

**MÜFREDAT LABORATUVAR OKULLARINDA
OKUL-VELİ, OKUL-ÜNİVERSİTE VE
OKUL-ÇEVRE İŞBİRLİĞİ**

**Zeki Yıldırım
(Yüksek Lisans Tezi)**

Eskişehir-2002

**MÜFREDAT LABORATUAR OKULLARINDA OKUL-VELİ,
OKUL-ÜNİVERSİTE VE OKUL-ÇEVRE İŞBİRLİĞİ**

Zeki YILDIRIM

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

Eğitim Bilimleri (Eğitim Programları ve Öğretim) Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Bekir ÖZER

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Aralık 2002

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

MÜFREDAT LABORATUVAR OKULLARINDA OKUL-VELİ, OKUL-ÜNİVERSİTE VE OKUL-ÇEVRE İŞBİRLİĞİ

Zeki YILDIRIM

Eğitim Bilimleri (Eğitim Programları ve Öğretim) Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aralık 2002

Danışman : Prof. Dr. Bekir ÖZER

Toplumsal bir kurum olan eğitim kurumu amaç ve işlevlerini okullar aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Sosyal sistem içerisinde toplumun malı olan okullar çevresinden girdiler almakta, onları işlemekte ve çevreye vermektedir. Eğitimde niteliğin artırılması ve yeni kuşağın yetiştirilmesinde okulların bu görevlerini tam olarak yerine getirmeleri, içinde buldukları çevreyi oluşturan velilerle, üniversiteyle ve öteki kurum ve kuruluşlarla aralarında iyi ve uyumlu ilişkiler kurmalarına bağlıdır. Çağdaş bilimsel eğitimin gereklerinden birisi de okulun çevreyle sağlam ilişkiler kurması, çevrenin çeşitli olanaklarından yararlanması, çevrenin de gerektiği zaman okulun olanaklarından yararlanabilmesidir. Müfredat laboratuvar okullarında önemli bir ilke olarak yer alan okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliği Türk milli eğitim sistemi içerisinde bu yönde atılmış önemli bir adımdır. Bu da müfredat laboratuvar okullarında bu işbirliğinin ne ölçüde gerçekleştiğinin saptanması gereksinmesini doğurmaktadır.

Araştırmanın temel amacı, eğitimde kaliteyi artırmayı amaçlayan müfredat laboratuvar okullarında okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinin yeterli düzeyde sağlanıp sağlanmadığını saptamaktır.

Araştırma, 2000-2001 öğretim yılında Eskişehir ilinde bulunan 12 müfredat laboratuvar okulu ile bu okullarda görev yapan toplam 84 işbirliğini geliştirme ekibi üyesi ile çalışılarak

yapılmıştır. Tarama modelinde gerçekleştirilen bu araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan birisi okul müdürlerine yönelik Okul Etkinlikleri Görüşme Formu, ötekisi işbirliğini geliştirme ekibi üyelerine yönelik Okul-Veli, Okul-Üniversite ve Okul-Çevre İşbirliği Anketi ile elde edilmiştir. Okul Etkinlikleri Görüşme Formu ile okul müdürlerinin müfredat laboratuvar okullarında okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğini sağlamayı amaçlayan etkinliklerin ne ölçüde gerçekleştiği ile ilgili görüşleri toplanmıştır. Okul-Veli, Okul-Üniversite ve Okul-Çevre İşbirliği Anketi ile de işbirliğini geliştirme ekibi üyelerinin müfredat laboratuvar okullarında karşılaşılan okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliği ile ilgili sorunlarla bu alanlardaki işbirliğini geliştirmeyi amaçlayan önerilere ilişkin görüşleri saptanmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerinin çözümlenmesinde istatistiksel teknik olarak sayı ve yüzde kullanılmıştır. Ayrıca, çözümlenmelerin yapılmasında “SPSS” bilgisayar programından yararlanılmıştır.

Araştırma sonucunda, müfredat laboratuvar okullarında okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliği için yapılması gereken etkinlikler içersinde okul-veli işbirliğinde, velilerin okul sorunlarını çözmede yönetime yardımcı olması, okulda düzenlenen etkinliklere katılması ve velilerin okula yönelik ilgi ve bilgilerinden okulun yararlanması dışındaki etkinliklerin yeterli düzeyde gerçekleştirildiği, buna karşılık, okul-üniversite işbirliğine dönük etkinliklerin neredeyse hiç gerçekleştirilemediği, okul-çevre işbirliğine dönük etkinlikler içersinde ise, okulların gereksinmelerini karşılamada çeşitli kamu kuruluşlarının ve özel sektörün katkısını sağlama, okula ait bina ve tesislerin çevrenin gereksinmeleri için kullanılması ve okula yönelik olumsuz görüş oluşmasını engellemeye dönük önlemler alınması dışındaki etkinliklerin gerçekleştirilebildiği söylenebilir. Başka bir deyişle, müfredat laboratuvar okullarında okul-veli işbirliğine dönük etkinliklerin yeterli düzeyde gerçekleştirildiği, buna karşılık okul-üniversite işbirliğine dönük etkinliklerin hiç gerçekleştirilemediği, okul-çevre işbirliğine dönük etkinliklerin ise yeterince gerçekleştirilemediği söylenebilir.

ABSTRACT

COOPERATION OF SCHOOL-PROTECTOR (PARENT) , SCHOOL-UNIVERSITY AND SCHOOL-ENVIRONMENT IN CURRICULUM LABORATORY SCHOOLS

Zeki YILDIRIM

Anadolu University Graduate School of Educational Sciences

Department of Educational Sciences Curriculum and Instruction Program, December 2002

Supervisor: Prof. Dr. Bekir ÖZER

The aim of education , which continues throughout human life and will continue as the human being exist that is a process , is to make individuals harmonious for the society in which they live and for the modern world to which that society tied and also to equip them with the information and abilities that the time requires. First of all education as an institution , it is necessary to obtain input from the environment it belongs to and to present output to the environment it belongs to , in order to keep up its existence by increasing its prestige. Education as an institution realizes its aims and functions with the intermediary of schools. Individual, is a simply biological being when he borns, realizes his socialization process in the triangle of the place he lives, parents and school. As a consequence of this, schools, that carry out education's functions, obliged to share this responsibility with environment. It tied up to set up a good relationship with the environment that provides every kind of input and output to school (parents, various public and private establishments, universities, etc.) in order to fulfill its duties and to be productive and successful.

The main aim of the investigation is to find out whether the cooperation among the School-Parents, School-University and School-Environment is provided efficiently in the Curriculum Laboratory Schools

Investigation done by the datums obtained from total 84 Cooperation Developments Team Members who are in charge of Curriculum Laboratory Schools which are tied to Ministry of Education in Eskischir in 2000-2001 Teaching Year.

Datums of this investigation, which is done in scanning model, was gathered with intermediary of School Activities Meeting Form that was developed for this investigation, one of which is towards directors and the other one is towards Cooperation Development Team Members.

Thoughts of Curriculum Laboratory Schools' directors concerned with whether the activities towards cooperation work at their schools or not in 2000-2001 Teaching Year by School Activities Meeting Form; and with the School-Environment Cooperation Questionnaire; thoughts of Cooperation Development Team Members related with the problems that prevent cooperation and their suggestions for adequate and effective cooperation in 2000-2001 Teaching Year was found out. SPSS computer program was used for analyzing of investigation datums.

As a result of the investigation , it was found out that the necessary activities have been realized in Curriculum Laboratory Schools with School-Parent except that the parents should have helped for solving the problems of school to management, joined the activities which were put in order at school and the school should have profited form the parents' interest and information which are interested in school; on the other hand, the activities towards School-Environment cooperation were realized except that the public establishments and special sector should have provided addition to respond the necessities of schools, the buildings and facilities belong to school should have been used for necessities of environment, the expedients towards preventing negative views related to school. In other words, it can be said that the activities towards School-Parent cooperation were realized adequtely, the activities towards School-University cooperation were nearly not realized and the activities towards School-Environment cooperation were realized adequately in Curriculum Laboratory Schools.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Zeki YILDIRIM'ın, "Müfredat Laboratuvar Okullarında Okul-Veli, Okul-Üniversite ve Okul-Çevre İşbirliği" başlıklı tezi 29.01.2003 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Adı-Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Prof.Dr. Bekir ÖZER

Üye : Prof.Dr. Mustafa SAĞLAM

Üye : Prof.Dr. Şefik YAŞAR

Prof.Dr. İlknur KEÇİK

Anadolu Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Eğitim amaç ve işlevlerini okullar aracılığıyla yerine getirmektedir. Bireyleri toplumsal rollerine hazırlayan okullar bu işlevlerini yerine getirirken çevrenin dolaylı ve dolaysız etkisi altındadır. Okula toplumsal açık sistem denmesinin nedeni de budur. Eğitim sisteminin en önemli girdisi ve amacı olan yeni kuşağın yetiştirilmesi ve eğitimde niteliğin artırılması açısından okul-çevre bütünleşmesi kaçınılmaz görünmektedir. Bu bağlamda okulun eğitim görevlerini tam olarak yerine getirmesi ve öğretim çalışmalarında verimli ve başarılı olması, okulun kendisine girdiler veren çevreyle iyi ve uyumlu ilişkiler kurmasına bağlıdır.

Bu araştırmanın amacı, müfredat laboratuvar okullarında okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinin yeterli düzeyde sağlanıp sağlanmadığını saptamaktır. Araştırma sonucunun müfredat laboratuvar okullarında okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinin geliştirilmesine katkı sağlaması umulmaktadır.

Bu araştırmanın planlanması ve gerçekleştirilmesi sürecinin her aşamasında görüş ve önerileri ile bana yol gösteren, kendisinden çok şey öğrendiğim danışman hocam Prof. Dr. Bekir Özer'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Yüksek lisans eğitimim ve araştırmam süresince katkılarını esirgemeyen Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü ile İlköğretim Bölümündeki bütün hocalarıma, araştırma verilerinin çözümlenmesinde katkıları olan Arş.Gr. Özge Özer'e, kaynaklarından yararlandığım aynı zamanda sınıf arkadaşlarım olan araştırma görevlileri Dilruba Kürüm'e ve İnci Kısacık'a içten teşekkürlerimi sunarım. Veri toplama araçlarını sabırla yanıtlayarak, araştırmanın gerçekleştirilmesinde büyük payı olan müfredat laboratuvar okullarında görev yapan müdürlere ve işbirliğini geliştirme ekibi üyelerine, araştırmanın yazım aşamasına katkısı olan Tuner Şahin ve Yeşim Sezer'e teşekkür borçluyum. Beni her zaman destekleyen ablam Zeynep Yıldırım'a da teşekkürü borç bilirim.

Eskişehir, 2002

Zeki YILDIRIM

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ.....	ii
ABSTRACT.....	iv
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	vii
ÖNSÖZ.....	viii
ÖZGEÇMİŞ.....	ix
İÇİNDEKİLER.....	x
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xii

BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Eğitimde Kalite	6
1.2. Müfredat Laboratuvar Okulu	10
1.3. Müfredat Laboratuvar Okulları Modeli.....	11
1.4. Müfredat Laboratuvar Okulunun Özellikleri.....	13
1.5. Müfredat Laboratuvar Okulunun İlkeleri.....	17
1.6. İşbirliğini Geliştirme Ekibi	19
1.6.1. Ekibin Oluşumu	19
1.6.2. Çalışma Esasları	19
1.6.3. Görevleri	19
1.7. Müfredat Laboratuvar Okulunda Okul-Veli İşbirliği	20
1.8. Müfredat Laboratuvar Okulunda Okul-Üniversite İşbirliği	23
1.9. Müfredat Laboratuvar Okulunda Okul-Çevre İşbirliği	25
1.10. Sorun	27
1.11. Araştırmanın Amacı	29
1.12. Araştırmanın Önemi	30
1.13. Sayıtlar	30
1.14. Sınırlılıklar	31
1.14. Tanımlar	31

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	33
3. YÖNTEM	41
3.1. Araştırma Modeli	41
3.2. Araştırma Evreni	41
3.3. Verilerin Toplanması	44
3.4. Verilerin Çözümlemesi	46
4. BULGULAR VE YORUMLARI.....	47
4.1. İşbirliği için Gerçekleştirilen Etkinlikler.....	47
4.1.1. Okul-Veli İşbirliği Etkinlikleri.....	47
4.1.2. Okul-Üniversite İşbirliği Etkinlikleri.....	52
4.1.3. Okul-Çevre İşbirliği Etkinlikleri.....	55
4.2. İşbirliği ile İlgili Karşılaşılan Sorunlar.....	58
4.2.1. Genel Sorunlar.....	58
4.2.2. Okul-Veli İşbirliği ile İlgili Sorunlar.....	61
4.2.3. Okul-Üniversite İşbirliği ile İlgili Sorunlar.....	65
4.2.4. Okul-Çevre İşbirliği ile İlgili Sorunlar.....	66
4.3. İşbirliğini Geliştirmeye Dönük Öneriler.....	67
3. SONUÇ VE ÖNERİLER	72
5.1. Sonuç	72
5.2. Öneriler	75
EKLER	
1. Okul Etkinlikleri Görüşme Formu	78
2. Okul-Veli, Okul-Üniversite ve Okul-Çevre İşbirliği Anketi.....	81
3. Araştırma İçin İzin Onayı	85
KAYNAKÇA	86

ÇİZELGE LİSTESİ

ÇİZELGE	<u>Sayfa</u>
1. Araştırmanın Evreni.....	42
2. Araştırma Evrenini Oluşturan İşbirliğini Geliştirme Ekibi Üyelerinin Kişisel Özellikleri.	43
3. Müfredat Laboratuvar Okullarında Okul-Veli İşbirliği Kapsamında Gerçekleştirilen Etkinlikler.....	48
4. Müfredat Laboratuvar Okullarında Okul-Üniversite İşbirliği Kapsamında Gerçekleştirilen Etkinlikler.....	52
5. Müfredat Laboratuvar Okullarında Okul-Çevre İşbirliği Kapsamında Gerçekleştirilen Etkinlikler	55
6. Müfredat Laboratuvar Okullarında Okul-Veli, Okul-Üniversite, Okul-Çevre İşbirliğinde Karşılaşılan Sorunlar.....	59
7. Müfredat Laboratuvar Okullarında Okul-Veli İşbirliğinde Karşılaşılan Sorunlar.....	61
8. Müfredat Laboratuvar Okullarında Okul-Üniversite İşbirliğinde Karşılaşılan Sorunlar.....	65
9. Müfredat Laboratuvar Okullarında Okul-Çevre İşbirliğinde Karşılaşılan Sorunlar.....	66
10. Müfredat Laboratuvar Okullarında Okul-Veli, Okul-Üniversite, Okul-Çevre İşbirliği için Öneriler.....	68

Birinci Bölüm

GİRİŞ

İlkel toplumdaki günümüzün çağdaş toplumuna kadarki süreçte insanoğlu ister eğiten isterse eğitilen durumda olsun eğitime sürekli gereksinme duymuştur. Eğitimin insanların yaşamları süresince devam eden bir süreç oluşu da buradan kaynaklanmaktadır. İlkel toplumda bireyin okuma davranışını büyüklerinden öğrenmesi ile günümüzde okulda yapılan eğitim kavramsal düzeyde aynıdır. Farklılık, okuldaki eğitim etkinliklerinin planlı, programlı yapılmasıdır.

Toplumların ilk dönemlerinde rastlantılara dayalı olduğu söylenebilen yaygın eğitim çalışmaları, giderek yerini toplumların gelişmişlik düzeylerine göre planlı ve programlı yapılan örgün eğitime bırakmıştır. Baloğlu'na (1995, s.51) göre, örgün eğitim, eğitim basamaklarını kapsar; yaygın eğitim ise örgün eğitim yanında ve dışında düzenlenen etkinliklerin tümünü kapsar. Günümüzde eğitim, ister yaygın isterse örgün eğitim biçiminde olsun bir bütünlük göstermektedir. Bireyin örgün eğitim dışında kalan zamanı yaygın eğitimin etkisi altındadır. Varış'a (1998, s.7) göre eğitim, "bireyin tüm yaşamı boyunca sürmekte olup, okul dışında ve içinde yaşam boyu edindiği deneyimlerin bütünü"dür. Bu açıdan ele alındığında eğitimin etkililiği ve verimliliği için gerek yaygın ve gerekse örgün eğitimin aynı amaca dönük olarak çalışması zorunludur. Her iki eğitim biçimi de birbirlerinin tamamlayıcısı ve devamı olmak durumundadır.

Bu ölçüde önemli işleve sahip olan eğitimin, günümüze dek çeşitli tanımları yapılmıştır. Fidan (1997, s.4) eğitimi, "insanları belli amaçlara göre yetiştirme süreci" olarak tanımlar. Demirel'e (2001, s.42) göre ise eğitim, "bireyde davranış değiştirme süreci" dir. Ertürk'e (1993, s.12) göre de eğitim, "bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişiklikler meydana getirme süreci"dir.

Eğitimin amacı, kişileri yaşadığı toplumun ve bu toplumun bağlı bulunduğu çağdaş dünyanın uyumlu birer üyesi durumuna getirmek ve onları çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatmaktır. Eğitimin artık bireyin ve toplumun gelişmesi, ekonomik kalkınmanın desteklenmesi, kültürel değerlerin gelecek kuşaklara aktarılması bakımından olmazsa olmaz, vazgeçilemez ve de ertelenemez bir süreç olduğu bilinmektedir. Bunun içindir ki, bir ülkenin kendisini nasıl tanımladığının, kendisine nasıl bir gelecek hazırladığının en önemli göstergesi, o ülkenin eğitim sistemi ve bunun ne ölçüde yaşama geçirilebildiğidir.

Eğitimin, gerek toplumsal ve gerek siyasal ve gerekse ekonomik işlevlerinden dolayı; bütün ülkeler insanlarını yetiştirmeyi kendi varlıklarının devamı için bir güvence olarak görürler. Yönetim şekli ne olursa olsun; her ülkenin hükümeti vatandaşının en az üç niteliğe sahip olmasını bekler. (1) Toplumuna sağlıklı bir şekilde uyum yapabilmesi için toplumun yadırgamayacağı davranışları kazanmış olma, yani o toplumun değer yargılarına göre iyi insan olma, (2) toplumun temel yasalarında belirlenmiş olan siyasal sisteme bağlı, kanunlara saygılı olma, yani iyi vatandaş olma ve (3) rasyonel ekonomik davranışlarda bulunma, yani iyi üreticiler ve tüketiciler olma. Bu nitelikler eğitim yoluyla kazandırılır. Eğitimde devlet sorumluluğunu ve denetimini haklı kılan da bu durumdur (Kaya, 1989, s.3).

Taymaz'a (2000, s.1) göre, "eğitim insan ile yaşam arasında bir köprü durumunda olduğundan, toplumdaki değişme ve gelişme hızına paralel olarak, insanın eğitilmesi ve yetiştirilmesinde önem kazanmakta"dır.

Temel değişken olan eğitim bir ülkenin kalkınmasında itici güçtür. Bu nedenle ülke kalkınmasında eğitime yatırım yapan devlet kalkınmada eğitimin katkısını sağlamak için çeşitli önlemler alır. Bu önlemlerin eğitimin niteliğinin artırılması ile doğrudan ilişkili olan eğitim programlarıdır. Varış'a (1996, s.12) göre programlar, "eğitilenlerin davranış standartlarından, öğrenme ve öğretim etkinliklerine değin, çalışmalara kılavuzluk etmekte ve bir aracı rol oynamakta"dır. Ulusal eğitim politikalarının merkezden belirlendiği ülkeler için ülkenin birlik ve bütünlük içinde kalkınmasını amaçlayan milli eğitim politikalarının gerçekleşmesinde programlar köprü rolü oynamaktadır.

Bilindiği gibi, eğitim kurumları amaçlarını eğitim programları aracılığıyla yerine getirmektedir. Demirel (1998, s.7) eğitim programını, "öğrenene, okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği" olarak tanımlar. Küçükahmet ise (1997, s.5), eğitim programının "bir eğitim kurumunda çocuklar,

gençler, yetişkinler için sağlanan milli eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetleri” kapsadığını belirtmektedir. Varış (1996, s.13) da eğitim programını, “bir eğitim kurumunun veya sosyal çevrenin bireylerin yaşantılarını düzenlemek ve zenginleştirmek için yürüttüğü tüm etkinlikler” olarak tanımlamaktadır.

“Program geliştirme çalışmalarının en önemli yönü, okul ve okul çevresindeki hayatın ve öğrencilerin geliştirilmesini amaç edinmesi”dir (Demirel, 1999, s.28). Günlük yaşam koşullarının sürekli ve hızlı bir biçimde değişmesi, bilimsel ve teknolojik gelişmeler, nüfusun artışı vb. etkenler doğal olarak özellikle çağdaş ülkelerde programların sürekli geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Genel anlamda program geliştirme süreci, eğitimin planlanması, yürütülmesi, değerlendirilmesi ve değerlendirme sonucuna göre yeniden düzenlenmesini içerir (Erden, 1995, s.3). Varış (1996, s.16), program geliştirmeyi, “hazırlanmış programın araştırmacı bir yaklaşımla uygulamada geliştirilmesi” olarak tanımlamaktadır. Demirel (1998, s.7) ise program geliştirmeyi, “eğitim programının hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünü” olarak tanımlamaktadır.

Programların gelişmesi, gelişmenin gerçekleşmesi için programla ilgili bütün bireylerin ve programdan etkilenen herkesin program geliştirme süreci içerisinde yer alması gerekmektedir (Varış,1996, s.17). Bu katılmada, eğitim uzmanının, okul-aile birliği ilgililerinin, yöneticilerin, müfettişlerin, öğrencilerin öğretmenlerin rollerinin saptanması gerekir. Başka bir deyişle, masa başında program geliştirme anlayışının terk edilmesi gerekmektedir. Son yıllarda Türkiye’de bu anlayışın terk edildiğinin bir göstergesi olarak program geliştirme çalışmaları, kurumsal işbirliği ve çoklu katılım anlayışı ile sosyo-ekonomik, teknolojik ve kültürel farklar ile yerel, bölgesel ve uluslararası boyutlarda ele alınmaktadır (MEB, 2000a, s.163).

Toplumun bir organizmaya benzeten Özkalp (1993, s.7), her organizmanın bir yapısı olduğu gibi toplumun da bir yapısı olduğunu, bu yapı içerisinde de toplumun yapısı ve temel değerlerinin korunması bakımından zorunlu olarak aile kurumu, din kurumu, siyasal kurumlar ve eğitim kurumu gibi kurumların yer aldığını belirtmektedir. Bilen’e

(1999, s.3) göre, kalkınmanın gerektirdiği niteliklere sahip insan gücünü yetiştirmekle görevli olan eğitime bu görev kendisine toplumsal yapı içerisinde yer alan öteki kurumlar tarafından verilmiştir.

Doğduğunda sadece biyolojik bir varlık olan bireyin toplumsallaşma süreci, yaşadığı yer, ailesi ve okul üçgeni içerisinde gerçekleşmektedir. Kazak'ın (1998, s.22) Eroğlu'ndan aktardığına göre, "çocuğun eğitiminde ailenin % 40, çevrenin % 40, okulun % 20 etkili olduğu görülmüştür. Araştırma sonucunun da ortaya koyduğu gibi okul, aile ve çevre arasında sağlıklı bir iletişim kurulması eğitimin olması gereken biçimiyle yürümesini sağlayacaktır. Bu durumu Varış (1998, s.6) da ideal olanın okul içi ve dışı eğitimin birbiriyle tutarlı olması ve birbirini tamamlaması gerektiği biçiminde belirtmektedir.

Eğitim etkinliklerinin rastlantılara bırakılmadan, planlı, programlı ve amaçlı bir biçimde yapılmasını sağlamak için okul denilen kurumlar oluşturulmuştur. Eğitim bir kurum olarak amaç ve işlevlerini okullar aracılığıyla gerçekleştirmektedir.

Fidan ve Erden'e (1990, s.7) göre okul, "toplumdaki bireylerin eğitilmesi işlevini üstlenen kurumların ortak adı"dır. Varış (1998, s.7) ise okulu, "bireyin eğitiminden sorumlu olan ve bu amaçla kurulmuş olan sosyal bir kurum" olarak tanımlamaktadır.

Okul, önceden belirlenmiş eğitim amaçlarına uygun olarak, yeni davranışlar kazandıracak ya da istenmeyen davranışları kaldıracak yaşantılar hazırlayıp sunan bir sistemdir. Bu yönüyle okul, "eğitim sisteminde eğitimin üretildiği yer"dir (Başaran, 1996, ss.71-72).

Çelik'e (1996, ss.107-108) göre, her kurumun bir kültürü olduğu gibi eğitim sistemini yansıtan okulların da kendilerine özgü kültürleri vardır. Bu bağlamda okul kültürü bir okulda örgütsel bütünleşmeyi sağlayan okulun değer, norm, inanç, gelenek, tören, hikaye ve kültürel sembollerin tümü olup okul bu kültürüyle vardır ve bu kültürüyle yaşar.

Taymaz'a (2000, s.2) göre, "eğitim sistemi içersinde okulların temel işlevi, öğrencilerine istenilen davranışları kazandırma ve belli öğrenme yaşantılarının öğrencilerle yaşamasını sağlamak için çevreyi gerekli biçimde düzenlemek"tir.

Uygar bir toplum olmanın altında yatan ana güç eğitimidir. Eğitim, gerek bireyin kendisini ve gerekse çevresi hakkındaki bilgisini değiştirir. Birey ve toplumun gelişmesi için gerekli koşulları yaratır. Tabii ki bazen de toplumdaki değişimler eğitimi değişmeye zorlar. Okul, eğitim işlevini yerine getirirken bu sorumluluğunu evre ile paylaşmış durumdadır. Bu paylaşma çevrenin, bireyin eğitimine olan etkisi ve katkısının sorumlusu olarak da okulun görülmesi biçimindedir. Başka bir deyişle okul, "bireyin eğitiminde tek söz sahibi olmamasına karşın, tek sorumlu" olarak görülmektedir (Zaraoğlu, 1992, s.4).

Gerek okulun yapısında yer alan ve kendisini oluşturan insan girdisi ve gerekse okulun yapısında doğrudan yer almayıp dolaylı olarak okulun yönetiminde etkili olan öğeleri oluşturan okul çevresi okulun gelişimini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu bağlamda okul, "eğitim örgütünün halka açık olan, halkla yüz yüze gelinen kapısıdır. Okulun sorunları topluma, toplumun sorunları da okula daha doğduğu anda gecikmeden etkide bulunmaktadır" (Başaran, 1996, s.72). Başka bir deyişle okul, çevresindeki her türlü, kişi, kurum ve kuruluşların baskısı altındadır.

Eğitim rgtlerinin yapısını belirleyen ayırt edici özelliklerinden en önemlisi yoğun okul-evre etkileşimidir (Yılmaz, 1993, s.31). Başka bir deyişle, okulun eğitim görevlerini yerine getirmesi ve ğretim çalışmalarında verimli ve başarılı olması, okul ile evre arasında iyi ve uyumlu ilişkilerin kurulmasına bağlıdır.

Okulun çevreyle yakın ve sağlam ilişkiler kurması, çevrenin çeşitli olanaklarından yararlanması, çevredeki iş yerleri ve çeşitli sosyal kurumlarla işbirliği yapması, çevrenin gerektiği zaman okulun olanaklarından yararlanması ağdaş bilimsel eğitimin gereklerinden sayılmaktadır (Kazak, 1999, ss.2-3). Bu çerçevede okul evre ilişkisi zorunlu bir ilişki olarak görülmektedir.

Türkiye’de eğitim sistemine ilişkin mevzuat incelendiğinde okul-çevre ilişkilerini düzenleyen iki yasal metin karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan ilki “Okul-Aile Birliği Yönetmeliği”, ötekisi ise bazı okullar için söz konusu olan “Okul Koruma Derneği Tüzüğü”dür. Bugüne kadar yapılan araştırmalarda gerek okul-aile birliğinin gerekse okul koruma derneğinin çalışmalarının çoğunlukla kağıt üzerinde kaldığı ve okulun gelişimine olması gereken katkıyı sağlayamadığıdır.

Ekonomik kalkınmada en kıymetli kaynak insandır. “Çevrenin insan gücü ihtiyacını gerçekçi bir biçimde tespit etmek ve ekonomik değer olarak insanı çevrenin isteklerine uygun bir tarzda işlemek için de, okul-çevre bütünleşmesinin önemi çok büyük”tür (Yılmaz, 1993, s.32).

1.1. Eğitimde Kalite

Bilim ve teknolojiadaki gelişmeler, nüfusun sürekli artması, ekonomideki değişimler, siyasi yapıdaki değişimler gerek toplumun yapısını ve gerekse eğitimin yapısını değiştirmeye zorlamaktadır. Bu değişim sürecinde eğitimde nitelik ve niceliğin yükseltilmesi önemli bir sorundur. Değişimin bedelini sonradan ödememek için değişimin külfetine katlanmak ve değişime ayak uydurmak kaçınılmaz olmuştur.

Türkiye’de son yıllarda eğitim sisteminde nitelik ve nicelik anlamında büyük değişimler yaşanmaktadır. Bu değişimler çoğunlukla politik bir tavrın sonucunda gerçekleştiği için yapılan bir değişiklik eğitimde daha önce yapılan bir değişikliği tersine uğratabilmektedir. Jenkins’in (1998, s.27) da belirttiği gibi, sürekli yapılan bu değişiklikler yerini iyileştirme sürecine bırakmalıdır. Gerçekten de eğitim, değişikliklerin maliyetini ve yapılan her bir değişikliğin yararları üzerine hiç bitmeyen tartışmaları kaldıramayacak duruma gelmiştir. “Sürekli geliştirme, sürekli iyileştirme anlayışının eğitim sistemimiz içinde yer alabilmesi, insanın gelecekteki yaşamın gerektirdiği bilgi ve becerileri elde etmesine ve insana verilen değere bağlıdır. Geleceğin bugünden farklı olacağını unutmamak gerekir” (Eroğlu, 2000, s.390).

21. yüzyılın eşiğinde bulunduğumuz şu günlerde gelişmişlik düzeyine bakılmaksızın hemen hemen bütün toplumlar köklü bir dönüşüm ve değişim sürecine girmişlerdir

(Akkoyunlu, 1998, s.3). Özellikle dünyadaki hızlı teknolojik gelişme ve bilgi ağı içinde bulunma gerekliliği daha da daralan dünya pazarında, üründe, hizmette ve insan gücündeki rekabeti artırmış ve bu rekabet kalite devrimini doğurmuştur.

Kalite, “bir ürün veya hizmetin belirlenen veya olabilecek ihtiyaçları karşılama kabiliyetine dayanan özelliklerin toplamı” olarak ifade edilmektedir (TSE, 1997, s.69).

Bilim ve teknoloji alanındaki hızlı ilerlemeler insanların yaşam biçimlerini belirgin bir biçimde sürekli değiştirmektedir. Bireyin bu değişime ayak uydurması yeni değişimler yaratması aynı oranda bilinçli, sürekli gelişme ve yenileşmeyi benimsemiş, girdileri ve çıktıları ile bünyesindeki tüm süreçlerde kaliteyi hedefleyen eğitim kurumları ile mümkün olabilir (Öğeli ve Dursunkaya, 2001, s.35).

Dünya ekonomisinde hızlı teknolojik değişimin rekabet gücünü belirleyen en önemli etken olması, teknolojiyi üretebilen yaratıcı insan yetiştiren ve yeni teknolojilerin hızla üretime uygulanmasını sağlayan nitelikli insanların eğitimine önem veren kurumların gereksinmelerini artırmıştır. Değişimin zorlukların aşılmasında, rekabetçi bir yapı kazanılmasında bireylere yardımcı olacak tek bir anlayış vardır : Ömür boyu kaliteli eğitim (Bulut, Gökpinar, Çivi ve Öztürk, 1998, s.65).

Eğitim sektöründe kalite kavramı, “müşteri isteklerinin karşılanabilmesi için gerekli sistemlerin ve süreçlerin kurulmasını ve ayrıca bu sistem ve süreçlerin sürekli olarak iyileştirilebilmesi için ihtiyaç duyulan gerekli yönetim kalitesini insan kalitesini ve hizmet kalitesini kapsamakta”dır (Eroglu, 1998, s.204).

“Nitelik ve niceliğin yükseltilmesinin önemli bir sorun olarak görüldüğü eğitim kurumlarında TKY’nin [Toplam Kalite Yönetiminin] uygulanabilirliği tartışılmaktadır” (Ağaoğlu, 1997, s.35). Buna rağmen dünyada giderek daha çok okul ve üniversite toplam kalite ile ilgilenmekte ve eğitimin kalitesini iyileştirmeye çalışmaktadır. Özevren (1997, s.1) TKY’yi “askeri, dini, sosyal ve ekonomik her kurumda uygulanması gereken çağdaş bir yönetim şekli” olarak tanımlamaktadır. Eroglu (2000, s.206) da “eğitim kurumlarının, sürekli kalite geliştirme yaklaşımının en kolay ve hızlı uygulanabileceği kurumlar” olduğunu belirtmektedir.

Eğitim kurumları tüm ulusların ve Türkiye'nin geleceğe dönük kaleleridir. Burada yetişen insanlar da bu kaleleri ve toplumu ayakta tutan neferlerdir. Eğitimde toplam kalite sayesinde kaleler ve neferlerin, dolayısıyla toplumun ayakta kalması sağlanabilir (Tozkoparan, 1997, s.128).

Eğitimde toplam kalite Köksal'ın (1997, s.53) Dahlgart ve ötekilerden aktardığına göre, "bütün işgören ve öğrencilerin aktif bir şekilde katıldığı sürekli iyileştirmelerle artan müşteri tatminin karakterize ettiği bir eğitim kültürü" dr.

Eğitim sisteminde, toplam kalite diğer sistemlerdeki gibi ortak amaçlara ulaşmak için birlikte çalışan eleman ve parçaların bütünüdür. Bu bütün içersinde öğrenciler, öğretmenler idareciler, bina ve çeşitli eğitim alet ve araçları sayılabilir. Langford (1999, s.10) da kaliteyi, "ğretmen ve ğrenci arasında yaşanan her ilişkinin yeni bir yöntemle değerlendirilmesi ve düşünülmesi" olarak ifade etmektedir.

Okulun başarisını etkileyen faktörler arasında, okulun kendisini geliştirmek için elde ettiği bilgiler ve bu bilgilerin yerinde ve doğru kullanımı yer alır. Okul ortamında bilgilerin doğru ve yerinde kullanımı için ğretmen, yönetici, aile, ğrenci ve çevresinin işbirliği ile bazı kararların ortak alınıp uygulanması gerekir. Okul içindeki bütün personel takımlar halinde çalışmaya yönlendirilmeli, problem çözme ve karar vermede maksimum fayda elde edilmelidir (Cafaoğlu, 1997, s.166).

TKY' deki "insan odaklı yönetim" anlayışı eğitim kurumlarının işleyişine ilişkin birçok mesajı vermektedir. Tümüyle insanlardan oluşan bir ekiple ve insan üzerinde çalışan eğitim kurumlarının hem öğrencilerine hem de öğretmenine insan olarak büyük önem vermesi okulun başarısı için kaçınılmazdır (zden, 1999, s.69).

Eğitimde toplam kalite uygulaması ile kalite insanı ile kalite kültürü yaratılabilir ve kalite yaşam biçimine gelebilir. Yine "düşünen, yorumlayan ve sorgulayan insanlar yetiştirilerek, verilenle yetinmeyen, daha iyiyi, daha güzeli gören ve almak isteyen, bunu kendi dışında beklemeyip, gerekli çabaları gösteren insanlar" yetiştirilebilir (Tozkoparan, 1997, s.129).

Türk eğitim sistemine TKY kültürünün yerleşmesiyle okullarımız, TKY felsefesine uygun olarak 2000'li yılların öğrencisini yetiştirme sürecinde kendisine ayrılan

kaynakları mümkün olduğunca tasarruflu kullanabilen, kendisine kaynak yaratabilen, maliyetten ve zamandan tasarruf sağlayabilen, müşteri istek ve gereksinmelerini ön plana alan, sorunları paylaşan çözümler üretebilen, tüm çalışanları için katılımcılığı sağlayabilen, verdiği eğitim ve öğretimde kaliteye odaklı, gelişmede sürekliliği sağlayabilen örgütler durumuna gelecektir.

Fer'in (2000, s.108) de belirttiği gibi eğitim, "bireylere yaşam boyu hizmet sunan bir süreç olup, tüm toplumların ekonomik, teknik, sosyal, kültürel ve politik gelişmelerini doğrudan doğruya etkilediği için, toplumların önde gelen sorunlarından biri"dir. Dünya ikinci bin yıla hazırlanırken en değerli kaynağın insan, en verimli yatırımın da insanı eğitmek olduğunun bilincindedir. Bu nedenle, her toplumun, eğitimini çağdaş gelişmeleri izleyerek, analiz ederek ve bu gelişmelerden yararlanarak ancak kendi gereksinmelerini de dikkate alarak düzenlemesi gerekir. Bu düzenlemeler, gereksinimler değiştiğinde yeni biçimler almak zorundadır.

Türkiye, gelişen toplumun, yaşanan teknoloji çağının ve günün gözlenen küreselleşme ve bütünleşme süreçlerinin ortaya çıkardığı yeni gereksinimleri karşılayabilmek, OECD ülkelerinin eğitim standartlarını yakalayabilmek için kendini sürekli çağa uygun bir biçimde yenileme gereğini özellikle eğitim sisteminde yapmak durumuyla karşı karşıyadır. Bilgi çağına geçiş sürecinin yaşandığı şu günlerde, toplum kendini bu sürece taşıyacak bireylerin niteliklerini belirlemek ve eğitim politikalarını bu bakış açısıyla yeniden gözden geçirerek gerekli düzenlemeleri yapmak zorundadır.

Bilgen'in (1983, s.1) belirttiği gibi Türk eğitim sisteminin, Türk ulusunun her bireyini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı durumuna gelmesini sağlayacak yapı ve davranışlara kavuşturulması gerekmektedir. Hızla değişen dünya koşullarına uyum sağlayacak ve bu koşulları daha iyiye götürecek bilgi ve becerilere sahip bireylerin yetiştirilmesi eğitimin bir toplumun geleceği üzerinde ne kadar etkisi olduğu konusunda açık bir yol çizmektedir. Türk ulusunun, 21. yüzyılda üretimde sanayi toplumu olmasını, kültürde ulusal temellere dayalı bilgi toplumu olmasını, davranışta bilim toplumu olmasını gerçekleştirecek düzeye getirilmesinin taşıdığı önem bu nedenle göz ardı edilemez.

Bu önem çerçevesinde Türkiye’de tüm eğitim basamaklarında eğitimin kalitesini OECD ülkeleri düzeyine çıkarmak, Avrupa Birliği standartlarını yakalamak amacıyla çeşitli projeler yapılmaktadır. Bu projelerden biri de Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Dünya Bankası arasında 18 Mayıs 1990 tarihinde imzalanan İkraz Antlaşması ile 10 Temmuz 1990 tarih ve 2057 sayılı **Resmi Gazete**’de yayınlanarak yürürlüğe giren “Milli Eğitimi Geliştirme Projesi”dir (MEB, 1999b, s.37). Milli Eğitimi Geliştirme Projesinin üç önemli amacı şunlardır (MEB, 1999c, s.1) : Öğrenci başarısının artırılması, bütün öğretmenlerin mesleki standartlara ulaştırılması, MEB yönetim sisteminin geliştirilmesi. Bu amaçların gerçekleşmesinde önemli etkenlerden biri bu gelişmelerin uygulama alanı olarak müfredat laboratuvar okullarının geliştirilmesidir.

1.2. Müfredat Laboratuvar Okulu

Müfredat laboratuvar okulu, öğretim ve öğrenmeyi destekleyen metaryaller ile birlikte öğretim programlarının alanda deneneceği pilot okul anlamındadır (MEB, 1999c, s.7).

Müfredat laboratuvar okulu projesi, eğitimin kalitesinin ve öğrenci başarısının artırılmasına yönelik çalışmaların uygulama alanı olarak Türkiye’nin yedi coğrafi bölgesinde 23 ilde, ilköğretim okulları, genel liseler, Anadolu liseleri ve Anadolu öğretmen liseleri arasından seçilmiş 208 okulu kapsamaktadır (MEB, 1999c, s.7).

Müfredat laboratuvar okulu uygulamasında öğrenci başarısının artırılması için eğitimin genel ilkesi olan “herkes öğrenebilir” ilkesinden hareket edilmiştir. Başka bir deyişle, müfredat laboratuvar okullarında okuyan öğrenciler Anadolu liseleri ya da fen liselerinde olduğu gibi özel bir öğrenci grubu değildir. Onlar devlet okullarına devam eden ana öğrenci kütlesini temsil eden örneklerdir. Model, gelişmeye açık olup yıllar itibarıyla yeniliklere paralel olarak güncelleştirilmektedir (MEB, 1999b, s.78).

Müfredat laboratuvar okullarında öğrenci başarısının artırılması amacına ulaşabilmek için program tasarımlarının, ders kitaplarının, öğretim materyallerinin gözden geçirilerek geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda müfredat laboratuvar okulları geliştirilen öğretim programlarının, yeni eğitim ve öğretim yaklaşımlarının sistem geneline yaygınlaştırılmasından önce deneneceği ve teknolojik gelişmelerin eğitime yansıtılacağı

okullardır. Müfredat laboratuvar okulu bu yönüyle sistem genelindeki öteki okullara da liderlik yapmaktadır (MEB, 1999c, s.7).

1.3. Müfredat Laboratuvar Okulları Modeli

Müfredat laboratuvar okulunun hedeflenen rolünü yerine getirebilmesi için yapılacak çalışmaları ortaya koyan müfredat laboratuvar okulları modeli geliştirilmiştir. Müfredat laboratuvar okulları modelinin amacı, her proje okulunun işlevsel bir müfredat laboratuvar okulu durumuna gelebilmesi için nelerin yapılması gerektiğini açık olarak ortaya koyarak proje kapsamındaki öteki okullara kılavuzluk etmektir. Bu amacın daha sağlıklı biçiminde gerçekleşmesi için Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde gerçekleştirilen müdürler toplantısında müfredat laboratuvar okulunun üstlendiği sorumluluk ve kamuoyunda bu okullara yönelen istem de dikkate alınarak, müfredat laboratuvar okulunda sağlanan gelişmelerin öteki eğitim kurumlarına yaygınlaştırılmasına yönelik olarak “Müfredat Laboratuvar Okulu Uygulamalarını Yaygınlaştırma Yönergesi” çıkarılmıştır (MEB, 1999g, s.998).

Yaygınlaştırma sürecinde eğitim kurumlarında yapılması gereken uygulamalar müfredat laboratuvar okulları modelinde öngörülen ilke, standart ve özellikler temel alınarak belirlenmiştir. Bu uygulamalar içerisinde özellikle belirtilmesi gereken konular toplam kalite yönetimi, öğrenci merkezli eğitim ve okul, veli, çevre ve yükseköğretim kurumları ile işbirliğidir (MEB, 1999g, s.998).

Müfredat laboratuvar okulları modeli, özellikleri, ilkeleri ve standartları ile bir bütün olarak öğrenci merkezli eğitim anlayışına yanıt vermek üzere hazırlanmıştır. Modelde okulların fiziki yapısının oluşturulmasından yönetim anlayışına, rehberlik anlayışından tefiş anlayışına, teknolojinin kullanımında ve okulun kaynaklarının kullanımında önceliklerin belirlenmesine ve okulun veliler-çevre-üniversiteler ile olan etkileşimine kadar her alanda bu anlayış temel alınmıştır (MEB, 1999c, ss.26-27).

Müfredat laboratuvar okullarında öğrenci merkezli eğitim anlayışına yanıt verebilmek için öğretim programları sürekli geliştirilir. Öğretim programlarını geliştirme sürecinde, yeni veya düzeltilmiş öğretim programlarının, ders kitaplarının ve öğretim

materyallerinin sistem genelindeki okullarda kullanılmasına geçilmeden önce, müfredat laboratuvar okullarında denenir, uygulama sonuçlarına göre değerlendirilerek düzeltilir. Son aşamadan sonra yaygınlaştırılır.

Birbirinin benzeri ve kalıplaşmış beyinlerin ve bu türden beyinler üreten eğitim sistemlerinin artık gereksinmeleri karşılamadığını fark eden ve bu sistemleri, sorgulamaya başlayan toplumlar, okul kavramını tüm öğeleriyle birlikte yeniden gözden geçirmekte, eğitime ve okula yeni anlamlar yüklemektedirler (MEB, 1999c, s.69). Doğal olarak bu bakış açısı eğitimin odaklandığı alanlarda kaçınılmaz bir değişim sürecini başlatmaktadır.

Değişim süreci içerisinde belirtilmesi gereken çok önemli bir konu da müfredat laboratuvar okullarının yönetiminde; toplam kalite yönetimi felsefesi ve ilkeleriyle eğitim hizmetlerinin sürdürülmesidir. Müfredat laboratuvar okulları bu yönüyle de öteki okullara liderlik yapmaktadır.

Toplam kalite yönetimindeki temel felsefe, sistemin sonunda elde edilen çıktının kontrolü ve hataların saptanıp giderilmesi anlayışı yerine sistem tarafından daha çıktı elde edilmeden sistemin kendi kendini hatasız çıktıya ulaşacak biçimde kontrol etmesidir (MEB, 2000e, ss.24-25).

Müfredat laboratuvar okullarının TKY uygulaması ile eğitim sisteminin yansıması olan okula aşağıdaki katkıları yapacağı umulmaktadır (MEB, 1999c, s.44):

- Okulların gelişimlerini kendi planları doğrultusunda gerçekleştirmesini sağlar.
- Okullar oluşturdukları Kalite Kurulu ve Kalite Geliştirme Ekipleri ile sorunlarını kendileri çözme sürecine girerler.
- Okullar bazında çözülemeyen sorunlar azalır.

- Öğretmenlerin okuldaki sorumlulukları paylaşmaları, kendi katkılarının göz ardı edilemediğini fark etmeleri, okulda katılımcı yönetimin uygulanmasına katkı sağlar ve öğretmenlerin motivasyonunu artırır.
- Her türlü savurganlığın (elektrik,kağıt,donanım vb.) önüne geçilir.
- Okullararası bilgi aktarımı konusunda eşgüdüm daha kolay sağlanabilir.

Öte yandan, okulda paylaşımcı bir yönetim anlayışı ile TKY ve işbirliğine dayalı bir çalışma sisteminin yerleşmesi ile maliyet ve emek azalması yanında eğitimin de niteliği artacaktır. Stratejik planlama ve TKY anlayışının okullarımıza yerleşmesi ve eğitim teknolojisinin okulda etkili bir biçimde kullanılması ile de, eğitimde gereksinme duyulan kalite artışı sağlanacaktır.

Yaygınlaştırma yönergesinde ayrıca, eğitimin kalitesini ve öğrenci başarısını artırmak için okulla veli-üniversite ve çevre arasında işbirliği yapılması gerektiği belirtilmiştir.

1.4. Müfredat Laboratuvar Okulunun Özellikleri

Türkiye'nin kırsal ve kentsel kesimlerinden seçilmiş olan proje okullarının müfredat laboratuvar okulu olarak seçilmesinde temel belirleyici etken, proje okullarının bazı ortak özelliklere ve bunların göstergelerine sahip olmalarıdır (MEB, 1999c, s.37).

Eğitimde kalitenin ve öğrenci başarısının artırılmasında büyük önem taşıyan müfredat laboratuvar okullarının özellikleri aşağıdaki gibidir (MEB, 1999c, ss.37-54) :

- **Öğrenci merkezli öğretim programları ve öğretmen kılavuz kitapları :** Müfredat laboratuvar okullarında okul yaşantıları, öğretmen merkezli etkinlikler yerine, istendik öğrenci davranışlarıyla sonuçlanan, öğrencilerin gerçekleştirdiği etkinliklere, başka bir deyişle, öğrenci merkezli yaşantılara dayalıdır. Öğrenciyi merkez alan yaşantılara dayalı eğitimi amaçlayan öğretim programları ile de öğretmeden çok öğrenme ön plana çıkarılmıştır. Sınıflar düzeyinde öğrencilere kazandırılması öngörülen yeterliliklerin başarı

ile kazanılmasına olanak veren öğrenme etkinlikleri için öğretmenlere yönelik olarak da el kitapları hazırlanmıştır.

- **Öğrenciler :** Müfredat laboratuvar okullarında başarılarını etkileyen bireysel farklılıkları, bilgi birikimleri, öğrenmeye ve okula karşı tutumları ile farklı özelliklere sahip öğrenciler için onların eğitim gereksinmelerini karşılayacak biçimde bir eğitim yaklaşımı benimsenmiştir.
- **Öğretmenler :** Müfredat laboratuvar okullarında görev yapan öğretmenler, öğretmenliği kendilerine meslek edinmiş, kendilerini geliştirmek için eğitim bilimi ve teknolojisi alanındaki gelişmeleri yakından izleyen, teknoloji kullanımına yatkın ve yeniliklere açık kişilerdir. Tüm bunların göstergesi olarak da müfredat laboratuvar okullarındaki öğretmenler, en az lisans derecesine sahip olup bu eğitim süreci içerisinde pedagojik formasyon, branşlarında alan bilgisi eğitimi almışlardır. Yine müfredat laboratuvar okullarındaki öğretmenler, en az beş yıllık öğretmenlik deneyimine sahip, mesleki gelişim amaçlı hizmetiçi eğitim etkinliklerine katılmış, işbirliği içerisinde okuldaki her tür geliştirme çalışmalarında etkin olarak çalışan bireylerdir.
- **Veliler :** Çocuklarının eğitim süreci içerisinde okul yönetimi ile sürekli etkileşim içinde olan, onlara destek sağlayan, öğretmen ve okul personelinin yakın destekçisidirler. Müfredat laboratuvar okullarında etkin bir okul-veli işbirliği vardır. Bunun göstergesi olarak da veliler, her öğretim yılında düzenlenen veli toplantıları dışında öğrencinin gelişimiyle ilgili olarak her dönemde düzenlenen en az iki veli toplantısına katılırlar. Yine veliler, öğretim yılı başında, okulun amaçları ve öğretim programıyla ilgili olarak düzenlenen toplantıya katılırlar. Ayrıca veliler, okulun fiziki, mali ve insan kaynaklarının öğrencilerin yararına kullanılmasını sağlamak için düzenlenen her tür çalışmada etkin olarak görev alırlar. Veliler her konuda çok iyi bilgilendirilir, olabilecek katkıları ödüllendirilir.

- **Yöneticiler** : Eğitim ve yönetim alanındaki gelişmeleri yakından izleyen, yönetim ve iletişim becerilerine sahip, öğretim programını anlayan ve öğretim programının uygulanmasında öğretmeni ve öğrenme konusunda da öğrenciyi destekleyen bilgili, rehberlik yapabilen müdür ve müdür yardımcılarında oluşur. Bunun göstergesi olarak yöneticiler, özellikle okul müdürleri en az beş yıllık öğretmenlik deneyimine sahiptir. Yine okul müdürü lisans derecesine sahip veya eğitim yönetimi ve kamu yönetimi alanlarında lisansüstü eğitime sahiptir. Ayrıca ilköğretimde her 800 öğrenci için bir müdür yardımcısı, ortaöğretimde her 600 öğrenci için bir müdür yardımcısı görev yapar.
- **Hizmetiçi eğitim** : Hizmetiçi eğitim, okuldaki personelin mesleki gelişimini sürekli artırmak için eğitim etkinliklerinin niteliğini doğrudan etkileyen yeni öğrenme yaşantılarını içeren eğitim etkinliklerini içerir. Müfredat laboratuvar okullarında görevli öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu özellikle son iki yıl içinde en az bir hizmetiçi eğitim kursuna katılmıştır. Yine okul müdürü ve destek personeli son iki yıl içinde en az bir hizmetiçi eğitim kursuna katılmıştır.
- **Sınıf mevcudu** : Bu, bir öğretmene her sınıfta düşen öğrenci sayısı olup, bu sayı en çok 30'dur. Ayrıca müfredat laboratuvar okullarında her türlü laboratuvar da bir öğretmene düşen öğrenci sayısı yine en çok 30'dur. Buradan da anlaşılacağı gibi müfredat laboratuvar okullarında her sınıfta bir öğretmene düşen öğrenci sayısının 30'u geçmemesi gerekiyor. Bunun nedeni, öğretmen-öğrenci arasında daha etkili bir iletişim kurulması, öğretmenlerin öğrencilerini daha yakından gözleyebilmesi, öğretmenin tek tek öğrencilerin sorunlarını saptayarak bunlara çözümler bulmasını kolaylaştıracağı düşünülmesidir. Sayının en çok 30 olmasının, eğitimde kalitenin düşmesi önündeki engellerden birini de kaldıracağı söylenebilir.

- **Tam gün öğretim** : İkili öğretimin yarattığı sorunların ortadan kaldırılması için müfredat laboratuvar okullarında tekli öğretim yapılır. Başka bir deyişle, okulda tam gün eğitim hizmeti verilmektedir.
- **Binalar ve tesisler** : Bunlar, okullarda kullanılmak üzere tasarlanmış, inşa edilmiş, tesis edilmiş laboratuvar, sınıf, spor salonu, kütüphane vb. mekanlardır. Müfredat laboratuvar okullarında okulun öğretim tesislerini oluşturan binalar, okul programının gerçekleştirilebilmesi, öğrencilerin fiziksel-ruhsal gelişimleri ve okul personelinin morali de dikkate alınarak Milli Eğitim Bakanlığı ve ilgili öteki resmi birimler eliyle hazırlanmış sözleşmelere, yönetmeliklere göre onarılmış ya da yapılmıştır.
- **Donanım** : Okulda ve sınıflarda kullanılan, laboratuvar masası ve tabureleri, siyah beyaz yazı tahtaları, kitaplık, harita askılığı vb. eşyalar olup, müfredat laboratuvar okullarında ilgili birimlerce geliştirilen donanım standartları sırasıyla, donanım politikası ve yönetim standartları, öğretim programının, ders kitaplarının, öğretim materyallerinin ve stratejilerinin uygulanması için bulunması gereken genel donanım listesi ve de donanımın bulunacağı mekanları ve kullanım amaçlarını içermektedir. Donanımın bulunacağı mekanlar, sınıf, laboratuvarlar, müzik odası, kütüphane, öğretmen çalışma odası, müdür odası vb. mekanları kapsamaktadır.
- **Ekipman** : Ekipman, öğrenciler ve öğretmenler tarafından eğitim sürecinde gerek duyulan fotokopi, teksir ve slayt makinesi, tepegöz, bilgisayar ve laboratuvar takımları gibi araçlardır. Müfredat laboratuvar okulu ekipman standartları, EARGED Hizmetiçi Eğitim ve Laboratuvar Okulları Şubesi tarafından ve öteki ilgililerin görüşleri çerçevesinde oluşturulmuştur. Ekipman standartları üç bölümde oluşturulmuştur. Bunlar, ekipman politikası ve yönetim standartları, ekipmanların bulunacağı mekanlar ve kullanım amaçları ile her müfredat laboratuvar okulu için minimum ekipman miktarını gösteren genel ekipman listesidir.

- **Ders kitapları ve öğretim materyalleri :** Bunlar, öğretim programında yer alan hedeflere ulaşmada öğrencilere yol gösterici ve uygun bilgiler içeren açıklayıcı ders kitapları ve öğretme-öğrenme etkinlikleriyle bütünleşmiş görsel-işitsel ve bilgisayar destekli materyallerdir. Müfredat laboratuvar okullarında özellikle bilgisayar ve filmler aracılığıyla dersler öğrencinin çoğunlukla hem görsel hem de işitsel duyularına yönelik olarak işlenir.
- **Sarf malzemeleri :** Sarf malzemeleri, eğitim etkinliklerinin ideal olan biçimde yerine getirilmesi için gerek öğrenci ve gerekse öğretmen tarafından kullanılan, her türlü kağıt, kalem, silgi, bant gibi temel tüketim malzemeleridir. Müfredat laboratuvar okullarında öğretmenlerin, öğretim materyalleri üretebilmeleri için her zaman gerekli ekipmana ulaşabilecekleri bir ortam vardır. Müfredat laboratuvar okullarında öğretmenlere gerekli sarf malzemeleri ve öğretim materyalleri ücretsiz olarak sağlanmaktadır. Öğrenciler okulca da kabul edilen kitaplara sahiptirler. Son olarak, müfredat laboratuvar okullarında öğrencilerin eğitim çalışmalarında gerek duydukları tüketim malzemeleri yeterli miktarda bulunmaktadır.
- **Destek personeli :** Destek personeli, bilgisayar formatörü, kütüphaneci, laborant, büro memuru, temizlik görevlisi gibi konusunda uzmanlaşmış personel olup, öğretme-öğrenme sürecinde gerek yönetici gerek öğretmenler ve gerekse öğrencilere gereksinmelerinin karşılanmasında destek hizmetleri veren bireylerdir. Müfredat laboratuvar okullarındaki destek personel yapısının özelliklerinin göstergesi olarak, kütüphanecilik eğitimi almış en az bir kütüphaneci, en az bir bilgisayar formatörü, laborant, büro memuru ve okulun özelliklerine ve öğrenci sayısına yanıt verebilecek sayıda temizlik görevlisi ile okulun taşınır ve taşınmaz araç gereçlerinin güvenliğinden sorumlu görevli bulunur.

1.5. Müfredat Laboratuvar Okulunun İlkeleri

Eğitimde kaliteyi ve öğrenci başarısını artırmak için öğrenci merkezli okulu ve okul merkezli sistemi ele alan müfredat laboratuvar okullarının ilkeleri aşağıdaki gibi

belirlenmiştir (MEB, 1999c, ss.57-58).

İLKE-1: Müfredat laboratuvar okulları, geliştirilen öğretim programlarının yeni eğitim öğretim ve yönetim yaklaşımlarının sistem geneline yaygınlaştırılmasından önce, deneneceği ve teknolojik gelişmelerin eğitime yansıtılacağı okullar olarak pilot uygulamalardan elde edecekleri deneyimler ile diğer okullara liderlik görevini yapacaklardır.

İLKE-2: Müfredat laboratuvar okullarında öğrenci merkezli eğitim esastır. Okuldaki tüm eğitim, öğretim ve yönetim hizmetleri bu esasa göre düzenlenir.

İLKE-3: Öğrenci merkezli öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde Alan Testine katılan müfredat laboratuvar okullarından alınan sonuçların (geribildirim) değerlendirilmesi büyük önem taşır.

İLKE-4: Müfredat laboratuvar okulları için öngörülen pilot uygulama çalışmaları öncesinde EARGED tarafından geliştirilecek bir değerlendirme sistemi ile bu okulların, müfredat laboratuvar okulu ilkelerine uygun olarak müfredat laboratuvar okulu standartlarına ve müfredat laboratuvar okulu özelliklerine ulaşma düzeyi değerlendirilecek, değerlendirme sonuçlarına göre beklenen düzeye ulaşamayan müfredat laboratuvar okullarının statüleri gözden geçirilecektir.

İLKE-5: EARGED, müfredat laboratuvar okullarında öğrenci başarısının artırılmasına yönelik olarak Dünya da ve Türkiye’de eğitim alanındaki gelişmeleri yakından izler, yeni yaklaşımları ve teknolojik gelişmeleri yansıtan ekipman ve donanımların müfredat laboratuvar okullarına kazandırılmasına danışmanlık ve rehberlik eder.

İLKE-6: Müfredat laboratuvar okulları personeli ile bağlı buldukları Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı personelinin yetkileri ve sorumlulukları bulunmaktadır ve bunlar arasında işbirliğine dayalı bir çalışma sistemi benimsenir.

İLKE-7: Müfredat laboratuvar okulu personeli ile Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı personeli için düzenlenecek bireysel ve mesleki gelişim amaçlı hizmet içi eğitimler, MLO Modeli kapsamında yapılacak uygulamaların başarılı olmasını sağlayacaktır.

İLKE-8: Müfredat laboratuvar okulu yönetiminde, toplam kalite yönetimi felsefesi ve ilkeleri ile eğitim öğretim hizmetleri yürütülür.

İLKE-9 : Müfredat laboratuvar okullarının teftişinde eğitim öğretim sürecinin ve ortamlarının gelişimini hedefleyen rehberlik ve danışmanlık esastır, önceliklidir.

İLKE-10: Müfredat laboratuvar okullarında, paylaşımcı ve işbirliğine dayalı çalışma sistemi ile planlı ve sürekli gelişim anlayışı benimsenir.

İLKE-11: Müfredat laboratuvar okullarında bireyin gelişimsel ihtiyaçlarını ön plana alan ve rehberlik hizmetlerinin öğrencilerin içinde buldukları gelişim dönemlerinin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olmasını öngören *gelişimsel rehberlik* anlayışı esastır.

İLKE-12: Müfredat laboratuvar okulunun standartlarında bulunan bütün mekanlar, bu mekanlarda yer alan donanımlar ve ekipmanlar, eğitim öğretime hizmeti esas alır.

İLKE-13: Müfredat laboratuvar okulları ile üniversitelerin eğitim fakülteleri ve diğer bölümleri, veliler ve okul çevresi arasında etkili bir işbirliği sistemi kurulur.

Müfredat laboratuvar okullarında uygulanacak yeniliklerin sağlıklı sonuçlar verebilmesi, eğitim hizmetlerine etki eden etmenlerin bilinmesiyle doğru orantılıdır. Bu

bağlamda müfredat laboratuvar okulları standartlarında da belirtilen ilke ve özelliklerin uygulanması gerekir.

1.6. İşbirliğini Geliştirme Ekibi

Müfredat laboratuvar okullarında okul toplumunu oluşturan birimlerin bütünü temsil edecek biçimde demokratik seçimle “okul gelişim yönetim ekibi” (OGYE) adıyla bir ekip kurulur. Bu ekip, okul gelişim planlama sürecinin yönetiminde okul toplumunu temsil eder. Ekip, özellikle okul gelişim sürecinde yer alacak olan alt çalışma gruplarını kurar, bu grupları planlama süreci ile ilgili olarak bilgilendirir ve bunların çalışmalarına rehberlik eder. Bu çalışma gruplarından birisi “işbirliğini geliştirme ekibi”dir. Bu ekip, okul-üniversite-veli-çevre arasında etkin bir işbirliğini sağlamak amacıyla oluşturulur (MEB, 1999c, s.190).

1.6.1. Ekibin Oluşumu

İşbirliğini geliştirme ekibi üyeleri, okul müdürünün başkanlığında, bir müdür yardımcısı, okul koruma derneğinin ve okul-aile birliğinin birer temsilcisi, bir veli temsilcisi, okuldaki öğretmenleri temsil eden birinci ve ikinci kademelerden birer öğretmen ile üniversitelerin eğitim fakültelerinden belirlenecek birer akademisyenden oluşur. Ekibi oluşturan üyeler bir yıllığına seçilirler (MEB, 1999c, s.251).

1.6.2. Çalışma Esasları

İşbirliğini geliştirme ekibinin çalışma esasları şöyledir (MEB, 1999c, s.251): Okul müdürü ekibe başkanlık ederken müdür yardımcısı ekibin yazıcısı olur. Ekip, her ay, gereksinme durumunda ise daha çok toplanır. Çalışmalarla ilgili toplantılar üyelere önceden yazılı olarak bildirilir. Ekip, okulun çevresindeki üniversitelerin eğitim fakülteleri ile sürekli iletişim içinde olur. Çalışmalar, planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarına göre yürütülür. Ekibin tüm etkinlikleri raporlaştırılır. Rapor sonuçları, çok yönlü olarak değerlendirilir. Bu değerlendirmeler sonunda eksiklikler saptanarak çözüm önerileri geliştirilir.

1.6.3. Görevleri

Okul müdürü, işbirliğini geliştirme ekibini ayda bir kez toplantıya çağırır. Toplantıda,

uzun ve kısa dönemde yapılacak işler ele alınır. Yapılacak yeni işbirliği konuları belirlenir. Devam eden uygulamalar gözden geçirilir

Müfredat laboratuvar okullarında kurulan işbirliğini geliştirme ekibinin görevleri, içinde bulunduğu sorunlara göre çeşitlilik gösterse de, genellikle şöyle sıralanabilir (MEB, 1999c, ss.251-252): Okulda okul gelişim yönetim ekibi tarafından yürütülen misyon ve vizyon geliştirme çalışmalarına destek vermek, okulun kalitesini geliştirmek için olanaklar yaratmak, okul personelinin gereksinme duyduğu bilimsel ve teknolojik gelişme konusunda rehberlik ve danışmanlık edecek elemanları bulmak, okuldaki öğrencilere destek eğitim programlarının hazırlanmasını sağlamak, başarılı ve maddi durumu iyi olmayan öğrencilere çeşitli eğitim yardımları sağlamak, okula zengin bir kütüphane kazandırmak, okul personelinin ve öğrencilerin araştırma ve geliştirme çalışmalarına destek olmak, okul çevresindeki tüm meslek kuruluşları ile potansiyel işbirliği olanaklarını araştırmak, okuldaki etkinliklere velilerin desteğini sağlamak, okulun içinde bulunduğu toplum için kültür merkezi durumuna gelmesini sağlamak, her kademedeki devlet okulları ve özel okullar ile her türlü bilgi alış verişinde bulunmak ve onların deneyimlerinden yararlanmak ve yerel ve ulusal basın ve yayın organlarıyla iletişim kurarak okulun tanınmasını sağlamak.

1.7. Müfredat Laboratuvar Okulunda Okul-Veli İşbirliği

“Toplumsal kurumlar içerisinde yer alan aile en eski, en temel kurumdur. En önemli fonksiyonu ise çocuklarını yetiştirerek onları içinde yaşadıkları topluma uygun hale getirmek”tir (Özkalp, 1993, s.97). Anne ve babalar çocuklarını gelecekteki rollerine hazırlayarak onları eğitirler. Bu işlevin yerine getirilmesinde aile kadar önemli bir başka kurum da okuldur.

Okulun amaçlarını gerçekleştirebilmesi, okul ve ailenin amaçlarının ortak olması ve bu iki kurumun amaçlara uygun eylemlerde bulunmasıyla olanaklıdır. Bunun sağlanabilmesi için, “okulun amaçlarının ana-babalarca iyi anlaşılması, okul ve aile arasında karşılıklı güvenin oluşturulması, okulun önderliğinin kabul edilmesi, öğrencilerle ilgili konularda okula danışılmasının sağlanması, tüm bunlar için de okul ve aile arasında sağlıklı bir iletişimin olması” gerekmektedir (Koçak, 1991, s.130).

Başka bir deyişle, aile ve okulun çocuğun eğitimi ve gelişimi için yaptığı uygulamalar ve etkilerin birbirleriyle uyumlu olması gerekir. Bunu sağlamanın en sağlıklı ve kestirme yolu ise etkin bir okul-aile işbirliği kurmaktır.

“Okul-ev ortamlarının uyumu ile öğretmen-veli işbirliğinin yeni kuşaklara sosyal beceriler kazandırmada temel olduğu unutulmamalıdır. Ev ile okul, öğretmen ile anne-baba arasındaki uyumlu ortam ve işbirliğinin, çocuklarımızın yetişmeleri üzerindeki önemi çok büyüktür” (Eroymak, 1997, s.10).

Türk eğitim sisteminde okul-aile işbirliği, okul-aile birliği ve okul koruma derneği tarafından oluşturulmaktadır. Her ikisi de özünde öğrencinin, gereksinme duyduğu maddi ve manevi desteği okul-aile hatta çevre ile destekleyerek öğrenciye istendik davranışları kazandırarak onu olumlu bir biçimde toplumsallaştırmaktır. Ne yazık ki gözlemler, okullar içerisinde yer alan bu derneklerin –özellikle okul-aile birliğinin-yaptıkları çalışmaların çoğunlukla kağıt üzerinde kaldığını göstermektedir.

Özellikle belirtilmesi gereken bir konu da, bugüne kadarki uygulamalar düşünüldüğünde okul yönetimlerinin velilerden genellikle ekonomik beklentiler içerisinde olduklarının görülmesidir. Yapılan zorunlu veli toplantılarında, çoğunlukla öğretmenlerle okulun istek ve beklentileri iletilmiş, velilerin beklenti ve eleştirilerine pek yer verilmemiştir (MEB, 1999c, s.247). Dikkate değer bir başka nokta, öğretmen-veli etkileşiminin yetersiz ya da istenilen düzeyden uzak olması, çocuğun başarısını ve okulun başarı derecesini olumsuz yönde etkilemesidir.

Müfredat laboratuvar okullarında etkili ve yeterli bir okul-veli işbirliği, velilerin, çocuklarının gelişmesi için okula nasıl yardımcı olabilecekleri düşüncesini ve sorumluluğunu kazanmış olmalarına bağlıdır. Bunun sağlanabilmesi için velide, “eti senin kemriği benim” düşüncesinde olduğu gibi sorumluluğu sadece belli kişi ve gruplara atma düşüncesini yıkmak gereklidir (MEB, 1999c, s.246).

Her veli çocuğunun başarılı olmasını ister. Velilerin sosyo-ekonomik durumu, eğitim eksikliği, iletişimin zayıf olması, öğrencinin öğretmene, okula, derse karşı davranışları

öğrencinin öğrenim sürecindeki başarısını etkilemektedir (MEB, 1999c, s.246). Yine de okul-aile işbirliğinin sadece çocuğun başarısını artırma noktasında gerekli gören düşünce de yanlıştır. Burada sorun, çocuğun derslerdeki başarı düzeyinin önemsenmesine karşın çoğunlukla çocuğun gelecekteki bilgi, beceri, davranış ve sosyo-kültürel yönden başarı düzeyinin gözardı edilmesidir.

“İşbirliği tarafların kendi paylarına düşen görevleri yerine getirebilmesi açısından çok önemlidir. Aksi halde bundan doğacak zararı, hem çocuk hem de toplum ödeyecektir” (Kazak, 1999, s.22). Okul-aile ve öğretmenler arasında işbirliğini geliştirmek, velileri öğrencilerin gelişim dönemleri ve akademik durumları konusunda bilgilendirmek, okula sahip çıkmalarını sağlamak ve onları etkin bir biçimde eğitim hizmetlerine katmak için bir öğretim yılında en az iki kez olmak üzere okul yönetiminin gereksinime duyduğu zamanlarda veli toplantıları yapılması gerekmektedir.

Müfredat laboratuvar okullarında velilerin okullardaki eğitim etkinliklerine katılmalarının iki boyutta olabileceği düşünülmüştür (MEB, 1999c, ss.246-247).

1.BOYUT : “Velinin okulla, öğretmenle çok daha yakın ve sıkı bir işbirliğine girmesiyle olabilir. Bunun için herhangi bir sorun çıkmasını beklemeden ya da öğretmen veli görüşmesi gibi mevcut olanaklarla yetinmeyip, koşulları zorlayıcı olmalı, talep etmelidir. Bu amaçla okul-aile birlikleri bu konuda bir çerçeve oluşturabilirler. Öğrenciler hakkında diğer velilerle işbirliği yapıp deneyimlerini paylaşarak hem okulda olup bitenlerden hem de öğretmenin performansından daha iyi haberdar olabilirler.”

2.BOYUT : “Veli, çocuğun gelişimini kolaylaştırıcı, destekleyici bir ev ortamı sağlamalıdır. Bu konu öğrencinin sadece okul yaşamı için değil tüm hayatındaki başarısı için çok önemlidir. Geliştirici bir ev ortamı hazırlamak velilerin en temel görevi olmalıdır.”

Müfredat laboratuvar okullarında etkin bir okul-veli işbirliğinin göstergesi olarak, veliler her öğretim yılında gerek öğrencinin gelişimi gerek okulun amaçları ve gerekse öğretim programıyla ilgili olarak düzenlenen dört veli toplantısına katılırlar. Yine veliler, okul kaynaklarının öğrencilere yararlı olmasını sağlamak için düzenlenen çalışmalara ve etkinliklerine etkin olarak katılırlar. Ayrıca, müfredat laboratuvar okullarındaki veliler her konuda çok iyi bilgilendirilirler. Son olarak, müfredat laboratuvar okullarında velilerin ilgileri ve bilgilerinden yararlanılır. Üretime yönelik olabilecek katkıları ödüllendirilir. Böylece veliler, okulun kültürünü topluma yaymada etkin rol alırlar (MEB, 1999c, s.247).

Müfredat laboratuvar okullarında çeşitli kutlama ve törenler, yıl boyunca yapılacak müsamereler ve sergiler, okul-aile birliği ve okul koruma derneğinin toplantıları, veda partileri, okuma bayramları, yemek ve çay partileri gibi çeşitli sosyal etkinliklerin, veli, öğretmen, yönetici arasında işbirliğini geliştireceği gibi okulun topluma tanıtılmasında velilerin etkin rol almalarını da sağlayacağı varsayılabilir. Çünkü okulun veli desteğini alabilmesi ve onlarla işbirliği yapabilmesi okul gelişimi için çok önemlidir (MEB, 1999c, s.248).

1.8. Müfredat Laboratuvar Okulunda Okul-Üniversite İşbirliği

Amacı bilim üretmek olan üniversitelerin en azından çevresindeki okulların sorunlarına karşı duyarsız kalmamaları gerekir. Çünkü okulların özellikle eğitim fakültelerinde üretilen yeni yaklaşımlar, kaynak kişiler ve deneyimlerden yararlanması eğitimde sorunların azalmasını ve kalitenin artmasını sağlayacaktır. Bu nedenle, müfredat laboratuvar okulunda etkin bir okul-üniversite işbirliği öngörülmektedir. Okul-üniversite işbirliğinin amacı, üniversitelerin içerisinde yer alan eğitim fakülteleri ile okul arasında olabildiğince çok işbirliği alanları oluşturarak, belirlenen işbirliği alanlarında eğitim fakültelerinin desteğini almak ve okulun gelişmesine katkıda bulunmaktır (MEB, 1999c, s.243).

Okullarda işbirliği ile ilgili yapılacak çalışmalardan, daha önce de belirtildiği gibi, işbirliğini geliştirme ekibi sorumludur. İşbirliğini geliştirme ekibi, okul gelişimi amacıyla her öğretim yılı için yapılan plandaki olumlu yönleri ve eksikleri, her ay yapılan toplantılar yolu ile belirler. Dönütler sonunda uygulanan planın başarılı olan yanları devam ettirilirken başarısız olan yanları ise tekrar gözden geçirilir. Başarısızlığın nedenleri araştırılır. Her toplantıda yapılan çalışmalar raporlaştırılır. Tüm bu çalışmalarla ilgili bilgiler, bilgilendirme amacıyla dönem sonlarında okulun EARGED'e göndereceği okul gelişim raporunda ayrıca belirtilir (MEB, 1999c, s.243).

Eğitim Fakülteleri ile işbirliği yapılabilecek konular, okulların gereksinme ve sorunları çerçevesinde çeşitlilik gösterse de belli başlı işbirliği konuları ortak olup aşağıdaki gibidir (MEB, 1999c, ss.244-245):

Bunlardan ilki, öğretim süreci planlaması ve öğretim ortamlarının düzenlenmesidir. Bu konu, program geliştirmeyi, öğretim kuram ve uygulamalarını, öğretim yöntem ve tekniklerini, öğretme ve öğrenmenin analizini, öğrenmeyi yönetmede öğretmenin rol ve davranışını, sınıfta öğretmenin liderlik davranışını, problem çözmeyi, karar verme becerisi öğretimini ve boş zamanların değerlendirilmesini içerir.

İkinci işbirliği konusu ise, ölçme ve değerlendirmedir. Bu da, ölçme ve değerlendirme birimlerinin oluşturulmasını, eğitimsel ve psikolojik testlerin geliştirilmesini, ölçme ve değerlendirme tekniklerini içerir.

Bilgisayar destekli öğretim işbirliğinin üçüncü konusudur. Bu konuda, bilgisayar kullanımını, bilgisayar yazılımları kullanımını, eğitim yazılımları kullanımını ve geliştirilmesini içerir.

Dördüncü işbirliği konusu, alan bilgi ve becerilerini geliştirmedir. Bu konu ise, fizik, kimya, biyoloji ve fen bilgisi laboratuvarlarının etkin kullanımını ve proje hazırlama tekniklerini, sınıf öğretmenlerinin laboratuvar çalışmalarını, eğitimde teknoloji kullanımını, görsel ve işitsel öğretim materyallerinin seçimini ve etkin kullanımını, görsel-işitsel öğretim materyallerini geliştirmeyi, öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin sağlanmasını ve başarı artırma çalışmalarını içerir.

Eğitim yönetimi işbirliğinin beşinci konusudur. Bu konu, yönetim süreçlerini (okul yönetiminin geliştirilmesini), liderliği (liderlik becerilerinin geliştirilmesi ve desteklenmesi), planlamayı, iletişimi, okulda hizmetiçi eğitim programlarını geliştirmeyi, okul yönetimi ile ilgili mevzuatı içerir.

İşbirliğinin altıncı konusu, eğitim psikolojisidir. Bu konu ise, öğrenci psikolojisini, grup psikolojisini, araştırma yöntem ve tekniklerini, yaratıcı drama etkinliklerini içerir.

İşbirliğinin yedinci ve son konusu ise, çeşitli konularda rehberlik ve danışmanlık hizmetleridir. Bu konu, araştırma ve geliştirmeyi, mekanların düzenlenmesini ve

kullanımını (laboratuvarlar, çalışma odaları, kütüphane, bahçe, oyun alanları vb), okul gelişimi ve uygulama çalışmalarını içerir.

Bu işbirliği çerçevesinde, yukarıda belirtilen konularda, müfredat laboratuvar okulundaki hizmetiçi eğitim danışma kurulu ile eşgüdümlü çalışarak müfredat laboratuvar okulları personelinin mesleki gelişimlerini hedefleyen kurs, seminer, sempozyum, konferans gibi etkinliklere katılımları sağlanmakta, öğretim üyesi isteminde bulunabilmekte ve bu okullarda eğitim araştırmaları ve kuramları sınanabilmektedir (MEB, 1999c, ss.244-245).

Üniversitelerin eğitim fakülteleri ile il milli eğitim müdürlükleri arasındaki işbirliğinin getireceği kazanımlar şöyle sıralanabilir (MEB, 1999c, ss.245-246):

Her şeyden önce her iki kurum arasında yakın iletişim ve etkileşim sağlanarak, iki kurum arasındaki kopukluk azaltılabilir. Okul-üniversite iletişimde yeni bir iklim yaratılabilir. Bunun sonucunda iki kurumun birbirlerinin sorunlarını yakından görmeleri ve yeni çözüm önerileri geliştirmeleri daha da kolaylaşabilir. Eğitim fakültelerindeki yeni yaklaşımlar, kaynak kişiler ve deneyimlerden çevredeki okullar yararlanabilir. Eğitimde yapılacak araştırma ve geliştirme etkinlikleri daha yoğun ve daha yaygın duruma gelerek eldeki bulgular okul uygulamalarına daha çabuk yansiyabilir. Ortak bilgi ve deneyim artabilir ve eğitim ve öğretim ile ilgili ortak bilgi bankaları ve laboratuvarları oluşturulabilir. Aynı ilde bulunan öteki okullara da rehberlik ve danışmanlık hizmetleri verilebilir. Mali kaynak yerinde, zamanında ve gereksinme durumuna göre kullanılabilen için israf azalabilir. Her iki kurum da ellerinde bulunan kaynaklardan (kütüphane, donanım vb.) ortak yararlanma fırsatı bulabilir. Okul, bina, donanım ve laboratuvar gibi mekanlar daha etkin ve verimli kullanılabilir. Öğretmen, yönetici ve destek personelin, izleyecekleri seminer, kurs, sempozyum, konferans, alan çalışması gibi etkinliklerle yeterlilik düzeyleri geliştirilebilir.

1.9. Müfredat Laboratuvar Okulunda Okul-Çevre İşbirliği

“Eğitim kurumlarımızın bir yansıması olan okullarımızın en önemli özelliklerinden birisi müşterisinin insan olması ve sosyal bir çevre içinde çevrenin bir parçası olarak

varlığını sürdürmesidir” (Faymaz, 1987, s.130). Gerçekten de çevre, okula öğrenci, madde, kültürel değerler gibi katkılarda bulunurken okul da çevreye eğitilmiş insan sunar (Zoraloğlu, 1992, s.12). Bu bağlamda okul-çevre ilişkisi zorunlu bir ilişki olarak görülmektedir.

Okul, görevlerini yerine getirirken yönetiminde sadece doğrudan etkili olan yöneticiler, öğretmenler ve öteki personelin etkisi altında değil, bunun yanında okulun yapısında olmayan ama okulu etkileyen çevredeki grupların dolaylı etkisinin de altındadır. Okul çevresini oluşturan gruplar ise, veliler, dernekler, sendikalar, meslek kuruluşları, üniversiteler, yerel televizyonlar ve yayın organları gibi gruplardır.

Devlet tarafından eğitim etkinlikleri için ayrılan kaynakların yetersizliği okulların görevlerini etkin bir biçimde yerine getirmelerini engellemektedir. Bu nedenle okulun görevlerini etkin bir biçimde yerine getirebilmesi için eğitimle ilgili her etkinlik okulun çevresindeki gruplarla paylaşılmalı, onların desteği alınmalı ve okul-çevre bütünleşmesi sağlanmalıdır (MEB, 1999c, s.249).

Baloğlu da (1990, s.187) okul-çevre bütünleşmesi konusunda yakın çevrenin kalkınmaya ve teknolojik gelişmeye yapısal uyumunu sağlayabilmek için her eğitim kurumunun yalnızca merkezden yönetilen değil, aynı zamanda öğretim kadrosunun gücünü ve çevrenin bütün imkanlarını kullanabilen ve hizmetinde bulunduğu toplum ile bütünleşebilen bir kurum haline gelmesi gerektiğini bunun için hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlar ile seçmeli derslerin, çevre ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi, okul bina ve tesislerinin diğer okulların ve çevrenin ihtiyaçları için kullanılması gibi konular da okulların yerinden yönetim yetkileri ile donatılması gerektiğini belirtmektedir.

Müfredat laboratuvar okullarındaki işbirliğini geliştirme ekibi, okula yardımcı olabilecek her kişi, kurum, kuruluş, dernek vb. ile işbirliği yapar. Müfredat laboratuvar okullarında okulun çevresini oluşturan kişi, kurum ve kuruluşlar ise, veliler, okul koruma deneği, okul aile birliği, bunların dışında okulun içinde bulunduğu yere göre, öğrenci veli derneği, bütün kademelerdeki kamu ve özel eğitim kurumları, eğitim vakıfları, üniversitelerin eğitim fakülteleri, eğitimle ilgili sendikalar, çeşitli ticari ve sanayi kuruluşları, sanayici ve iş adamları dernekleri, meslek kuruluşları, ulusal, yerel basın ve yayın organları ve araştırma kurumları olabilmektedir (MEB, 1999c, s.250).

Müfredat laboratuvar okullarında okul ve çevre işbirliğinin genel amaçları ise şöyle belirlenmiştir (MEB, 1999c, s.250): Her şeyden önce okulda yapılan her tür çalışmalar konusunda çevreyi aydınlatarak çevrenin okula olan güvenini artırmak, çevrenin maddi ve manevi desteğini sağlamak, çevrenin okul ile işbirliği gereğini anlamasını sağlamak; çevre, ev ve okulu bütünleştirmek, okulun çevreye katkılarını değerlendirmek, müfredat laboratuvar okulları konusunda çevrede oluşabilecek yanlış anlamaları ve eleştirileri yanıtlamak ve tüm bunların sonucunda da eğitimde kaliteyi ve öğrenci başarısını artırmaktır.

Eğitimin etkin ve verimli kılınabilmesi, öğrenci başarısının artırılması, sadece okul içi süreçlerle değil, aynı zamanda okulun çevresini oluşturan sosyal çevrenin de eğitim sürecine katılımıyla olanaklıdır. Başka bir deyişle, okul-veli ve okul-üniversite işbirliğinin olduğu kadar okul-çevre işbirliğinin de sağlanması okul gelişimi açısından kaçınılmazdır.

1.10. Sorun

Öğrenciyi toplumsal rollerine hazırlayan bir kurum olan okul bu işlevini yerine getirirken öteki kurum ve kuruluşların da dolaylı ve dolaysız etkisi altındadır. Eğitim sisteminin en önemli girdisi ve amacı olan yeni kuşağın yetiştirilmesi ve eğitimde niteliğin artırılması açısından okulun velilerle, üniversiteyle ve çevresiyle etkileşmesi ve bütünleşmesi kuşkusuz önemlidir. Okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre bütünleşmesinin en kestirme yolu ise, okul ve çevrenin aynı amaca dönük etkinliklerde bulunmasıdır.

Okul, toplumsal açık bir sistemdir. Okulun bağımlı olduğu, ona girdiler veren ve onun çıktılarını satın alan başka sistemlerden oluşan bir çevresi vardır (Başaran, 1982, s.84). Okul, sosyal sistem içerisinde toplumun malıdır. Bu bağlamda çevre okula öğrenci, madde, enerji, bilgi ve kültürel değerler gibi katkılarda bulunurken okul da bu katkılara karşılık çevreye eğitilmiş insan sunar (Zaraoğlu, 1986, s.12).

Kazak'ın (1992, s.2) Öztürk'ten aktardığına göre, okulun eğitim görevlerini tam olarak yerine getirmesi ve öğretim çalışmalarında verimli ve başarılı olması, okulun içinde

bulunduğu çevresini oluşturan velilerle, üniversiteyle ve öteki kurum ve kuruluşlarla arasında iyi ve uyumlu ilişkilerin kurulmasına bağlıdır. Okulun çevreyle yakın ve sağlam ilişkiler kurması, çevrenin çeşitli olanaklarından yararlanması, çevredeki iş yerleriyle ve çeşitli sosyal kurumlarla işbirliği yapması, çevrenin de gerektiği zaman okulun olanaklarından yararlanması çağdaş eğitimin gereklerinden sayılmaktadır.

Okulun çevresini oluşturan ve okulun işbirliği içinde olması gereken en önemli kurum ailedir. Okul-aile işbirliği, her şeyden önce ailenin eğitimin önemini kavraması ve eğitilme gereksinmesini duyma temeline dayanır. Özellikle velinin okula olan güveni okul-aile iletişimine bağlıdır. Başaran'a (1982, ss.89-92) göre, çevreyle ilişki kurmaları beklenen okul-aile birliğinin işlevinin daha çok okulun maddi gereksinmelerini karşılamaya yönelik olduğu, okulun programını geliştirmeye ve çevrenin beklentilerini okula yansıtmaya yönelik eylemlerinin ise olmadığıdır.

Okulun, çevresini oluşturan ve işbirliği içinde olması gereken başka bir kurum üniversitedir. Amacı bilim üretmek olan üniversitelerin özellikle eğitim fakültelerinde üretilen yeni yaklaşımlardan, deneyimlerden, kaynak kişilerden okulun yararlanması, okul gelişimi açısından önemlidir. Bu nedenle, okullarla çevrelerindeki üniversiteler arasında, özellikle okul personeline yönelik olarak onların mesleki gelişimlerini hedefleyen her tür kurs, seminer, konferans gibi etkinlikler gerçekleştirilmesi için işbirliği sağlanmalıdır (MEB, 1999c, s.243).

Okul, çevresinde bulunan meslek kuruluşları, yerel ve ulusal basın ve yayın organları, sendikalar, eğitim vakıfları vb. kuruluşlarla iletişim ve işbirliği kurarak okulun tanınmasını sağlamalı, çevrenin desteğini almalıdır. Çünkü okul halkın malı sayıldığından başarısı da halktan göreceği desteğe bağlıdır. Okulun çevresi, eğitim hizmetini satın alan toplumdur. Bu nedenle, okulun ailenin ve üniversitenin yanı sıra toplumla etkili bir ilişki ve işbirliği içinde olması da okulun gelişimi açısından kaçınılmazdır.

Türk eğitim sisteminde okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre ilişkilerinin sağlanmasına ve sürdürülmesine yönelik olarak işbirliği konusunda ciddi sorunların

bulunduğu sanılmaktadır. Türk eğitim sisteminde okulun içinde bulunduğu çevresiyle işbirliği konusu ile ilgili araştırmalarda okulun, çevresini oluşturan veliler, okul koruma derneği, okul-aile birliği, bütün kademelerdeki kamu ve özel eğitim kurumları, eğitimle ilgili sendikalar, çeşitli ticari ve sanayi kuruluşları, üniversitelerin eğitim fakülteleri, ulusal ve yerel basın ve yayın organlarıyla sorunları dile getirilmiştir. Ancak Türk eğitim sisteminde, öğrenci başarısının artırılması, öğretmenlerin mesleki standartlara ulaştırılması ve Bakanlık yönetim sisteminin geliştirilmesi amacıyla Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında oluşturulan müfredat laboratuvar okullarında bu konu ile ilgili yeterli ve kapsamlı bir araştırma bulunmamaktadır. Oysa, müfredat laboratuvar okullarında önemli bir ilke olarak yer alan okul-veli-çevre işbirliğinin varolan durumunun ortaya çıkarılması, bu işbirliğinin geliştirilmesine de önemli katkı sağlar. Bu araştırmanın da böyle bir gereksinmenin ürünü olduğu söylenebilir.

1.11. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, eğitimde kaliteyi artırmayı amaçlayan müfredat laboratuvar okullarında okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinin yeterli düzeyde sağlanıp sağlanmadığını saptamaktır.

Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır :

1. Müfredat laboratuvar okullarında
 - (a) okul-veli,
 - (b) okul-üniversite ve
 - (c) okul-çevre
 işbirliği hangi konularda ne ölçüde gerçekteşmektedir?
2. Müfredat laboratuvar okullarında okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinin sağlanmasında ne gibi sorunlarla karşılaşılmaktadır?
3. Müfredat laboratuvar okullarında okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğini geliştirmek için ne gibi çalışmalar yapılabilir?

1.12. Araştırmanın Önemi

Okul, bireyi toplumsal rollerine hazırlayan bir kurumdur. Açık bir sistem olan okul bu görevini yerine getirirken tek sorumlu değildir. Toplumun yapısında yer alan öteki kurum ve kuruluşlar ile bireyler okulun bu görevine dolaylı ve dolaysız etkide bulunur. Bu etkiler, okulun saptanmış amaçları yönünde olursa, eğitimin etkililiği ve verimliliği artar.

Eğitim sisteminin en önemli girdisi ve amacı olan yeni kuşakların yetiştirilmesi, eğitimde niteliğin artırılması, okulun çevresi ile etkili ve yeterli bir işbirliği kurmasıyla olanaklıdır. Başka bir deyişle, okulun başarısı, çevresiyle olan ilişkilerinin yeterliliğine ve toplumdan göreceği maddi ve maddi olmayan desteklerine bağlıdır. Unutulmaması gereken şey, toplumun okulu anlayabildiği oranda eğitim sürecine olumlu etkilerde bulunduğudır.

Bu araştırma ile elde edilen verilerin okulun veli, üniversite ve çevre ile işbirliği konusunda, bütün tarafların rol ve beklentilerinin belirlenmesine, bu işbirliğinde sorunların saptanmasına ve gerçekçi değerlendirmelerin yapılmasına katkı sağlaması beklenmektedir. Yine bu araştırmanın, okulun çevresindeki kurumlarla işbirliğine yönelik okul gelişimi ile ilgili yeni öneriler sağlaması ve bundan sonra yapılacak çalışmalara ışık tutması umulmaktadır.

1.13. Sayıtlar

Bu araştırmanın dayandığı sayıtlar şunlardır:

1. Okulun toplumsal çevresini oluşturan kurumların eğitime bakışı ve eğitim süreci ile okullara ilişkin tutumları eğitim sisteminin verimliliğini etkiler.
2. Eğitim sistemi içerisinde yer alan okullara çevrenin maddi ve manevi desteği eğitimin kalitesini artırır.
3. Araştırma örneğine seçilen işbirliğini geliştirme ekibi üyeleri, nitelikleri ve görüşleri bakımından Türkiye'deki öteki müfredat laboratuvar okullarında bulunan işbirliğini geliştirme ekibi üyelerinden farklılık göstermezler.

4. Araştırma için bilgi toplama araçlarıyla toplanan veriler için “Tamamen Katılıyorum” ve “Oldukça Çok Katılıyorum” yanıtları, *etkili, yeterli*; “Biraz Katılıyorum” ve “Hiç Katılmıyorum” yanıtları da *etkisiz, yetersiz* anlamlarını taşımaktadır.

1.14. Sınırlılıklar

Bu araştırma şu sınırlılıklarla oluşturulmuştur:

1. Bu araştırma, Eskişehir ilindeki 9 ilköğretim okulu, 2 genel lise ve 1 Anadolu lisesi olmak üzere toplam 12 müfredat laboratuvar okulu üzerinde yapılan çalışmayla sınırlıdır.
2. Araştırma, müfredat laboratuvar okullarının 2000-2001 öğretim yılındaki durum ve işbirliğini geliştirme ekibi üyelerinin görüşleri ile sınırlıdır.

1.15. Tanımlar

Bu araştırmada kullanılan terimler aşağıdaki anlamlarda kullanılmıştır :

Program geliştirme : “Eğitim programlarının tasarlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve değerlendirme sonucu elde edilen veriler doğrultusunda yeniden düzenlenmesi süreci” (Erden, 1995, s.3).

Müfredat laboratuvar okulu (MLO) : “Öğretim ve öğrenmeyi destekleyen metaryaller ile birlikte öğretim programlarının alanda deneneceği pilot okul” (MEB, 1999c, s.4).

İşbirliğini geliştirme ekibi : “Müfredat laboratuvar okullarında okulla üniversite, veli ve çevre arasında etkin bir işbirliğini sağlamak amacıyla okul gelişim yönetim ekibi (OGYE) içinde okul müdürü başkanlığında oluşturulan ekip” (MEB, 1999c, s.242).

Veli : “Çocuklarının eğitim öğretim ve sosyalleşme sürecinde öğretmenler ve okul yöneticileri ile etkileşim halinde olan, onlarla işbirliği içerisinde bulunan ve onlara destek sağlayan kişiler” (MEB, 1999c, s.39).

Üniversite : “Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksek okul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan bir yüksek öğretim kurumu” (Demirel, 2001, s.129).

Çevre : “Okulların eğitim öğretim sürecinde dolaylı ya da dolaysız olarak okulla etkileşim içinde bulunan kişi, grup, dernek, kurum ve kuruluşlardan oluşan baskı grupları” (MEB, 1999c, s.242).

İkinci Bölüm

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde müfredat laboratuvar okulları ve okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliği konuları ile ilgili araştırma ve yayınlar kısaca irdelenmiş ve bunların bulgularına yer verilmiştir.

Öztürk (1999) “Türkiye Örneğinde Müfredat Laboratuvar Okulları Projesinin İşleyişinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında, Müfredat Laboratuvar Okulları Projesinin Milli Eğitimi Geliştirme Projesine (MEGEP) uygunluğu ile uygulamaların Müfredat Laboratuvar Okulları Projesinde belirlenen niteliğe uygunluğunun belirlenmesi, bölgelerarası uygulamaların karşılaştırılması ve sonuçta da projenin işlevliliğini artırmak için öneriler geliştirilmesi amaçlanmıştır. Tarama modelindeki araştırma, 9 ildeki 9 ilköğretim okulu ile 9 genel lisede görevli 486 öğretmen, 74 yönetici ve 21 il milli eğitim müdürüne anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir.

Verilerin çözümlenmesi sonucunda, müfredat laboratuvar okullarının okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliği ile ilgili olarak modelde belirtilen müfredat laboratuvar okulu standartlarına uygunluğuna dönük olarak aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

- Öğretmenlerin yarısından biraz çoğu öğrencilerin başarı durumlarını görüşmek için yılda iki kez veli toplantısı yapmaktadır. Öğrencilerin öğrenme etkinliklerini görüşmek ve plan yapmak üzere öğretmenlerin küçük bir bölümü ayda bir kez zümre toplantısı yapmaktadır.
- Müfredat laboratuvar okullarında planlı okul gelişimine ilişkin kararlara okul müdürlerinin büyük bir bölümü, öğretmenlerin yaklaşık yarısı katılmıştır. Bu kararlara öğrencilerin, velilerin ve destek personelinin büyük bir bölümü katılmamıştır.

- Müfredat laboratuvar okullarının büyük bir bölümünde okul-aile işbirliği sağlanmıştır. Bu işbirliği daha çok öğrencilerin notlarıyla ilgili bilgi alma ve maddi kaynaklık etme biçimindedir.
- Müfredat laboratuvar okullarının küçük bir bölümünde üniversitelerle işbirliği sağlanmıştır.

Cemaloğlu'nun (1999) "Müfredat Laboratuvar Okulları Çerçevesinde Eğitimde Yeniliklerin Uygulanmasını Etkileyen Faktörlerin Analizi" araştırması, müfredat laboratuvar okullarında yapılan yeniliklerin uygulanmasını etkileyen faktörlerin analizini yapma amacını taşımaktadır. Müfredat laboratuvar okullarında görev yapan 1356 öğretmen ve 516 okul yöneticisi üzerinde yapılan araştırma tarama modelinde olup anket tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Verilerin çözümlenmesi sonunda, müfredat laboratuvar okulları modelinin uygulandığı okulların buldukları çevre ile olan ilişkileri konusunda şu bulgular elde edilmiştir:

- Okulun çevresinden gelen eğitim ve sosyal içerikli isteklerin karşılanması, öğretmenlere göre *orta* ve *çok* derecelerinde, okul yöneticilerine göre *çok* derecesinde gerçekleşmiştir.
- Okulun çevresinde bulunan kişilerin rolleri ve etkilerinin tanımlanması, okulun çevresinde bulunan kişi ve grupların özelliklerinden doğabilecek olası tepkilerin göz önünde bulundurulması ve çevreden gelen öneri ve eleştirilerin değerlendirilip gerekli önlemlerin alınması, öğretmenlere göre *orta* ve *çok* derecelerinde, okul yöneticilerine göre *çok* derecesinde gerçekleşmiştir.
- Çevrenin madde ve insan kaynağının okulun amaçları doğrultusunda bütünleştirilmesi, okulda yapılan çalışmaların halka açık etkinliklerle tanıtılması, okulun çevresindeki kişilerin okulu desteklemesi ve sivil toplum örgütlerinin okuldaki yenilikleri desteklemesi, öğretmenlere göre *orta* ve *çok* derecelerinde, okul yöneticilerine göre *çok* derecesinde gerçekleşmiştir. Bu bulgulara göre, okul

yöneticileri, müfredat laboratuvar okullarında çevre alt boyutuna ilişkin olumlu faktörlerin öğretmenlere göre daha çok gerçekleştiği görüşündedirler.

Şişman'ın (1986) "Orta Dereceli Okullarda Okul-Aile Birliği Çalışmalarının Değerlendirilmesi" araştırması, tarama modeliyle liselerde çalışan 134 yönetici-öğretmen ve 322 veli üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amacı, liselerde okul-aile birliğince yapılan çalışmaları saptayıp değerlendirmektir.

Verilerin çözümlenmesi sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

- Okul-aile birliği, okulun amacı ve eğitim etkinlikleri, okulun programı ve eğitimle ilgili yönetmelikleri, çocuk gelişimi ve eğitimi konularında öğrenci velilerini aydınlatma görevlerini, gerek yönetici-öğretmen grubuna, gerekse veli grubuna göre *arasıra* düzeyinde gerçekleştirmektedir.
- Okul-aile birliği, öğretmenlerin öğrenci velilerini, öğrenci velilerinin de öğretmenleri ziyaret etmelerini teşvik etmeleri için yönlendirme görevini, yönetici-öğretmen grubuna göre *çok ender*, veli grubuna göre *arasıra* düzeyinde gerçekleştirmektedir.
- Okul-aile birliği, öğrencilerin okul disiplinine ve toplumsal yaşama uyum sağlamaları, başarılı, dürüst ve saygılı olmaları, boş zamanlarını iyi değerlendirmeleri, israf, gösteriş, devlet malını hor kullanma gibi davranışlardan uzak olmaları için okul-veli işbirliği görevlerini, yönetici-öğretmen grubuna göre *çok ender*, veli grubuna göre ise *arasıra* düzeyinde gerçekleştirmektedir.
- Okul-aile birliği, muhtaç öğrencilere yardım sağlanması için okul koruma derneği ile işbirliği yapma görevini, yönetici-öğretmen ve veli grubuna göre *çoğunlukla* gerçekleştirmekte, öğrenciler için yetiştirme kursları düzenlenmesi için okul koruma derneği ile işbirliği yapma görevi ise her iki gruba göre *arasıra* düzeyinde gerçekleştirmektedir.

Kazak'ın (1998) yaptığı “Okul-Aile İşbirliği ve Sorunları” araştırmasının amacı, velilerin okul-aile işbirliği etkinliklerini, işbirliğinin gerçekleşme düzeyini ve işbirliğinde karşılaşılan sorunları ortaya çıkarmaktır. Sakarya il merkezindeki 32 okul yöneticisi, 101 öğretmen ve 306 öğrenci velisi üzerinde yapılan araştırma, tarama modelinde olup anket tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Verilerin çözümlenmesi sonunda, ana-babaların kendi okul yaşantılarının olumsuz oluşu, ailelerin okula ayırabilecekleri zamanının kısıtlı olması, ailelerin eğitim düzeyinin düşük olması, öğretmenlerin olumsuz tutumları, ev ve okul kültürünün farklılığı, okul-aile işbirliğini engelleyen etkenler olarak bulunmuştur.

Eroymak'ın (1997) “İlköğretim Okullarında Velilerin Okul Yönetimine Katılmaları” araştırmasının amacı, ilköğretim öğrenci velilerinin bu okullarda alınan kararlara katılmaya ne derece istekli olduklarını, karara katılmaya ne derece ilgi duyduklarını ve katılma konularında ne derece yeterli olduklarına ilişkin görüşlerini ve kişisel özelliklerine göre bu görüşleri arasındaki farkları belirlemektir. Tarama modelindeki araştırmada 10 okul içinden rastlantısal olarak 4 sınıf seçilmiş, her sınıftan da 10 öğrenci velisine anket uygulanmıştır.

Toplanan verilerin çözümlenmesi sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

- Veliler, okul-çevre ilişkileri konusunda beliren sorunların çözümüne *arasıra* katılmaktadırlar.
- Velilerin karar konularındaki yeterliliklerine ilişkin görüşleri *arasıra* seçeneğinde toplanmaktadır.
- Velilerin öğrencilerin başarılarının artırılması için gerekli görülen ilkeleri ve ölçütleri saptama ve öğrencilerin okul içi durumlarını (disiplin, ders başarısı vb.) bildirme yollarını geliştirme konusuna katılma istekleri *her zaman* iken, aynı konuya duydukları ilgileri ve yeterlilikleri *arasıra* olmaktadır.

- Velilerin yaşlarına, öğrenimlerine, mesleklerine, öğrenciye olan yakınlıklarına, ailenin aylık gelirine ve ilköğretimde okuttukları öğrenci sayısına göre karara katılma durumlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Doğan'ın (1995) "Ankara Merkez İlçelerindeki İlköğretim Okullarında Okul-Aile İletişiminin Engelleri" konusunda yaptığı araştırmasında, ilköğretim okullarında I. ve II. kademe görev yapan öğretmenler ile veliler arasındaki iletişimi etkileyen etkenlerin neler olduğu ortaya konmaya çalışılmıştır. Keçiören ilçe merkezine bağlı 18 ilköğretim okulundaki 447 I. kademe, 536 II. kademe öğretmeni ile 2981 beşinci ve 3985 sekizinci sınıf öğrenci velisi üzerinde gerçekleştirilmiş olan araştırma tarama modelindedir.

Verilerin çözümlenmesi sonucunda şu bulgular elde edilmiştir:

- I. kademe öğretmen grubuna göre, velilerin okula ve öğrenciye yeterli zaman ayıramaması, sınıflardaki öğrenci sayısının fazla olması nedeniyle toplantılarda velilere yeterli sürenin ayrılamaması, velilerin okul-aile iletişimde ilgisiz ve isteksiz olması ve yeterli bilgiye sahip olmaması, velilerin okula çağrıldıklarında para isteneceğini düşünmesi *arasıra* karşılaşılan engellerdir. I. kademe öğretmen grubuna göre, *nadiren* karşılaşılan engeller ise, evin okula uzak olması, veli toplantılarının uygun olmayan kalabalık ortamlarda yapılması, okul yöneticilerinin okul-aile iletişimde ilgisiz ve isteksiz olması ve yeterli bilgiye sahip olmaması, velilerin okuldan gönderilen yazıları anlamakta güçlük çekmesi ve velilere karşı otoriter davranılmasıdır.
- II. kademe öğretmen grubuna göre, velilerin okula ve öğrenciye yeterli zaman ayıramaması, velilerin okul-aile iletişimde ilgisiz ve isteksiz olması ve yeterli bilgiye sahip olmaması *çoğunlukla* var olduğu belirtilen engellerdir. II. kademe öğretmen grubuna göre *arasıra* karşılaşılan engeller ise, evin okula uzak olması, sınıflardaki öğrenci sayısının çok olması nedeniyle toplantılarda velilere yeterli süre ayıramama, velilerin okula çağrıldıklarında yardım isteneceğini düşünmesidir. II. kademe öğretmen grubuna göre veli toplantılarının uygun

olmayan ve kalabalık ortamlarda yapılması, velilerin okuldan gönderilen yazıları anlamakta güçlük çekmesi, velilere karşı otoriter davranma okul-aile iletişimde *nadiren* karşılaşılan engellerdir.

- Veli grubuna göre, okul-aile iletişiminin engelleri ile ilgili olarak *arasıra* karşılaşılan engeller, velilerin okula ve öğrenciye yeterli zaman ayıramaması, sınıflardaki öğrenci sayısının çok olması nedeni ile toplantılarda velilere yeterli süre ayıramamasıdır. Veli grubuna göre *nadiren* karşılaşılan engeller ise, evin okula uzak olması, veli toplantılarının uygun olmayan ve kalabalık ortamlarda yapılması, öğretmen ve yöneticilerin okul-aile iletişimde ilgisiz ve isteksiz olmaları ve yeterli bilgiye sahip olmamalarıdır.

Koçak'ın (1991) "Okul-Aile İletişiminin Engelleri" konulu araştırmasında, "Liselerde görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenlerle bu okullardaki öğrencilerin ana-babaları arasında sürdürülmekte olan iletişimin engelleri nelerdir? Bu engeller ne ölçüde vardır?" sorularına yanıt aranmıştır. Tarama modelinde yapılan araştırma, Ankara'nın Çankaya ilçe merkezindeki 7 lisede görev yapmakta olan toplam 65 yönetici, 90 öğretmen ve 163 ana-baba üzerinde gerçekleştirilmiştir. Verilerin çözümlenmesi sonucunda, okul-aile iletişiminin engelleri konusunda yönetici ve öğretmenler ile ana babaların görüşleri arasındaki farkın anlamlı çıktığı engeller aşağıdaki gibi bulunmuştur:

Evin okula uzak olması, okul-veli toplantılarının gürültülü olması, okulla ve öğrenciyle ilgili bilgilerin ana-babaya geç ulaşması, bilginin öğrencilerce iletilmesi, ana-babaların okuldan gönderilen yazıları anlamakta güçlük çekmesi, ana-babaların bilgi ve haberlere yeterince dikkat etmemesi, ana-babaların eğitimle ve okulla ilgili konularda az bilgiye sahip olması, sınıftaki öğrenci sayısının çok olması, okul çalışanlarının ana-babaya ilgili davranmaması, okul çalışanları ile ana babaların birbirlerini tanımamaları, ana-babaların okul yönetiminin alt düzeyde görülmesi, ana-babanın çocuğunun eğitimine önem vermemesi ve ana-babalarla para söz konusu olduğunda görüşülme istenmesi.

Yılmaz'ın (1993) "Okul-Çevre İlişkileri Açısından Eğitim Sürecine Toplumsal Katılım" adlı araştırması, okul-çevre ilişkileri konusunda varolan durumun ve gözlenen

sorunların neler olduğunu ortaya koyma amacındadır. Araştırma, 12 il merkezinde yer alan ilkokullar, ortaokullar, genel liseler, endüstri meslek liseleri, kız meslek liseleri ve imam hatip liseleri olmak üzere 6 ayrı eğitim kurumunun öğretmen ve yöneticileri üzerine gerçekleştirilmiştir.

Verilerin çözümlenmesi sonucunda şu bulgular elde edilmiştir:

Okul çevresini oluşturan kişilerin çok büyük bir bölümü, okul-aile birliği ve okul koruma derneğinin hiçbirinde görev almamışlardır. Bu tür kuruluşlarda en çok görev alanların sanayici ve siyasetçilerin olduğu gözlenmiştir. Öte yandan insanlar, eğitim kurumlarına ilişkin görevlerde kendilerini edilgin gördükleri ve eğitim sürecine ilişkin görevleri yerine getirmede kendilerini başarılı bulmadıkları için öğretmen ve okul yöneticilerinin işlerine karışmamaktadırlar. Bunların yanında çevre ilgilileri, eğitim kurumu yetkililerinin kendilerini mekanlarında ziyaret etmeleri düşüncesine katılmışlar ve okul-aile birliği ve koruma derneklerinde çalışmanın sıkıcı olmadığını belirtmişlerdir. Okul yöneticisi ve öğretmenler ise, eğitim kurumlarının çevreye ilişkin görevlerini yeterince yerine getirmemektedirler. Okul yöneticisi ve öğretmenlere göre en çok yerine getirilen görev, halka okulda yürütülen çalışmalar konusunda bilgi vermek biçiminde özetlenen görevdir.

Büyükkaragöz (1985) "Okul-Çevre İlişkilerini Sağlamanın Önemi ve Teknikleri" adlı makalesinde, okulun da öteki kurumlar gibi amacına ulaşmak için çevresiyle ilişkilerini geliştirmesi gerektiğini belirtmiştir. Buna ek olarak okulun, halkın ve sosyal çevrenin desteğini sağlamak için sürekli etkinlik içinde olması gerektiğini belirtmiştir. Bu çerçevede beş ana ilke ve teknikten söz edilmektedir. Bunlar, okulun kendisini etkinliklerle tanıtmaya ve toplumu tanıması, okulun bir toplum merkezi durumuna getirilmesi, güçlü bir okul-aile birliğinin kurulması, eğitim etkinliklerinde toplum kaynaklarından yararlanılması, okulda genç kuşakların gereksinimlerinin ne dereceye kadar karşılandığının birlikte incelenmesidir.

Zaraoğlu'nun (1992) yaptığı "Okul Yönetimine Yansıtılmakta Olan Çevresel İstemler ve Yönetici Davranışları" araştırmasının amacı, ilk ve orta dereceli okullarda okul

yönetimine yansıtılmakta olan çevresel istemlerin neler olduğunu ve bunlar karşısında okul yöneticisinin nasıl bir davranış gösterdiğini saptamaktır. Tarama modelinde yapılan araştırma, 1990-1991 öğretim yılında Malatya ilindeki 61 ilkokul, 5 ortaokul, 14 genel lise, 7 meslek lisesinde görev yapan toplam 87 okul müdürü üzerinde anketler uygulanarak gerçekleştirilmiştir.

Verilerin çözümlenmesi sonucunda okul yönetiminin karşılaştığı çevresel istemlerle ilgili olarak verilen ödevlerin öğrenci düzeyine uygun ve yararlanabileceği biçimde düzenlenmesi, ezber dersleri yerine kavramaya ve uygulamaya yönelik derslere ağırlık verilmesi, günlük yaşamda kullanılan bilgilerin verilmesi, öğretmenin öğrencilere her zaman anlayışlı olması, yöneticilerin sözünde durması, devletin gerekli araç ve gereçleri okula sağlaması gerektiği saptanmıştır. Çevresel istemlerin okul yönetimine yansıtılma yollarına ilişkin olarak elde edilen bulgularda, çevresel istemlerin, okul yönetimine en çok öğretmenler aracılığıyla yansıtılmakta olduğudur. Bunu denetçiler, öğrenciler, okul-aile birliği ve okul koruma derneği ile veliler izlemektedir.

Üçüncü Bölüm

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesinde yararlanılan teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Müfredat laboratuvar okullarında okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinin yeterli düzeyde sağlanıp sağlanmadığını saptamayı amaçlayan bu araştırma tarama modelindedir. Bu modelde “araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içerisinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır” (Karasar, 1995, s.77). Müfredat laboratuvar okullarındaki işbirliğini geliştirme ekibi üyelerinin müfredat laboratuvar okullarında işbirliğine dönük olarak yapılan etkinlikler ve varolan sorunlar ile ilgili görüşleri ve etkili ve yeterli bir işbirliği için önerileri temel alınarak işbirliğinin yeterli düzeyde sağlanıp sağlanmadığı saptanmaya çalışılmıştır.

3.2. Araştırmanın Evreni

Bu araştırmanın evrenini, 2000-2001 öğretim yılında Eskişehir ilinde bulunan 12 müfredat laboratuvar okulunda görev yapan, içinde okul müdürlerinin de yer aldığı okulların işbirliğini geliştirme ekibi üyeleri oluşturmaktadır. Evrene ulaşmanın güç olmaması nedeniyle evrenden örneklem alma yoluna gidilmemiştir.

Bu bağlamda Eskişehir’deki Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı olan 9 ilköğretim, 2 genel lise ile 1 Anadolu lisesi olmak üzere toplam 12 müfredat laboratuvar okulunda görevli bulunan 84 işbirliğini geliştirme ekibi üyesi araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Araştırmanın evreni ile ilgili sayısal bilgiler Çizelge 1’de gösterilmiştir.

Çizelge 1
Araştırmanın Evreni

Küme	Evrene Giren	Araştırmaya Katılan	Değerlendirme Dışı Bırakılan	Değerlendirmeye Alınan	
	S	S	S	S	%
İşbirliğini Geliştirme Ekibi Üyeleri	84	72	-	72	85.7

Çizelge 1’de de görüldüğü gibi, araştırmanın evrenine giren işbirliğini geliştirme ekibi üyesi sayısı 84’tür. Ancak, bu üyelerin 72’sine ulaşılabilmıştır. Çünkü işbirliğini geliştirme ekibinde yer alması gereken 12 eğitim fakültesi öğretim elemanının ekiplerde bulunmadığı saptanmıştır. Buna göre, evrendeki işbirliğini geliştirme ekibi üyelerinin araştırmaya katılımı % 85.7 oranında gerçekleşmiştir.

Evrende yer alan işbirliğini geliştirme ekibi üyelerinin kişisel özellikleri Çizelge 2’de gösterilmiştir.

Çizelge 2’de de görüldüğü gibi, ilgili oldukları okul bakımından araştırmanın evrenini oluşturan işbirliğini geliştirme ekibi üyelerinin büyük bir bölümünü % 75 oranla ilköğretim okulu çalışanları ve ilgili ekip üyeleri oluşturmaktadır. Bunu % 16.6’lık oranla genel lisenin üyeleri izlemektedir. % 8.4’lük oranla Anadolu lisesi üyeleri de evrenin en küçük bölümünü oluşturmaktadır.

Araştırmanın evrenini oluşturan kişiler, % 16.6’lık oranlarla işbirliğini geliştirme ekibinde okul müdürü, müdür yardımcısı, öğretmen temsilcisi, okul koruma derneği temsilcisi ve okul-aile birliği temsilcisi olarak yer almaktadırlar. Eğitim fakültesi öğretim elemanlarının bu ekip içerisinde bulunmadığı görülmektedir. Öte yandan, araştırmanın evrenini oluşturan işbirliğini geliştirme ekibi üyelerinin % 55.6’sı erkek, % 44.4’ü kadındır.

Çizelge 2’de yine görüldüğü gibi, işbirliğini geliştirme ekibindeki çalışma süresine göre, ekip üyelerinin en büyük bölümünü % 47.2 oranı ile 1-2 yıl arasında çalışanlar oluşturmaktadır. Çalışma süreleri 3-4 yıl arasında olanların oranı % 12.5, 5-6 yıl

arasında olanların oranı % 15.3, 7-8 yıl arasında olanların oranı % 9.7, 9-10 yıl arasında olanların oranı ise % 15.3'tür. Buradan anlaşıldığı gibi, ekip üyelerinin yarısından çoğu 3 yılın üzerinde bir süredir işbirliğini geliştirme ekibinde görev yapmaktadır. Müfredat laboratuvar okulları konusunda bilgilenmek için işbirliğini geliştirme ekibi üyelerinin % 27.8'i MEB'in düzenlediği hizmetiçi eğitim kurslarına, % 11.1'i de çeşitli konferanslara katılmışlardır.

Çizelge 2

Araştırma Evrenini Oluşturan İşbirliğini Geliştirme Ekibi Üyelerinin Kişisel Özellikleri
(N=72)

Özellik	S	%
Çalışılan/İlgili Olunan Okul		
İlköğretim	54	75.0
Genel lise	12	16.6
Anadolu Lisesi	6	8.4
Konumu		
Okul Müdürü	12	16.6
Müdür Yardımcısı	12	16.6
Öğretmen Temsilcisi	12	16.6
Veli Temsilcisi	12	16.6
Okul Koruma Derneği Temsilcisi	12	16.6
Okul-Aile Birliği Temsilcisi	12	16.6
Cinsiyet		
Erkek	40	55.6
Kadın	32	44.4
Ekipte Çalışma Süresi		
1-2 yıl	34	47.2
3-4 yıl	9	12.5
5-6 yıl	11	15.3
7-8 yıl	7	9.7
9-10 yıl	11	15.3
MLO Konusunda Bilgilenme Biçimi		
MEB hizmetiçi eğitim kursu	20	27.7
Çeşitli Konferanslar	8	11.1
MLO tanıtım kitapçıkları	8	11.1
Okul içi MLO toplantıları	30	41.7
Hiçbir bilgi almadı	6	8.4

% 11.1 oranındaki üye, müfredat laboratuvar okulu modelini tanıtan kitapçıklardan bilgi edinmiştir. Okul yönetiminin müfredat laboratuvar okulunu tanıtan toplantılarına % 41.7 oranında üye katılmıştır. Hiçbir kaynaktan bilgi almayanların oranı ise % 8.3'tür. Bu veriler, evreni oluşturan kişilerin müfredat laboratuvar okulları konusunda bilgili olduklarını göstermektedir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada müfredat laboratuvar okullarında okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinin yeterli düzeyde sağlanıp sağlanmadığını saptamak için gerekli olan verileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından bir görüşme formu ve bir de anket hazırlanmıştır. Bunlardan **Okul Etkinlikleri Görüşme Formu** (Ek 1) okul müdürlerine yönelikken, **Okul-Veli, Okul-Üniversite ve Okul-Çevre İşbirliği Anketi** (Ek 2) işbirliğini geliştirme ekibi üyelerine yöneliktir.

Görüşme formunun ve anketin hazırlanmasında, öncelikle müfredat laboratuvar okulları ile ilgili alanyazın taraması yapılmış ve ilgili kaynaklar gözden geçirilmiştir. Ayrıca okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliği konusunda yapılmış olan araştırmaların bilgi toplama araçları incelenmiştir. Bununla birlikte, görüşme formu ve anketin hazırlanmasında **MLO Modeli** kitabında açıklanan “Müfredat laboratuvar okulları ile veliler, üniversiteler ve okul-çevresi arasında etkili bir işbirliği sistemi kurulur” başlıklı 13. ilke ile ilgili bölümden büyük ölçüde yararlanılmıştır. Bu inceleme çalışmaları sonunda görüşme formu ile ankete girebilecek maddeler taslak olarak yazılmıştır.

Oluşturulan ilk taslak görüşme formu ve anket danışman öğretim üyesinin görüş ve önerileri çerçevesinde düzeltilerek hazır duruma getirilmiştir. Hazırlanan görüşme formu ve anket, geçerlilik çalışması için program geliştirme alanında çalışan altı öğretim üyesine ve müfredat laboratuvar okulunda çalışan deneyimli dört okul müdürüne sunulmuştur. Formlar öğretim üyesi ve okul müdürlerinin görüşleri doğrultusunda yeniden gözden geçirilmiş, kimi düzeltmeler yapılmış ve formlara son biçimleri verilmiştir.

Okul Etkinlikleri Görüşme Formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde okul müdürlerinin kişisel özelliklerini belirlemeye yönelik beş soru sorulmuştur. İkinci bölümde, okul müdürlerinin okullarında işbirliğine dönük olarak yapılan etkinliklerin ne ölçüde gerçekleştiğine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan 24 maddeye yer verilmiştir.

İşbirliğini geliştirme ekibi üyelerine yönelik Okul-Veli, Okul-Üniversite ve Okul-Çevre İşbirliği Anketi ise dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde işbirliğini geliştirme ekibi üyelerini kişisel özellikleriyle ilgili beş soru sorulmuştur. İkinci bölümde okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliği kapsamında karşılaşılan sorunları belirlemeyi amaçlayan 18 madde yer almıştır. Üçüncü bölümde yeterli bir okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinin gerçekleşebilmesini sağlayacak önerileri belirlemeyi amaçlayan 9 madde yer almıştır. Dördüncü bölümde ise, işbirliğini geliştirme ekibi üyelerinin okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinin geliştirilmesine dönük ek görüş ve önerilerini belirlemek için açık uçlu bir soru sorulmuştur.

Araştırma için geliştirilmiş olan Okul Etkinlikleri Görüşme Formu ile Okul-Veli, Okul-Üniversite ve Okul-Çevre İşbirliği Anketinin, müfredat laboratuvar okullarında okul müdürlerine ve işbirliğini geliştirme ekibi üyelerine uygulanabilmesi için Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü aracılığıyla Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izin alınmıştır (Ek 3).

Alınan izin yazısı ile araştırmacı tarafından 12 müfredat laboratuvar okuluna gidilmiştir. Okul müdürleri ile Okul Etkinlikleri Görüşme Formu kullanılarak görüşmeler yapılmış ve alınan bilgiler formlara işlenmiştir. Öte yandan, yeterli sayıda çoğaltılan Okul-Veli, Okul-Üniversite ve Okul-Çevre İşbirliği Anketi ise, işbirliğini geliştirme ekibi üyelerine gerekli bilgi verilerek dağıtılmış, üyelerce doldurulan anketler, daha sonra araştırmacı tarafından toplanmıştır.

Okul müdürleriyle yapılan görüşmeler 2001-2002 öğretim yılında 19 Mayıs-2 Haziran 2002 tarihleri arasında, Okul-Veli, Okul-Üniversite ve Okul-Çevre İşbirliği Anketinin

uygulanması ve toplanması ise 19 Mayıs-7 Haziran 2002 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

İşbirliğini geliştirme ekibi üyelerinin doldurduğu anketler, verilerin işlenebilmesi için öncelikle tek tek incelenmiştir. Tam ve gerektiği biçimde doldurulup doldurulmadığını belirlemek için yapılan inceleme sonucunda hiçbir anket değerlendirme dışı bırakılmamıştır.

İkinci adım olarak verilerin işlenebilmesi için okul müdürlerine yönelik görüşme formuna 1'den 12'ye kadar numara verilmiştir. Ankete ise 1'den 72'ye kadar numara verilmiştir. Yine görüşme formu ve ankette yer alan soru maddelerinin her seçeneğine de numara verilerek bilgiler veri düzenleme formuna kodlanmıştır. Böylece kodlanan bilgiler bilgisayara işlenmeye hazır duruma getirilmiştir. İşbirliğini geliştirme ekibi üyelerine yönelik anketin dördüncü bölümünde yer alan okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinin geliştirilmesine dönük ek düşünceler bölümünde işbirliğini geliştirme ekibi üyeleri tarafından yapılan öneri olmadığı için bu bölümle ilgili bir işlem yapılmamıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde istatistiksel teknik olarak sayı ve yüzde kullanılmıştır.

Verilerin yorumlanmasında, yüzde 0 için "hiçbiri", 1-9 arasındaki yüzdeler için "yaklaşık hiçbiri", 10-40 arasındaki yüzdeler için "küçük bir bölümü", 41-49 arasındaki yüzdeler için "yaklaşık yarısı", 50 için "yarısı", 51-59 arasındaki yüzdeler için "yarısından biraz çoğu", 60-90 arasındaki yüzdeler için "büyük bir bölümü", 91-99 arasındaki yüzdeler için "yaklaşık tümü", yüzde 100 için de "tümü" anlatımları kullanılmıştır.

Araştırma verilerinin çözümlenmesinde "SPSS" (Statistical Package for the Social Sciences) bilgisayar programından yararlanılmıştır.

Dördüncü Bölüm

BULGULAR VE YORUMLARI

Araştırmanın bu bölümünde, müfredat laboratuvar okullarında okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinin yeterli düzeyde sağlanıp sağlanmadığını saptama amacına dönük olarak işbirliğini geliştirme ekibi üyelerinden toplanan bilgilerin istatistiksel çözümlenmeleri sonucunda elde edilen bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

Bulguların ve yorumların ele alınışında araştırmanın amacıyla ilgili soruların sırası izlenmiştir. Buna göre, bulgular ve yorumları üç ana başlık altında toplanmıştır: İşbirliği için Gerçekleştirilen Etkinlikler, İşbirliği ile İlgili Karşılaşılan Sorunlar, İşbirliğini Geliştirmeye Dönük Öneriler.

4.1. İşbirliği için Gerçekleştirilen Etkinlikler

Müfredat laboratuvar okulu müdürlerinin bu okullarda okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliği çerçevesinde yapılan etkinliklerle ilgili görüşleri, kendilerinin yapılan görüşmelerde verdikleri yanıtların gruplandırılmasıyla analiz edilmiştir.

4.1. 1. Okul-Veli İşbirliği Etkinlikleri

Araştırmaya katılan müfredat laboratuvar okulu müdürlerine görev yaptıkları okullarda okul-veli işbirliği kapsamında hangi etkinliklerin ne ölçüde gerçekleştiğini sorgulayan on soru sorulmuş ve elde edilen yanıtların sayısal verileri Çizelge 3'te gösterilmiştir.

Çizelge 3'te görüldüğü gibi, “öğrencinin gelişimi ve öğretim programı ile ilgili olarak düzenlenen veli toplantılarına velilerin katılımı” etkinliği ile ilgili olarak, okul müdürlerinin % 8.3'ü velilerin katılımını “tamamen gerçekleşti”, % 50'si de “oldukça çok gerçekleşti” biçiminde belirtmişlerdir. Buna karşılık, bu etkinliği “biraz gerçekleşti” biçiminde belirten okul müdürlerinin oranı % 41.7'dir. Buna göre, müfredat laboratuvar

okullarının yarısından biraz çoğunda (% 58.3) öğrencinin gelişimi ve öğretim programı ile ilgili olarak düzenlenen veli toplantılarına velilerin katılımının yeterince gerçekleştiği söylenebilir.

Çizelge 3
Müfredat Laboratuvar Okullarında Okul-Veli İşbirliği Kapsamında Gerçekleştirilen Etkinlikler

Etkinlikler	Tamamen		Oldukça Çok		Biraz		Hiç		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrencinin gelişimi ve eğitim programı ile ilgili olarak düzenlenen veli toplantılarına velilerin katılımı	1	8.3	6	50.0	5	41.7	-	-	12	100.0
Okul kaynaklarının öğrencilere yararlı olmasını sağlamak için düzenlenen çalışmalarda velilerin görev yapmaları	1	8.3	6	50.0	5	41.7	-	-	12	100.0
Okuldaki eğitimle ilgili konularda (yazılı, sözlü vb. yollarla) velilerin bilgilendirilmesi	4	33.3	5	58.3	3	25.0	-	-	12	100.0
Velilerin okula yönelik ilgi ve bilgilerinden okulun yararlanması	-	-	5	41.7	6	50.0	1	8.3	12	100.0
Velilerin okulda neler olup bittiğini ve çocuklarının gelişimlerini sorması	4	33.3	5	41.7	3	25.0	-	-	12	100.0
Velilerin okula (maddi ve manevi) destekte bulunması	2	16.7	4	33.3	6	50.0	-	-	12	100.0
Velilerin eğitimle ilgili sorun ve isteklerini ilgiyle ve rahatlıkla dile getirmesi	4	33.3	4	33.3	4	33.3	-	-	12	100.0
Okul sorunlarını çözmeye velilerin yönetime yardımcı olması	-	-	5	41.7	7	58.3	-	-	12	100.0
Velilerin çocuklarının eğitimi ile ilgili alınacak kararlara katılımı	1	8.3	6	50.0	5	41.7	-	-	12	100.0
Okulda veli, öğretmen ve yöneticiler arasındaki işbirliğini geliştirmek için çeşitli etkinlikler (yemek ve çay partileri, kermes vb.) düzenlenmesi	1	8.3	6	50.0	4	33.3	1	8.3	12	100.0
Okulda düzenlenen etkinliklere (yemek, çay ve veda partileri, kermes vb.) velilerin katılımı	-	-	5	41.7	5	41.7	2	16.7	12	100.0
Okulda Okul-Aile Birliği ve Okul Koruma Derneği toplantılarının düzenlenmesi	6	50.0	3	25.0	3	25.0	-	-	12	100.0

Elde edilen bu bulgu, Öztürk'ün (1999) çalışmasındaki müfredat laboratuvar okullarının büyük bir bölümünde okul-aile işbirliğinin sağlandığı bulgusuyla paralellik göstermektedir.

“Okul kaynaklarının öğrencilere yararlı olmasını sağlamak için düzenlenen çalışmalarda velilerin görev yapmaları” etkinliği ile ilgili olarak okul müdürlerinin % 8.3'ü “tamamen gerçekleşti”, % 50'si “oldukça çok gerçekleşti” biçiminde yanıt vermişlerdir. Geri kalan % 41.7 oranındaki okul müdürleri ise bu etkinliğin “biraz gerçekleşti”ğini belirtmişlerdir. Bu verilerin müfredat laboratuvar okullarının yarısından biraz çoğunda (% 58.3) okul kaynaklarının öğrencilere yararlı olmasını sağlamak için düzenlenen çalışmalarda velilerin görev yapmalarının doyurucu düzeyde gerçekleştiğini gösterdiği söylenebilir.

“Okuldaki eğitimle ilgili konularda velilerin (yazılı, sözlü vb. yollarla) bilgilendirilmesi” etkinliği ile ilgili olarak, okul müdürlerinin % 33.3'ü “tamamen gerçekleşti”, % 58.3'ü ise “oldukça çok gerçekleşti” biçiminde yanıt vermişlerdir. Buna karşılık, aynı etkinliği “biraz gerçekleşti” biçiminde belirten okul müdürlerinin oranı % 8.3'tür. Bu verilerin müfredat laboratuvar okullarının yaklaşık tümünde (% 91.6) okuldaki eğitimle ilgili konularda velilerin (yazılı, sözlü vb. yollarla) bilgilendirilmesinin yeterince gerçekleştiğini gösterdiği söylenebilir.

“Velilerin okula yönelik ilgi ve bilgilerinden okulun yararlanması” etkinliği ile ilgili olarak “oldukça çok gerçekleşti” biçiminde yanıt veren okul müdürlerinin oranı % 41.7'dir. Bu etkinlik “biraz gerçekleşti” biçiminde görüş belirten okul müdürlerinin oranı % 50, “hiç gerçekleşmedi” biçiminde görüş belirten okul müdürlerinin oranı ise % 8.3'tür. Bu verilere göre, müfredat laboratuvar okullarının ancak yaklaşık yarısında (% 41.7) velilerin okula yönelik ilgi ve bilgilerinden yeterli denebilecek düzeyde yararlanıldığı söylenebilir.

“Velilerin okulda neler olup bittiğini ve çocukların gelişimlerini sorması” etkinliğini okul müdürlerinin % 33.3'ü “tamamen gerçekleşti”, % 41.7'si “oldukça çok gerçekleşti” biçiminde belirtmişlerdir. Bu etkinliği “biraz gerçekleşti” biçiminde belirten okul müdürlerinin oranı % 25'tir. Buna göre, müfredat laboratuvar okullarının

büyük bir bölümünde (% 75.0) velilerin okulda neler olup bittiğini ve çocuklarının gelişimlerini sormalarının yeterli düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

“Velilerin okula (maddi ve manevi) destekte bulunması” etkinliğini okul müdürlerinin % 16.7’si “tamamen gerçekleşti”, % 33.3’ü “oldukça çok gerçekleşti” biçiminde yanıtlamışlardır. Öte yandan, bu etkinlik için “biraz gerçekleşti” biçiminde yanıt veren okul müdürlerinin oranı % 50’dir. Bu verilere göre, müfredat laboratuvar okullarının yarısında (% 50) velilerin okula yeterli sayılabilecek düzeyde maddi ve manevi destekte bulunduğu söylenebilir.

“Velilerin eğitimle ilgili sorun ve isteklerini ilgiyle ve rahatlıkla dile getirmesi” etkinliğini okul müdürlerinin % 33.3’ü “tamamen gerçekleşti” biçiminde, % 33.3’ü “oldukça çok gerçekleşti” biçiminde yanıt vermişlerdir. Buna karşılık, bu etkinlik “biraz gerçekleşti” biçiminde yanıt veren okul müdürlerinin oranı % 33.3’tür. Bu verilerin müfredat laboratuvar okullarının büyük bir bölümünde (% 66.6) velilerin eğitimle ilgili sorun ve isteklerini ilgiyle ve rahatlıkla dile getirmesinin büyük ölçüde gerçekleştiğini gösterdiği söylenebilir.

“Okul sorunlarını çözmeye velilerin yönetime yardımcı olması” etkinliğini “oldukça çok gerçekleşti” biçiminde yanıtlayan okul müdürlerinin oranı % 41.7’dir. Aynı etkinliği “biraz gerçekleşti” biçiminde yanıtlayan okul müdürlerinin oranı % 58.3’tür. Bu verilerin müfredat laboratuvar okullarının ancak yaklaşık yarısında (% 41.7) okul sorunlarını çözmeye velilerin yönetime yardımcı olduğunu gösterdiği söylenebilir.

“Velilerin çocuklarının eğitimi ile ilgili alınacak kararlara katılması” etkinliği ile ilgili olarak okul müdürlerinin % 8.3’ü “tamamen gerçekleşti”, % 50’si “oldukça çok gerçekleşti” biçiminde yanıt vermişlerdir. Buna karşılık, bu etkinlik “biraz gerçekleşti” biçiminde yanıt veren okul müdürlerinin oranı % 41.7’dir. Bu verilere göre, müfredat laboratuvar okullarının yarısından biraz çoğunda (% 58.3) velilerin çocuklarının eğitimle ilgili alınacak kararlara katılımının yeterince gerçekleştiği söylenebilir.

“Okulda veli, öğretmen ve yöneticiler arasındaki işbirliğini geliştirmek için çeşitli etkinlikler (yemek ve çay partileri, kermes vb.) düzenlenmesi” etkinliği için okul müdürlerinin % 8.3’ü “tamamen gerçekleşti” % 50’si ise “çoğunlukla gerçekleşti” biçiminde yanıt vermişlerdir. Buna karşılık, okul müdürlerinin % 33.3’ü aynı etkinliği “biraz gerçekleşti”, % 8.3’ü de “hiç gerçekleşmedi” biçiminde yanıtlamışlardır. Buna göre, müfredat laboratuvar okullarının yarısından biraz çoğunda (% 58.3) veli, öğretmen ve yöneticiler arasında işbirliğini geliştirmek için çeşitli etkinlikler düzenlenmesinin yeterince gerçekleştiği söylenebilir.

“Okulda düzenlenen etkinliklere (yemek ve çay partileri, kermes vb.) velilerin katılması” etkinliğini “oldukça çok gerçekleşti” biçiminde belirten okul müdürlerinin oranı % 41.7’dir. Buna karşılık, okul müdürlerinin % 41.7’si aynı etkinliği “biraz gerçekleşti” biçiminde belirtirken okul müdürlerinin % 16.6’sı da “hiç gerçekleşmedi” biçiminde belirtmişlerdir. Bu verilere göre, müfredat laboratuvar okullarının ancak yaklaşık yarısında (% 41.7) okulda düzenlenen etkinliklere velilerin katılımının doyurucu düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

“Okulda okul-aile birliği ve okul koruma derneği toplantılarının düzenlenmesi” etkinliği ile ilgili olarak okul müdürlerinin % 50’si “tamamen gerçekleşti”, % 25’i “oldukça çok gerçekleşti” yanıtlarını vermişlerdir. Geri kalan % 25 oranındaki okul müdürleri ise bu etkinliği “biraz gerçekleşti” biçiminde yanıtlamışlardır. Bu verilerin müfredat laboratuvar okullarının büyük bir bölümünde (% 75) okul-aile birliği ve okul koruma derneği toplantılarının yeterli olarak gerçekleştiğini gösterdiği söylenebilir.

Elde edilen bu bulgulara genel olarak bakıldığında, müfredat laboratuvar okullarında okul-veli işbirliği etkinliklerinin gerçekleşmesiyle ilgili sonuçlar şöyle özetlenebilir :

Müfredat laboratuvar okullarında okul-aile birliği ve okul koruma derneği toplantıları düzenlenmekte, veliler gerek öğrencinin gelişimi ve gerekse öğretim programı ile ilgili düzenlenen veli toplantılarına katılmakta, okul kaynaklarının öğrencilere yararlı olmasını sağlamak için düzenlenen çalışmalarda görev yapmaktadırlar. Okullarda veli, öğretmen ve yöneticiler arasındaki işbirliğini geliştirmek için çeşitli etkinlikler (yemek

ve çay partileri, kermes vb.) düzenlenmekte, veliler okula (maddi ve manevi) destekte bulunmaktadır. Ayrıca veliler, okuldaki eğitimle ilgili konularda yeterince bilgilendirilmekte, okulda neler olup bittiğini ve çocuklarının gelişimlerini sormakta, eğitimle ilgili sorun ve isteklerini ilgiyle ve rahatlıkla dile getirmekte, çocuklarıyla ilgili alınacak kararlara katılmaktadırlar. Bunlara karşılık, veliler okul sorunlarını çözmede yönetime yeterince yardımcı olmamakta, okulda düzenlenen etkinliklere yeterince katılmamakta ve velilerin okula yönelik ilgi ve bilgilerinden yararlanılmamaktadır.

4.1. 2. Okul-Üniversite İşbirliği Etkinlikleri

Araştırmaya katılan müfredat laboratuvar okulu müdürlerine bu okullarda okul-üniversite işbirliğinin ne ölçüde gerçekleştiği ile ilgili altı soru sorulmuş ve elde edilen yanıtların sayısal verileri Çizelge 4’te gösterilmiştir.

Çizelge 4
Müfredat Laboratuvar Okullarında Okul- Üniversite İşbirliği Kapsamında Gerçekleştirilen Etkinlikler

Etkinlikler	Tamamen		Oldukça Çok		Biraz		Hiç		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Bilimsel ve teknolojik gelişmeler konusunda üniversite öğretim elemanlarından yararlanma	1	8.3	-	-	1	83.3	10	8.3	12	100.0
Üniversite öğretim elemanlarından yararlanarak okulda öğretmen, yönetici ve öteki çalışanlara yönelik kurs, seminer, alan çalışması, konferans gibi etkinlikler düzenlenmesi	-	-	2	16.7	8	66.7	2	16.7	12	100.0
Eğitim fakültesinin yeni öğretim yaklaşımlarından, deneyimlerinden ve olanaklarından yararlanma	-	-	1	8.3	9	75.0	2	16.7	12	100.0
Eğitim fakültesiyle ortak bilgi bankaları ve laboratuvarları oluşturma	-	-	-	-	3	25.0	9	75.0	12	100.0
Eğitim fakültesinden öğretmenlerin hizmetçi eğitiminde yararlanılması	1	8.3	1	8.3	3	25.0	7	58.3	12	100.0
Okul-üniversite işbirliği çerçevesinde araştırma ve geliştirme çalışmaları yapma	-	-	1	8.3	6	50.0	5	41.7	12	100.0

Çizelge 4'te de görüldüğü gibi, “bilimsel ve teknolojik gelişmeler konusunda üniversite öğretim elemanlarından yararlanma” etkinliğini okul müdürlerinin yalnız % 8.3'ü “tamamen gerçekleşti” biçiminde yanıtlamışlardır. Buna karşılık, aynı etkinliği “biraz gerçekleşti” biçiminde yanıtlayan okul müdürlerinin oranı % 83.3, “hiç gerçekleşmedi” biçiminde yanıtlayan okul müdürlerinin oranı ise yalnız % 8.3'tür. Bu verilere göre, müfredat laboratuvar okullarının yaklaşık hiçbirinin (% 91.6) bilimsel ve teknolojik gelişmeler konusunda üniversite öğretim elemanlarından yararlanmadığı söylenebilir.

“Üniversite öğretim elemanlarından yararlanarak okulda öğretmen, yönetici ve öteki çalışanlara yönelik kurs, seminer, konferans, alan çalışması gibi etkinlikler düzenlenmesi” etkinliğini “oldukça çok gerçekleşti” biçiminde belirten okul müdürlerinin oranı % 16.7'dir. Buna karşılık, aynı etkinliği okul müdürlerinin % 66.7'si “biraz gerçekleşti”, % 16.7'si “hiç gerçekleşmedi” biçiminde belirtmişlerdir. Bu verilere göre, müfredat laboratuvar okullarının büyük bir bölümünde (% 73.4) üniversite öğretim elemanlarından yararlanarak okulda personele yönelik etkinlikler düzenlenmesinin yeterli bir biçimde gerçekleşmediği söylenebilir.

“Eğitim fakültesinin yeni öğretim yaklaşımlarından, deneyimlerinden ve olanaklarından yararlanma” etkinliği ile ilgili olarak, “oldukça çok gerçekleşti” biçiminde yanıt veren okul müdürlerinin oranı yalnız % 8.3'tür. Buna karşılık, aynı etkinliği “biraz gerçekleşti” biçiminde yanıtlayan okul müdürlerinin oranı % 75, “hiç gerçekleşmedi” biçiminde yanıtlayan okul müdürlerinin oranı % 16.7'dir. Bu verilerden müfredat laboratuvar okullarının büyük bir bölümün (% 81.7) eğitim fakültelerinin yeni öğretim yaklaşımlarından, deneyimlerinden ve olanaklarından yararlanmadığı anlaşılmaktadır. İşbirliğini geliştirme ekibi üyesi olduğu halde eğitim fakültesi öğretim elemanlarının bu ekip içersisinde bulunmaması bu sonucun ayrı bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

“Eğitim fakültesiyle ortak bilgi bankaları ve laboratuvarları oluşturma” etkinliğini “biraz gerçekleşti” biçiminde belirten okul müdürlerinin oranı % 25, “hiç gerçekleşmedi” biçiminde belirten okul müdürlerinin oranı % 75'tir. Bu verilere göre, müfredat laboratuvar okullarında eğitim fakültesiyle ortak bilgi bankaları ve laboratuvarları oluşturma'nın hemen hiç gerçekleşmediği söylenebilir.

“Eğitim fakóltesinden öğretmenlerin hizmetiçi eğitiminde yararlanılması” etkinliği ile ilgili olarak okul müdürlerinin % 8.3’ü “tamamen gerçekeleğti”, % 8.3’ü “oldukça çok gerçekeleğti” biçiminde yanıt vermişlerdir. Buna karşılık, bu etkinlik “biraz gerçekeleğti” biçiminde yanıtlayan okul müdürlerinin oranı % 50, “hiç gerçekeleğmedi” biçiminde yanıtlayan okul müdürlerinin oranı % 41.7’dir. Bu verilere göre, müfredat laboratuvar okullarının yaklaşık hiçbirinde (% 91.7) eğitim fakóltesinden öğretmenlerin hizmetiçi eğitiminde etkili düzeyde yararlanılmadığı söylenebilir. Hizmetiçi eğitim etkinliklerini düzenleme yetkisinin milli eğitim müdürlüğü bünyesinde olması, milli eğitim müdürlüğü ve üniversite arasında bu konuda yapılan birtakım çalışmaların olması, eğitim fakóltesiyle okul düzeyinde hizmetiçi eğitim konusunda işbirliğini engellemektedir. Ayrıca, okulların hizmetiçi eğitim etkinliklerinde çoğunlukla üniversitelerden değil de, milli eğitim müdürlüğü tarafından yetiştirilen il formatörlerinden yararlandıkları araştırma sırasında okul müdürlerince belirtilmiştir.

“Okul-üniversite işbirliği çerçevesinde araştırma ve geliştirme çalışmalarını yapma” etkinliği ile ilgili olarak “oldukça çok gerçekeleğti” biçiminde belirten okul müdürlerinin oranı da yalnız % 8.3’tür. Buna karşılık, aynı etkinliği “biraz gerçekeleğti” biçiminde belirten okul müdürlerinin oranı % 50, “hiç gerçekeleğmedi” biçiminde belirten okul müdürlerinin oranı % 41.7’dir. Buna göre, müfredat laboratuvar okullarının yaklaşık hiçbirinde (% 91.7) okul-üniversite işbirliği çerçevesinde araştırma ve geliştirme çalışmalarının yeterince yapılmadığı söylenebilir. Elde edilen bu bulgu, Öztürk’ün (1999) müfredat laboratuvar okullarının küçük bir bölümünde üniversitelerle işbirliği sağlandığı bulgusuyla benzerlik göstermektedir.

Müfredat laboratuvar okullarının okul-üniversite işbirliği etkinlikleri ile ilgili elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir :

Müfredat laboratuvar okullarının hiçbirinde eğitim fakóltesiyle ortak bilgi bankaları ve laboratuvarları oluşturulmamıştır. Müfredat laboratuvar okullarının yaklaşık hiçbirisi üniversitelerin öğretim elemanlarından bilimsel ve teknolojik gelişmeler konusunda yararlanmamakta, öğretim elemanlarından yararlanarak okul personeline yönelik etkinlikler düzenlememektedir. Ayrıca, öğretmenlerin hizmetiçi eğitim etkinliklerinde

üniversitelerin öğretim elemanlarından yararlanılmamakta, araştırma ve geliştirme çalışmaları yapma konusunda üniversitelerle işbirliği gerçekleştirilememektedir. Yine müfredat laboratuvar okullarının büyük bir bölümünde, eğitim fakültelerinin yeni öğretim yaklaşımlarından, deneyimlerinden ve olanaklarından yararlanılmadığı söylenebilir.

4.1.3. Okul-Çevre İşbirliği Etkinlikleri

Araştırmaya katılan müfredat laboratuvar okulu müdürlerine bu okullarda okul-çevre işbirliğinin ne ölçüde gerçekleştiği ile ilgili beş soru sorulmuş ve elde edilen yanıtların sayısal verileri Çizelge 5'te gösterilmiştir.

Çizelge 5
Müfredat Laboratuvar Okullarında Okul- Çevre İşbirliği Kapsamında Gerçekleştirilen Etkinlikler

Etkinlikler	Tamamen		Oldukça Çok		Biraz		Hiç		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Okul bina ve tesislerinin çevrenin gereksinimleri için kullanılması	-	-	4	33.3	6	50.0	2	16.7	12	100.0
Okula kaynak sağlamak amacıyla çeşitli etkinlikler (kermes, eğlence, konser, gösteri vb) düzenleme	2	16.7	5	41.7	4	33.3	1	8.3	12	100.0
Okulla ilgili olarak çevrede yanlış anlama ve olumsuz görüş oluşmasını engellemeye dönük önlemler alınması	1	8.3	4	33.3	6	50.0	1	8.3	12	100.0
Okulun gereksinmelerini karşılamada çeşitli kamu kuruluşlarının ve özel sektörün katkısını sağlama	-	-	4	33.3	5	41.7	3	25.0	12	100.0
Etkili bir okul-çevre işbirliğini sağlamak için kültürel etkinlikler düzenleme	2	16.7	5	41.7	4	33.3	1	8.3	12	100.0
Çevredeki okulların deneyimlerinden yararlanma, onlarla bilgi alışverişinde bulunma	1	8.3	5	41.7	6	50.0	-	-	12	100.0

Çizelge 5'te görüldüğü gibi, "okul bina ve tesislerinin çevrenin gereksinimleri için kullanılması" etkinliğini "oldukça çok gerçekleşti" biçiminde belirten okul müdürlerinin oranı % 33.3'tür. Buna karşılık, aynı etkinliği "biraz gerçekleşti" biçiminde belirten okul müdürlerinin oranı % 50, "hiç gerçekleşmedi" biçiminde belirten okul

müdürlerinin oranı ise % 16.7'dir. Buna göre, okul müdürlerinin ancak küçük bir bölümünün (% 33.3) bu etkinliğin okullarında gerçekleştirildiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu verilerin müfredat laboratuvar okullarına ait bina ve tesislerinin çevrenin gereksinimleri için yeterince kullanılmadığını gösterdiği söylenebilir. Okul müdürleri bu konuda “Kantin, Açık Alan ve Salonların Milli Eğitim Vakfınca İşletilmesi ile İlgili Maliye Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı Arasında İmzalanan Protokolü”n (2001) güçlük oluşturduğunu belirtmişlerdir.

“Okula kaynak sağlamak amacıyla çeşitli etkinlikler (kermes, eğlence, konser, gösteri vb.) düzenleme” etkinliği ile ilgili olarak okul müdürlerinin % 16.7’si “tamamen gerçekleşti” biçiminde, % 41.7’si “oldukça çok gerçekleşti” biçiminde yanıt vermişlerdir. Buna karşılık, bu etkinliği okul müdürlerinin % 33.3’ü “biraz gerçekleşti”, % 8.3’ü de “hiç gerçekleşmedi” biçiminde yanıtlamışlardır. Bu verilere göre, müfredat laboratuvar okullarının yarısından biraz çoğunda (% 58.4) okula kaynak sağlamak amacıyla çeşitli etkinlikler (kermes, eğlence, konser, gösteri vb.) düzenlemenin yeterince gerçekleştiği söylenebilir.

“Okulla ilgili olarak çevrede yanlış anlama ve olumsuz görüş oluşmasını engellemeye dönük önlemler alınması” etkinliğini “tamamen gerçekleşti” biçiminde belirten okul müdürlerinin oranı yalnız % 8.3, “oldukça çok gerçekleşti” biçiminde belirten okul müdürlerinin oranı ise % 33.4’tür. Buna karşılık, bu etkinliği “biraz gerçekleşti” biçiminde belirten okul müdürlerinin oranı % 50, “hiç gerçekleşmedi” biçiminde belirten okul müdürlerinin oranı % 8.3’tür. Buna göre, okul müdürlerinin ancak yaklaşık yarısının (% 41.7) bu etkinliğin okullarında gerçekleştirildiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Buna dayanarak, müfredat laboratuvar okullarında okulla ilgili olarak çevrede yanlış anlama ve olumsuz görüş oluşmasını engellemeye dönük etkili düzeyde önlemlerin alınmadığı söylenebilir.

“Okulun gereksinimlerini karşılamada çeşitli kamu kuruluşlarının ve özel sektörün katkısını sağlama” etkinliğini “oldukça çok gerçekleşti” biçiminde yanıtlayan okul müdürlerinin oranı % 33.3’tür. Bu etkinliği “biraz gerçekleşti” biçiminde yanıtlayan okul müdürlerinin oranı % 41.7, “hiç gerçekleşmedi” biçiminde yanıtlayan okul

müdürlerinin oranı % 25'tir. Buna göre, okul müdürlerinin ancak küçük bir bölümünün (% 33.3) bu etkinliğin okullarında gerçekleştirildiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu verilerden, müfredat laboratuvar okullarının okulun gereksinmelerini karşılamada çeşitli kamu kuruluşlarının ve özel sektörün katkısını yeterince sağlayamadığı söylenebilir. Elde edilen bu bulgu, Cemaloğlu'nun (1999) çalışmasındaki çevrenin madde ve insan kaynağının okulun amaçları doğrultusunda bütünleştirilmesinin gerekliliği söylemiyle terslik göstermektedir.

“Etkili bir okul-çevre işbirliğini sağlamak için kültürel etkinlikler düzenleme” etkinliğini “tamamen gerçekleşti” biçiminde yanıtlayan okul müdürlerinin oranı % 16.7, “oldukça çok gerçekleşti” biçiminde yanıtlayan okul müdürlerinin oranı % 41.7'dir. Buna karşılık, bu etkinliği “biraz gerçekleşti” biçiminde yanıtlayan okul müdürlerinin oranı % 33.3, “hiç gerçekleşmedi” biçiminde yanıtlayan okul müdürlerinin oranı da % 8.3'tür. Bu verilere göre, müfredat laboratuvar okullarının yarısından biraz çoğunda (% 58.4) etkili bir okul-çevre işbirliğini sağlamak için kültürel etkinlikler düzenlendiği söylenebilir. Elde edilen bu bulgu, Büyükkaragöz'ün (1985) çalışmasında vurguladığı okulun halkın ve sosyal çevrenin desteğini sağlamak için sürekli etkinlik içinde olması gereğinin uygulamada önemli ölçüde gerçekleştiğini gösterdiği söylenebilir.

“Çevredeki okulların deneyimlerinden yararlanma, onlarla bilgi alışverişinde bulunma” etkinliğini “tamamen gerçekleşti” biçiminde belirten okul müdürlerinin oranı yalnız % 8.3, “oldukça çok gerçekleşti” biçiminde belirten okul müdürlerinin oranı % 41.7'dir. Buna karşılık, bu etkinliği “biraz gerçekleşti” biçiminde belirten okul müdürlerinin oranı % 50'dir. Buna göre, okul müdürlerinin yarısı (% 50) bu etkinliğin okullarında gerçekleştirildiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Buna dayanarak, müfredat laboratuvar okullarının çevredeki okulların deneyimlerinden yeterince yararlandıkları, onlarla bilgi alışverişinde buldukları söylenebilir.

Müfredat laboratuvar okullarında okul-çevre işbirliği etkinliklerinin gerçekleştirilmesiyle ilgili bulgular şöyle özetlenebilir :

Müfredat laboratuvar okullarında okula kaynak sağlamak amacıyla çeşitli etkinlikler düzenlenmekte, çevredeki okulların deneyimlerinden yararlanılmakta ve onlarla bilgi alışverişinde bulunulmakta, etkili bir okul-çevre işbirliğini sağlamak için kültürel etkinlikler düzenlenmektedir. Bunlara karşılık, okulların gereksinmelerini karşılamada çeşitli kamu kuruluşlarının ve özel sektörün katkısının sağlanamadığı, okul bina ve tesislerinin çevrenin gereksinimleri için kullanılmadığı, okulla ilgili olarak çevrede yanlış anlama ve olumsuz görüş oluşmasını engellemeye dönük önlemler alınmadığı söylenebilir.

4.2. İşbirliği ile İlgili Karşılaşılan Sorunlar

Müfredat laboratuvar okullarında okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliği çerçevesinde karşılaşılan sorunlar, müfredat laboratuvar okulu işbirliğini geliştirme ekibi üyelerinin görüşlerine dayalı olarak belirlenmiştir. Burada, karşılaşılan sorunlar önce genel düzeyde, sonra da tek tek okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliği ile ilgili sorunlar biçiminde gruplandırılarak ele alınmıştır.

4.2.1. Genel Sorunlar

Araştırmaya katılan müfredat laboratuvar okulu işbirliğini geliştirme ekibi üyelerinin okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinde karşılaşılan genel sorunlarla ilgili olarak sorulmuş olan beş soruya verdikleri yanıtların sayısal verileri Çizelge 6'da verilmiştir.

Çizelge 6'da görüldüğü gibi, "İşbirliğini geliştirme ekibi toplantılarına ekibin tüm üyeleri her zaman katılmamaktadır." sorunuyla ilgili olarak üyelerin % 29.1'i "tamamen katılıyorum", % 18.1'i "oldukça çok katılıyorum", biçiminde yanıt vermişlerdir. Buna karşılık, aynı soruna "biraz katılıyorum" biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 34.7, "hiç katılmıyorum" biçiminde yanıt veren üyelerin oranı ise % 18.1'dir. Bu verilerden üyelerin ancak yaklaşık yarısının (% 47.2) böyle bir sorunun önemli sayılabilen düzeyde bir sorun olduğu görüşüne sahip oldukları anlaşılmaktadır. Buna göre, müfredat laboratuvar okullarında işbirliğini geliştirme ekibi toplantılarına ekibin tüm üyelerinin genellikle katıldıkları söylenebilir.

Çizelge 6
Müfredat Laboratuvar Okullarında Okul-Veli, Okul-Üniversite ve Okul-Çevre İşbirliğinde
Karşılaşılan Sorunlar

Sorunlar	Tamamen		Oldukça Çok		Biraz		Hiç		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
	İşbirliğini geliştirme ekibi toplantılarına ekibin tüm üyeleri her zaman katılmamaktadır.	21	29.2	13	18.1	25	34.7	13	18.1	72
MLO'da gerekli çalışmaların nasıl yapılacağı konusunda MLO kılavuz kitapları yetersizdir.	11	15.3	9	12.5	29	40.3	23	31.9	72	100.0
Bürokrasinin hantallığı yüzünden her tür çalışma kağıt üzerinde kalmaktadır.	28	38.9	17	23.6	24	33.3	3	4.2	72	100.0
Öğretmelerin ek olarak yaptıkları çalışmalar için ek ücret almamaları onların çalışmalarını olumsuz yönde etkilemektedir.	28	38.9	16	22.2	21	29.2	7	9.7	72	100.0
Okulların bir yarış içinde olmaları kendi aralarında işbirliğini engellemektedir.	16	22.2	14	19.4	30	41.7	12	16.7	72	100.0

“Müfredat laboratuvar okullarında gerekli çalışmaların nasıl yapılacağı konusunda müfredat laboratuvar okulu kılavuz kitapları yetersizdir.” sorununa “tamamen katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 15.3, “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 12.5’tir. Öte yandan, bu soruna “biraz katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı da % 40.3’tür. Bu soruna “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı ise % 31.9’dur. Bu veriler üyelerin ancak küçük bir bölümünün (% 27.8) kılavuz kitaplarının yetersizliği sorununun önemli ölçüde var olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir. Buna dayalı olarak, müfredat laboratuvar okullarında kılavuz kitapların yapılacak çalışmalar konusunda yeterli olduğu söylenebilir.

“Bürokrasinin hantallığı yüzünden her tür çalışma kağıt üzerinde kalmaktadır.” sorunuyla ilgili olarak üyelerin % 38.9’u “tamamen katılıyorum”, % 23.6’sı ise “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Buna karşılık, bu sorunu “biraz katılıyorum” biçiminde yanıtlayan üyelerin oranı % 33.3, “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıtlayan üyelerin oranı ise % 4.2’dir. Bu verilere göre, üyelerin büyük bir bölümünün

(% 62.5) görüşü doğrultusunda, müfredat laboratuvar okullarında bürokrasinin hantallığı yüzünden her tür çalışmanın ağırlıklı olarak kağıt üzerinde kaldığı söylenebilir.

“Öğretmelerin ek olarak yaptıkları çalışmalar için ek ücret almamaları onların çalışmalarını olumsuz yönde etkilemektedir.” sorunuyla ilgili olarak “tamamen katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 38.9, “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 22.2’dir. Bu soruna “biraz katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 29.2, “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı ise % 9.7’dir. Bu verilere göre, üyelerin büyük bir bölümünün (% 61.1) görüşü doğrultusunda, müfredat laboratuvar okullarında öğretmenlerin ek olarak yaptıkları çalışmalar için ek ücret almamalarının çalışmalarını önemli ölçüde olumsuz yönde etkilediği söylenebilir.

“Okulların bir yarış içinde olmaları kendi aralarında işbirliğini engellemektedir.” sorunuyla ilgili olarak üyelerin % 22.2’si “tamamen katılıyorum” biçiminde, %19.4’ü “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Bu soruna % 41.7 oranındaki üyeler “biraz katılıyorum” biçiminde, % 16.7 oranındaki üyeler ise “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Bu veriler, üyelerin ancak yaklaşık yarısınının (% 41.6) böyle bir sorunun var olduğunu yoğun olarak düşündüklerini göstermektedir. Buna dayanarak, müfredat laboratuvar okullarının yarış içinde olmaları bu okullar arasındaki işbirliğini etkili düzeyde engellemediği biçiminde yorumlanabilir.

Müfredat laboratuvar okullarının okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinde genel sorunlarla ilgili elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir :

Müfredat laboratuvar okullarında, işbirliğini geliştirme ekibi toplantılarına tüm üyeler genellikle katılmakta, kılavuz kitaplar yapılacak çalışmalar konusunda yeterli görülmekte ve okulların yarış içinde olmaları kendi aralarındaki işbirliğini engellememektedir. Buna karşılık, bürokrasinin hantal olması nedeniyle çalışmalar kağıt üzerinde kalmakta ve ek çalışmalar için ek ücret almamaları öğretmenlerin çalışmalarını olumsuz yönde etkilemektedir.

4.2.2. Okul-Veli İşbirliği ile İlgili Sorunlar

Araştırmaya katılan müfredat laboratuvar okulu işbirliğini geliştirme ekibi üyelerine okul-veli işbirliğinde karşılaşılan sorunlarla ilgili dokuz soru sorulmuş, elde edilen yanıtların sayısal verileri Çizelge 7’de gösterilmiştir.

Çizelge 7
Müfredat Laboratuvar Okullarında Okul-Veli İşbirliğinde Karşılaşılan Sorunlar

Sorunlar	Tamamen		Oldukça Çok		Biraz		Hiç		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
	Veliler okul-aile birliği ve okul koruma derneği toplantılarına ve etkinliklerine karşı ilgisizdirler.	20	27.8	15	20.8	25	34.7	12	16.7	72
Velilerin eğitim ve ekonomik düzeyinin düşük olması eğitim sürecine katılmalarını olumsuz olarak etkilemektedir.	24	33.4	15	20.8	23	31.9	10	13.9	72	100.0
Okul-aile birliği ve okul koruma derneği, velilerin istek, beklenti ve eleştirilerine yeterince önem vermemektedir.	8	11.2	8	11.2	25	34.5	31	43.1	72	100.0
Veliler, okulla aile arasındaki iletişimin doyurucu olarak gerçekleşmesinde isteksizdirler.	10	13.9	21	29.1	31	43.1	10	13.9	72	100.0
Veli toplantılarında veli-öğretmen görüşmeleri amacına ulaşmamaktadır.	14	19.4	11	15.3	20	27.8	27	37.3	72	100.0
Okulun velilerden sürekli maddi beklenti içinde olması, velilerin okula olan ilgilerini azaltmaktadır.	9	12.5	24	33.3	27	37.5	12	16.7	72	100.0
Okul yönetimi, okulla ilgili gelişmeler konusunda velileri yeterince bilgilendirmemektedir.	8	11.2	9	12.5	26	36.0	29	40.3	72	100.0
Okul yönetimi, velileri ilgilendiren konularda onların kararlara katılmalarını istememektedir.	6	8.3	9	12.5	16	22.2	41	57.0	72	100.0
Veliler, çocuklarıyla ilgili olumsuz bilgi almaktan hoşlanmadıkları için okula gelmekten kaçınılmaktadırlar.	12	16.7	15	20.8	25	34.7	20	27.8	72	100.0

Çizelge 7’de de görüldüğü gibi, “Veliler okul-aile birliği ve okul koruma derneğinin toplantılarına ve etkinliklerine karşı ilgisizdirler.” sorununa “tamamen katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 27.8, “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt

veren üyelerin oranı ise % 20.8'dir. Buna karşılık, bu soruna “biraz katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 34.7, “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı ise % 16.7'dir. Bu verilere göre, işbirliğini geliştirme ekibi üyelerinin ancak yaklaşık yarısının (% 48.6) böyle bir sorunun var olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Buna dayanarak, müfredat laboratuvar okullarında velilerin okul-aile birliği ve okul koruma derneğinin toplantılarına ve etkinliklerine karşı önemli ölçüde ilgisiz kalmadıkları söylenebilir.

“Velilerin eğitim ve ekonomik düzeyinin düşük olması eğitim sürecine katılmalarını olumsuz olarak etkilemektedir.” sorununa üyelerin % 33.4'ü “tamamen katılıyorum”, % 20.8'i “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Buna karşılık, bu soruna üyelerin % 31.9'u “biraz katılıyorum” biçiminde, % 13.9'u “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Üyelerin yarısından biraz çoğuna (% 54.2) göre, bu veriler müfredat laboratuvar okullarında velilerin eğitim ve ekonomik düzeylerinin düşük olmasının onların eğitim sürecine katılmalarını olumsuz olarak etkilediğini göstermektedir. Elde edilen bu bulgu, Kazak'ın (1998) çalışmasındaki okul-aile işbirliği etkinlikleri ve sorunlarıyla ilgili bulgularıyla paralellik göstermektedir.

“Okul-aile birliği ve okul koruma derneği, velilerin istek, beklenti ve eleştirilerine yeterince önem vermemektedir.” sorununa “tamamen katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 11.2, “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı da % 11.2 dir. Buna karşılık, aynı soruna “biraz katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 34.5, “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı da % 43.1'dir. Buna göre, üyelerin ancak küçük bir bölümünün (% 22.4) böyle bir sorunun var olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu da, müfredat laboratuvar okullarında okul-aile birliği ve okul koruma derneğinin, velilerin istek, beklenti ve eleştirilerine yeterince önem verdiğini göstermektedir. Elde edilen bu bulgu Şişman'ın (1984) okul aile birliği ve okul koruma derneği çalışmalarının kağıt üzerinde kaldığı görüşüyle çelişmektedir. Böyle bir çelişki, müfredat laboratuvar okullarında okul-aile birliği ve okul koruma derneğinin tutumlarında olumlu yönde değişmelerin olduğu biçiminde yorumlanabilir.

“Veliler, okulla aile arasındaki iletişimin doyurucu olarak gerçekleşmesinde isteksizdirler.” sorununa “tamamen katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 13.9, “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 29.1’dir. Bu soruna “biraz katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı ise % 43.1, “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı da % 13.9’dur. Bu verilerden üyelerin ancak yaklaşık yarısının (% 43) böyle bir sorununun önemli sayılabilen düzeyde var olduğu görüşüne sahip oldukları anlaşılmaktadır. Buna göre, müfredat laboratuvar okullarında velilerin okulla aile arasındaki iletişimin doyurucu olarak gerçekleşmesinde istekli oldukları söylenebilir.

“Veli toplantılarında veli-öğretmen görüşmeleri amacına ulaşmamaktadır.” sorunuyla ilgili olarak üyelerin % 19.4’ü “tamamen katılıyorum” biçiminde, % 15.3’ü de “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Bu soruna üyelerin % 27.8’i “biraz katılıyorum” biçiminde, % 37.3’ü ise “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Bu veriler, üyelerin yalnız küçük bir bölümünün (% 34.7) veli toplantılarının amacına ulaşılmadığı sorununun önemli ölçüde var olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir. Buna dayalı olarak, müfredat laboratuvar okullarında yapılan veli toplantılarında veli-öğretmen görüşmelerinin amacına ulaştığı söylenebilir. Bu bulgunun birinci nedeni müfredat laboratuvar okullarının sınıf mevcutlarınının 30’u geçmemesi, dolaylı olarak da veli sayısının yüksek olmaması; ikinci nedeni de müfredat laboratuvar okullarının çoğunda her ay sınıf düzeyinde toplantılar yapılması olabilir.

“Okulun velilerden sürekli maddi beklenti içinde olması, velilerin okula olan ilgilerini azaltmaktadır.” sorununa üyelerin % 12.5’i “tamamen katılıyorum” biçiminde, % 33.3’ü “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Buna karşılık, bu soruna üyelerin % 37.5’i de “biraz katılıyorum” biçiminde yanıt verirken, üyelerin % 16.7’si de “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Bu verilerden üyelerin ancak yaklaşık yarısının (% 45.8) böyle bir sorunun önemli ölçüde varolduğu görüşünü taşıdıkları anlaşılmaktadır. Buna göre, müfredat laboratuvar okullarında genel olarak okulun velilerden sürekli maddi beklenti içinde olmasının, velilerin okula olan ilgilerini azaltmadığı söylenebilir.

“Okul yönetimi, okulla ilgili gelişmeler konusunda velileri yeterince bilgilendirmektedir.” sorununa “tamamen katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı yalnız % 11.2, “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı da % 12.5’tir. Bu sorun için “biraz katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı ise % 36.0’dır. Aynı soruna “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı da % 40.3’tür. Bu veriler, üyelerin yalnız küçük bir bölümünün (% 23.7) okulun velileri yeterince bilgilendirmemesi sorununun önemli ölçüde var olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir. Buna dayalı olarak, müfredat laboratuvar okullarında okul yönetiminin okulla ilgili gelişmeler konusunda velileri yeterince bilgilendirdiği söylenebilir.

“Okul yönetimi, velileri ilgilendiren konularda onların kararlara katılmalarını istememektedir.” sorununa üyelerin yalnız % 8.3’ü “tamamen katılıyorum” biçiminde, % 12.5’i de “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Buna karşılık, bu soruna üyelerin % 22.2’si “biraz katılıyorum” biçiminde, % 57’si ise “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Bu veriler, üyelerin yalnız küçük bir bölümünün (% 20.8) okul yönetiminin velileri ilgilendiren konularda onların kararlara katılmalarını istemediği sorununun önemli ölçüde var olduğu görüşünü taşıdıkları söylenebilir. Buna dayalı olarak, müfredat laboratuvar okullarında okul yönetiminin velileri ilgilendiren konularda onların kararlara katılmalarını istedikleri söylenebilir.

“Veliler, çocuklarıyla ilgili olumsuz bilgi almaktan hoşlanmadıkları için okula gelmekten kaçınıyorlar.” sorunuyla ilgili olarak “tamamen katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 16.7, “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 20.8’dir. Buna karşılık, bu soruna “biraz katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 34.7’dir. Bu soruna “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı ise % 27.8’dir. Bu veriler üyelerin ancak küçük bir bölümünün (% 37.5) velilerin çocuklarıyla ilgili olumsuz bilgi almaktan hoşlanmadıkları için okula gelmekten kaçındıkları sorununun önemli ölçüde var olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir. Buna göre, müfredat laboratuvar okullarında velilerin çocuklarıyla ilgili olumsuz bilgi almaktan hoşlanmadıkları için okula gelmekten kaçınmadıkları söylenebilir.

Müfredat laboratuvar okullarının okul-veli işbirliğinde karşılaşılan sorunlara ilişkin elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir:

Müfredat laboratuvar okullarında veliler okul-aile birliği ve okul koruma derneği toplantılarına karşı ilgi göstermekte, okulun velilerden sürekli maddi beklenti içinde olması velilerin okula olan ilgilerini azaltmamakta, veli toplantılarında veli-öğretmen görüşmeleri amacına ulaşmakta ve veliler çocuklarıyla ilgili olumsuz bilgi almaktan çekinmeden okula gelmektedirler. Ayrıca, okul yönetimi velileri ilgilendiren konularda velileri bilgilendirmekte ve onların kendileriyle ilgili kararlara katılmalarını istemektedir. Bunların yanı sıra, okul-aile birliği ve okul koruma derneği velilerin istek, beklenti ve eleştirilerine önem vermekte, veliler de okulla aile arasında doyurucu bir iletişimin gerçekleşmesini gerekli görmektedirler. Bunlara karşılık, müfredat laboratuvar okullarında, velilerin eğitim ve ekonomik düzeylerinin düşük olması onların eğitim sürecine katılmalarını olumsuz olarak etkilemektedir.

4.2.3 Okul-Üniversite İşbirliği ile İlgili Sorunlar

Araştırmaya katılan müfredat laboratuvar okulu işbirliğini geliştirme ekibi üyelerine okul-üniversite işbirliğinde karşılaşılan sorunlarla ilgili bir soru sorulmuş elde edilen yanıtın sayısal verileri Çizelge 8’de gösterilmiştir.

Çizelge 8
Müfredat Laboratuvar Okullarında Okul-Üniversite İşbirliğinde Karşılaşılan Sorunlar

Sorunlar	Tamamen		Oldukça Çok		Biraz		Hiç		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Üniversiteler, okulun konferans, seminer gibi isteklerine ilgisiz kalmaktadır.	18	25.0	17	23.6	25	34.7	12	16.7	72	100.0

Çizelge 8’de görüldüğü gibi, “Üniversiteler, okulun konferans, seminer gibi isteklerine ilgisiz kalmaktadır.” sorununa “tamamen katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 25, “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 23.6’dır. Buna karşılık, bu soruna “biraz katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 34.7’dir. Bu soruna, “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı ise

% 16.7'dir. Bu verilerden, üyelerin ancak yaklaşık yarısının (% 48.6) böyle bir sorunun önemli sayılabilen düzeyde bir sorun olduğu görüşüne sahip oldukları anlaşılmaktadır. Buna göre, müfredat laboratuvar okullarında üniversitelerin, okulun konferans, seminer gibi isteklerine önemli düzeyde ilgisiz kalmadıkları söylenebilir.

4.2.4. Okul-Çevre İşbirliği ile İlgili Sorunlar

Araştırmaya katılan müfredat laboratuvar okulu işbirliğini geliştirme ekibi üyelerine okul-çevre işbirliğinde karşılaşılan sorunlarla ilgili üç soru sorulmuş elde edilen yanıtların sayısal verileri Çizelge 9'da gösterilmiştir.

Çizelge 9
Müfredat Laboratuvar Okullarında Okul-Çevre İşbirliğinde Karşılaşılan Sorunlar

Sorunlar	Tamamen		Oldukça Çok		Biraz		Hiç		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
	Çevredeki kuruluşlar okulla kendileri arasında anlamlı bir ilişki kurmakta güçlük çekmektedirler.	13	18.1	20	27.8	28	38.9	11	15.3	72
Okul çalışanları, çevredeki kişi ve kurumların okula karşı olumsuz düşüncelerini ortadan kaldırmak için yeterli çaba göstermemektedirler.	10	13.9	6	8.4	28	38.9	28	38.9	72	100.0
Okul-aile birliği ve okul koruma derneği çalışanları, işbirliğini artırmak için çevre kuruluşlarını yeterince ziyaret etmemektedirler.	11	15.3	11	15.3	30	41.7	20	27.8	72	100.0

Çizelge 9'da da görüldüğü gibi, "Çevredeki kuruluşlar okulla kendileri arasında anlamlı bir ilişki kurmakta güçlük çekmektedirler." sorunuyla ilgili olarak üyelerin % 18.1'i "tamamen katılıyorum" biçiminde, % 27.8'i "oldukça çok katılıyorum" biçiminde yanıt vermişlerdir. Üyelerin geri kalan % 38.9'u ise "biraz katılıyorum" biçiminde yanıt vermişlerdir. Bu soruna üyelerin % 15.3'ü de "hiç katılmıyorum" biçiminde yanıt vermiştir. Bu verilerden üyelerin ancak yaklaşık yarısının (% 45.9) böyle bir sorunun önemli sayılabilen düzeyde bir sorun olduğu görüşüne sahip oldukları anlaşılmaktadır. Buna göre, çevredeki kuruluşların müfredat laboratuvar okullarıyla anlamlı bir ilişki kurmakta önemli düzeyde güçlük çekmedikleri söylenebilir.

“Okul çalışanları, çevredeki kişi ve kurumların okula karşı olumsuz düşüncelerini ortadan kaldırmak için yeterli çaba göstermemektedirler.” sorununa üyelerin % 13.9’u “tamamen katılıyorum” biçiminde, % 8.4’ü “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Aynı soruna üyelerin % 38.9’u “biraz katılıyorum” biçiminde yanıt verirken üyelerin % 38.9’u “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Bu verilerden üyelerin yalnız küçük bir bölümünün (% 22.2) bu sorunun önemli ölçüde var olduğu görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Buna dayalı olarak, müfredat laboratuvar okullarında okul çalışanlarının çevredeki kişi ve kurumların okula karşı olumsuz düşüncelerini ortadan kaldırmak için yeterli çaba gösterdikleri söylenebilir.

“Okul-aile birliği ve okul koruma derneği çalışanları, işbirliğini artırmak için çevre kuruluşlarını yeterince ziyaret etmemektedirler.” sorunuyla ilgili olarak “tamamen katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 15.3, “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı da % 15.3’tür. Buna karşılık, bu soruna “biraz katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 41.7, “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı ise % 27.8’dir. Buna göre, üyelerin ancak küçük bir bölümünün (% 30.6) böyle bir sorunun önemli sayılabilen düzeyde var olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Buna göre, müfredat laboratuvar okullarında okul-aile birliği ve okul koruma derneği çalışanlarının işbirliğini artırmak için çevre kuruluşlarını yeterince ziyaret ettikleri söylenebilir.

Müfredat laboratuvar okullarında okul-çevre işbirliği ile ilgili sorunlara ilişkin bulgular şöyle özetlenebilir :

Çevredeki kuruluşlar müfredat laboratuvar okullarıyla ilişki kurmakta güçlük çekmemekte, okul çalışanları okul çevresinde okula karşı olan olumsuz düşünceleri ortadan kaldırmak için çaba göstermekte ve okul-aile birliği ile okul koruma derneği çalışanları işbirliğini artırmak için çevre kuruluşlarını yeterince ziyaret etmektedirler.

4.3. İşbirliğini Geliştirmeye Dönük Öneriler

Araştırmaya katılan müfredat laboratuvar okulu işbirliğini geliştirme ekibi üyelerine okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre arasında etkili ve yeterli bir işbirliğini sağlamak

için geliştirilen olası önerilerle ilgili dokuz seçenek sorulmuş, elde edilen yanıtların sayısal verileri Çizelge 10’da gösterilmiştir.

Çizelge 10

Müfredat Laboratuvar Okullarının Okul-Veli, Okul-Üniversite ve Okul-Çevre İşbirliği için Öneriler

Öncüler	Tamamen		Oldukça Çok		Biraz		Hiç		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
	Okul çevresini oluşturan kişi ve kurumları bilgilendirmek amacıyla okul içinde MLO bilgilendirme grubu oluşturulmalıdır.	49	68.0	14	19.4	8	11.2	1	1.4	72
Okul çalışanlarına MLO çalışmalarının nasıl yapılacağı konusunda hizmetiçi eğitim verilmelidir.	50	69.4	14	19.4	8	11.2	-	-	72	100.0
Öğretmenlere okulda ders dışında ek olarak yaptıkları çalışmalar için ek ücret ödenmelidir.	46	63.8	14	19.4	8	11.2	4	5.6	72	100.0
Veli, öğretmen ve okul yöneticileri arasında okul-aile işbirliğini geliştirmeye dönük çalışmalar yapılmalıdır.	52	72.2	18	25.0	2	2.8	-	-	72	100.0
Okulla ve öğrencilerle ilgili konularda velilerinde karara katılımı sağlanmalıdır.	49	68.0	18	25.0	4	5.6	1	1.4	72	100.0
Okulu ekonomik yönden güçlendirmek amacıyla düzenli aralıklarla çeşitli sosyal etkinlikler yapılmalıdır	49	68.0	13	18.1	10	13.9	-	-	72	100.0
Çevreyi MLOların etkinlikleri konusunda bilgilendirmek amacıyla yerel gazete ve televizyonlarda yayınlar yapılmalıdır.	49	68.0	17	23.6	6	8.4	-	-	72	100.0
MLOlarda çevreden gelen istemler doğrultusunda çevreye yönelik eğitim çalışmaları gerçekleştirilmelidir.	45	62.4	22	30.6	5	7.0	-	-	72	100.0
MLOlar aralarında işbirliği yaparak ortak etkinlikler düzenlenmelidir.	48	66.6	17	23.6	5	7.0	2	2.8	72	100.0

Çizelge 10’da görüldüğü gibi, “Okul çevresini oluşturan kişi ve kurumları bilgilendirmek amacıyla okul içinde müfredat laboratuvar okulu bilgilendirme grubu oluşturulmalıdır.” önerisine “tamamen katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 68.0, “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 19.4’tür. Aynı öneriye “biraz katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı ise

% 11.2, “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı da % 1.4’tür. Bu verilere göre, üyelerin büyük bir bölümünün (% 87.4) müfredat laboratuvar okullarında okul çevresini oluşturan kişi ve kurumları bilgilendirmek amacıyla okul içinde müfredat laboratuvar okulu bilgilendirme grubu oluşturulmasının gerekli olduğunu düşündükleri söylenebilir.

“Okul çalışanlarına müfredat laboratuvar okulu çalışmalarının nasıl yapılacağı konusunda hizmetiçi eğitim verilmelidir.” önerisine üyelerin % 69.4’ü “tamamen katılıyorum” biçiminde, % 19.4’ü “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Aynı öneriyi üyelerin % 11.2’si “biraz katılıyorum” biçiminde yanıtlamışlardır. Buna göre, üyelerin büyük bir bölümünün (% 88.8) okul çalışanlarına müfredat laboratuvar okulu çalışmalarının nasıl yapılacağı konusunda hizmetiçi eğitim verilmesi gerektiğine ağırlıklı olarak katıldıkları söylenebilir.

“Öğretmenlere okulda ders dışında ek olarak yaptıkları çalışmalar için ek ücret ödenmelidir.” önerisiyle ilgili olarak “tamamen katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 63.8, “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı ise %19.4’dür. Bu öneriye “biraz katılıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 11.2, “hiç katılmıyorum” biçiminde yanıt veren üyelerin oranı da yalnız % 5.6’dır. Bu verilere göre, müfredat laboratuvar okullarında üyelerin büyük bir bölümünün (% 83.2) öğretmenlere okulda ders dışında ek olarak yaptıkları çalışmalar için ek ücret ödenmesi gerektiğine önemli düzeyde katıldıkları söylenebilir.

“Veli, öğretmen ve okul yöneticileri arasında okul-aile işbirliğini geliştirmeye dönük çalışmalar yapılmalıdır.” önerisine üyelerin % 72.2’si “tamamen katılıyorum” biçiminde, % 25’i “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Geri kalan % 2.8 oranındaki üye ise bu öneriye “biraz katılıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Buna göre, müfredat laboratuvar okullarında üyelerin yaklaşık tümünün (% 97.2) veli, öğretmen ve okul yöneticileri arasında okul-aile işbirliğini geliştirmeye dönük çalışmalar yapılması gerektiğine katıldıkları söylenebilir.

“Okulla ve öğrencilerle ilgili konularda velilerin de karara katılmaları sağlanmalıdır.”

önerisine üyelerin % 68'i "tamamen katılıyorum" biçiminde, % 25'i "oldukça çok katılıyorum" biçiminde yanıt vermişlerdir. Üyelerin yalnız % 5.6'sı ise bu öneri için "biraz katılıyorum" biçiminde yanıt vermiştir. Bu verilere göre, müfredat laboratuvar okullarında üyelerin yaklaşık tümü (% 93) okulla ve öğrenciyle ilgili konularda velilerin de karara katılımını sağlamaya dönük öneriye katıldıkları söylenebilir.

"Okulu ekonomik yönden güçlendirmek amacıyla düzenli aralıklarla çeşitli sosyal etkinlikler yapılmalıdır." önerisine "tamamen katılıyorum" biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 68, "oldukça çok katılıyorum" biçiminde yanıt veren üyelerin oranı ise % 18.1'dir. Bununla birlikte, öneriye "biraz katılıyorum" biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 13.9'dur. Bu verilere göre, müfredat laboratuvar okullarında üyelerin büyük bir bölümünün (% 86.1) okulu güçlendirmek amacıyla çeşitli sosyal etkinlikler yapılmalıdır önerisine katıldıkları söylenebilir.

"Çevreyi müfredat laboratuvar okullarının etkinlikleri konusunda bilgilendirmek amacıyla yerel gazete ve televizyonlarda yayınlar yapılmalıdır." önerisine "tamamen katılıyorum" biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 68, "oldukça çok katılıyorum" biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 23.6'dır. Buna karşılık, öneriye "biraz katılıyorum" biçiminde yanıt veren üyelerin oranı ise yalnız % 8.4'tür. Bu verilere göre, müfredat laboratuvar okullarında üyelerin yaklaşık tümünün (% 91.6) çevreyi müfredat laboratuvar okullarının etkinlikleri konusunda bilgilendirmek amacıyla yerel gazete ve televizyonlarda yayınlar yapılması gerektiğine katıldıkları söylenebilir.

"Müfredat laboratuvar okullarında çevreden gelen istemler doğrultusunda çevreye yönelik eğitim çalışmaları gerçekleştirilmelidir." önerisine "tamamen katılıyorum" biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 62.4, "oldukça çok katılıyorum" biçiminde yanıt veren üyelerin oranı % 30.6'dır. Bu öneriye "biraz katılıyorum" biçiminde yanıt veren üyelerin oranı yalnız % 7'dir. Buna göre, müfredat laboratuvar okullarında üyelerin yaklaşık tümünün (% 93.0) müfredat laboratuvar okullarında çevreden gelen istemler doğrultusunda çevreye yönelik eğitim çalışmaları gerçekleştirilmesi gerektiğine katıldıkları söylenebilir.

“Müfredat laboratuvar okulları aralarında işbirliği yaparak ortak etkinlikler düzenlemelidir.” önerisine üyelerin % 66.6’sı “tamamen katılıyorum” biçiminde, % 23.6’sı “oldukça çok katılıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Buna karşılık, aynı öneriye “biraz katılıyorum” biçiminde görüş belirten üyelerin oranı % 7’dir. Bu verilere göre, müfredat laboratuvar okullarında üyelerin büyük bir bölümünün (% 90.2) müfredat laboratuvar okullarının aralarında işbirliği yaparak ortak etkinlikler düzenlemesi gerektiğine katıldıkları söylenebilir.

İşbirliğini geliştirme ekibi üyelerinin müfredat laboratuvar okullarında okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğini geliştirmeye dönük önerilerine ilişkin bulgular şöyle özetlenebilir:

Müfredat laboratuvar okullarında veli, öğretmen ve okul yöneticileri arasında okul-aile işbirliğini geliştirmeye dönük çalışmalar yapılmalı, gerek okul ve gerekse öğrencilerle ilgili konularda velilerin de kararlara katılımları sağlanmalı, çevreyi müfredat laboratuvar okulları ile ilgili olarak bilgilendirmek için yerel gazete ve televizyonlarda yayınlar yapılmalı ve çevreden gelen istemler doğrultusunda çevreye yönelik eğitim çalışmaları gerçekleştirilmedi. Öte yandan, çevreyi müfredat laboratuvar okulları konusunda bilgilendirmek için okul içinde bilgilendirme gurubu oluşturulmalı, müfredat laboratuvar okullarında çalışmaların nasıl yapılması gerektiği konusunda okul çalışanlarına hizmetiçi eğitim verilmeli, öğretmenlere ders dışında yaptıkları çalışmalar için ek ücret sağlanmalı, okulu ekonomik yönden güçlendirmek için düzenli aralıklarla sosyal etkinlikler yapılmalı ve müfredat laboratuvar okulları aralarında işbirliği yaparak ortak etkinlikler düzenlemelidirler.

Beşinci Bölüm

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma özetlendikten sonra elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlar ışığında müfredat laboratuvar okullarında okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinin geliştirilmesine dönük önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Bu araştırma ile eğitimde kaliteyi artırmayı amaçlayan müfredat laboratuvar okullarında görev yapan işbirliğini geliştirme ekibi üyelerinin görüşlerine dayalı olarak okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinin yeterli düzeyde sağlanıp sağlanmadığını saptamaktır. Araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma evrenini, 2000-2001 öğretim yılında Eskişehir ilindeki 12 müfredat laboratuvar okulu ile bu okullarda görev yapan içinde okul müdürlerinin de yer aldığı işbirliğini geliştirme ekibi üyeleri oluşturmaktadır. Çalışma evrenine ulaşmanın güç olmaması nedeniyle örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Araştırma verileri, bu araştırma için geliştirilen birisi müdürlere yönelik “Okul Etkinlikleri Görüşme Formu”, ötekisi işbirliğini geliştirme ekibi üyelerine yönelik olarak araştırmacı tarafından hazırlanan “Okul-Veli, Okul-Üniversite ve Okul-Çevre İşbirliği Anketi” araçlarıyla elde edilmiştir. Okul Etkinlikleri Görüşme Formuyla, okul müdürlerinin müfredat laboratuvar okullarında okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğini sağlamayı amaçlayan etkinliklerin ne ölçüde gerçekleştirildiği ile ilgili görüşleri toplanmıştır. Okul-Veli, Okul-Üniversite ve Okul-Çevre İşbirliği Anketiyle de işbirliğini geliştirme ekibi üyelerinin müfredat laboratuvar okullarında okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliği kapsamında karşılaşılan sorunlar ile etkili ve yeterli bir okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinin gerçekleşebilmesini sağlayacak önerilere ilişkin görüşleri saptanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde istatistiksel teknik olarak sayı ve yüzde kullanılmıştır. Ayrıca, araştırma verilerinin çözümlenmesinde “SPSS” (Statistical Package for the Social Sciences) bilgisayar programı kullanılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulardan aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır :

- Okul-veli işbirliği çerçevesinde elde edilen bulgular incelendiğinde, müfredat laboratuvar okullarında düzenlenen veli toplantılarına velilerin yeterince katıldıkları, okul-aile birliği ile okul koruma derneği toplantılarının düzenli olarak gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Velilerin okul kaynaklarının öğrencilere yararlı olmasını sağlamak için düzenlenen çalışmalara katıldıkları, eğitimle ilgili her konuda bilgilendirildikleri ve okula maddi ve manevi destekte buldukları saptanmıştır. Okulda veli, öğretmen ve yöneticiler arasında işbirliğini geliştirmek için yemek, çay partileri, kermes vb. etkinliklerin yeterince gerçekleştirildiği saptanmıştır. Ayrıca, velilerin çocuklarıyla ilgili alınacak kararlara katıldıkları, okulda neler olup bittiğini ve çocuklarının gelişimlerini sordukları, eğitimle ilgili sorun ve isteklerini ilgiyle ve rahatlıkla dile getirdikleri anlaşılmaktadır. Bunlara karşılık, velilerin okula yönelik ilgi ve bilgilerinden okulun yararlanmadığı, okul sorunlarını çözmeye yönetime yardımcı olmadıkları, okulda düzenlenen etkinliklere yeterince katılmadıkları anlaşılmaktadır.
- Okul-üniversite işbirliği çerçevesinde elde edilen bulgular incelendiğinde, müfredat laboratuvar okullarında eğitim fakültelerinin yeni öğretim yaklaşımlarından, deneyimlerinden ve olanaklarından yararlanılmadığı, öğretim elemanlarından gerek bilimsel ve teknolojik gelişmeler konusunda, gerekse okulda öğretmen, yönetici ve öteki çalışanlara yönelik kurs, seminer, alan çalışması, konferans gibi etkinlikler düzenlenmesi konusunda yararlanılmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, eğitim fakültesiyle ortak bilgi bankaları ve laboratuvarları oluşturulmadığı, öğretmenlerin hizmetiçi eğitiminde eğitim fakültesinden yararlanılmadığı, okul-üniversite işbirliği çerçevesinde araştırma ve geliştirme çalışmaları yapma etkinliklerinin gerçekleştirilemediği anlaşılmaktadır.
- Okul-çevre işbirliği çerçevesinde elde edilen bulgular incelendiğinde, müfredat laboratuvar okullarında etkili bir okul-çevre işbirliğini sağlamak için kültürel etkinlikler düzenlendiği, okula kaynak sağlamak amacıyla kermes, eğlence, konser, gösteri vb. etkinliklerin gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca,

çevredeki okulların deneyimlerinden yararlandığı, onlarla bilgi alışverişinde bulunduğu saptanmıştır. Bunlara karşılık, çevrede okulla ilgili yanlış anlama ve olumsuz görüş oluşmasını engellemeye dönük önlemlerin alınmadığı, okula ait olan bina ve tesislerin çevrenin gereksinimleri için kullanılmadığı ve okulun gereksinimlerini karşılamada çeşitli kamu kuruluşlarının ve özel sektörün katkısının sağlanamadığı anlaşılmaktadır.

- Okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinde karşılaşılan genel sorunlar çerçevesinde elde edilen bulgular incelendiğinde, müfredat laboratuvar okullarında gerekli çalışmaların nasıl yapılacağı konusunda kılavuz kitaplarının yeterli olduğu, işbirliğini geliştirme ekibi toplantılarına tüm üyelerin genellikle katıldığı ve okulların yarış içinde olmalarının kendi aralarındaki işbirliğini engellemediği anlaşılmaktadır. Bunlara karşılık, müfredat laboratuvar okullarında bürokrasinin hantallığı yüzünden her tür çalışmanın kağıt üzerinde kaldığı ve ek çalışmalar için ek ücret almamalarının öğretmenlerin çalışmalarını olumsuz olarak etkilediği saptanmıştır.
- Okul-veli, işbirliğinde karşılaşılan sorunlar çerçevesinde elde edilen bulgular incelendiğinde, müfredat laboratuvar okullarında velilerin okul-aile birliği ve okul koruma derneği toplantılarına karşı ilgili olduğu, okulla aile arasında doyurucu bir iletişimin gerçekleşmesini gerekli gördüğü, okul-aile birliği ve okul koruma derneğinin de velilerin istek, beklenti ve eleştirilerine önem verdiği saptanmıştır. Yapılan veli toplantılarında veli-öğretmen görüşmelerinin amacına ulaştığı, okul yönetiminin velileri ilgilendiren konularda onları bilgilendirdiği ve velilerin kendileriyle ilgili kararlara katılmalarını istediği anlaşılmaktadır. Ayrıca, okulun velilerden sürekli maddi beklenti içinde olmasının velilerin okula olan ilgilerini azaltmadığı, velilerin çocuklarıyla ilgili olumsuz bilgi almaktan çekinmeyip okula geldikleri saptanmıştır. Bunlara karşılık, velilerin eğitim ve ekonomik düzeylerinin düşük olmasının onların eğitim sürecine katılmalarını olumsuz olarak etkilediği anlaşılmıştır.

- Okul-üniversite işbirliğinde karşılaşılan sorunlar çerçevesinde elde edilen bulgular incelendiğinde, üniversitelerin müfredat laboratuvar okullarının konferans, seminer gibi isteklerine karşı ilgisiz olmadığı, başka bir deyişle okullarda böyle bir sorunun görülmediği anlaşılmaktadır.
- Okul-çevre işbirliğinde karşılaşılan sorunlar çerçevesinde elde edilen bulgular incelendiğinde, okul çalışanlarının çevredeki kişi ve kurumların okula karşı olumsuz düşüncelerini ortadan kaldırmak için yeterli çaba gösterdikleri, okul-aile birliği ve okul koruma derneği çalışanlarının işbirliğini artırmak için çevre kuruluşlarını yeterince ziyaret ettikleri, çevredeki kuruluşların okulla kendileri arasında ilişki kurmakta güçlük çekmedikleri anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, müfredat laboratuvar okullarında okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliği için yapılması gereken etkinlikler çerçevesinde okul-veli işbirliğine dönük etkinliklerin yeterli düzeyde gerçekleştirildiği, buna karşılık okul-üniversite işbirliğine dönük etkinliklerin neredeyse hiç gerçekleştirilemediği, okul-çevre işbirliğine dönük etkinliklerin ise yeterince gerçekleştirilemediği söylenebilir.

5.2. Öneriler

Araştırma sonuçları doğrultusunda müfredat laboratuvar okullarında okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla şu öneriler geliştirilmiştir:

- Milli Eğitim Müdürlüğünce müfredat laboratuvar okullarının çalışmaları değerlendirilerek etkin ve başarılı olan okullarla yönetici ve öğretmenlerini ödüllendirici, öteki okulları da yönetici ve öğretmenleriyle etkin olmaya yöneltici ve güdüleyici yollar izlenmelidir. Bununla ilgili olarak, okullarda yapılan ek çalışmaların yönetici ve öğretmenlerin ders yükünden sayılması ya da ek çalışmalar için bir ek ders ücreti ödenmesi sağlanabilir.
- Velilere okul her yönüyle tanıtılmalı, okulun istenilen düzeyde eğitim vermesi için okul ve veli beklentileri üzerinde konuşmaya ve tartışmaya olanak veren toplantılar düzenlenmelidir.

- Veli-okul yönetimi işbirliğini artırmak için bir yönerge hazırlanarak okullarda her sınıftaki öğrenci velilerinden “sınıf veli kurulları” oluşturulmalı, her sınıftan da bir velinin bir araya gelmesi ile “okul veli kurulu” oluşturulmalı ve bu kurulların okulun eğitim düzeyi, fiziki durumu, eğitsel etkinlikleri gibi konuları görüşmeleri sağlanmalı, alınan kararlar uygulamaya konmalıdır.
- Okul yönetimlerince, Milli Eğitim Müdürlüğünün yardımıyla, üniversitelerin eğitim fakülteleriyle yakın işbirliği yapılarak okulların gereksinimleri doğrultusunda danışmanlık, hizmetiçi eğitim gibi alanlarda eğitim fakültelerinin desteği önemsenmeli ve sağlanmalıdır.
- Çevrenin okulu tanıyabilmesi için okul tarafından tanıtım toplantıları, seminerler, sergiler, yarışmalar, anma günleri, çay günleri düzenlemeli, okulu tanıtıcı el kitapları hazırlanmalı, yerel gazete ve televizyonlardan yayınlar yapılmalıdır.
- Okul yönetimlerince, okula ait bina ve tesislerin çevrenin gereksinimleri doğrultusunda kullanılabilmesi için Milli Eğitim Müdürlüğü ve Valilik düzeyinde girişimlerde bulunulmalı ve olumlu sonuçlar almak için çaba gösterilmelidir.

Bu alanda çalışmak isteyen araştırmacılara yönelik şunlar önerilebilir:

- Velilerin okullarda yapılan çeşitli etkinliklere katılmamalarının nedenlerini saptamak için tarama modelinde bir araştırma yapılabilir.
- Okulların okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğini ne ölçüde gerçekleştirdiğini belirlemeye yönelik daha geniş çaplı -Türkiye düzeyinde- bir araştırma yapılabilir.

EKLER

EK 1
“MÜFREDAT LABORATUVAR OKULLARINDA OKUL
ETKİNLİKLERİ GÖRÜŞME FORMU”

Bu görüşme formu, Türk Milli Eğitim Sisteminde *Müfredat Laboratuvar Okullarında* bir yenilik olarak uygulanıp daha sonra tüm okullara yaygınlaştırılmaya çalışılan *okul gelişim modeli* kapsamında okul-üniversite, okul-veli ve okul-çevre arasında işbirliğinin ne ölçüde gerçekleştiğini ortaya koymak amacıyla planlanmış araştırma için gerekli olan bilgileri toplamak üzere hazırlanmıştır.

Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgilere, ikinci bölümde ise 2000-2001 öğretim yılında Müfredat Laboratuvar Okullarında okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre çalışmaları çerçevesinde yapılan etkinlikler ile ilgili maddelere yer verilmiştir. Bu maddelerle okullarda okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinin ne ölçüde gerçekleştiğinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Görüşme yoluyla okul yöneticilerinden daha gerçekçi bilgiler alınması düşünülmektedir. Görüşmeler araştırmacının kendisi tarafından gerçekleştirilecektir.

Zeki YILDIRIM

ETKİNLİKLER

Aşağıda sıralanan işbirliğine dönük etkinliklerin 2000-2001 öğretim yılında okunuzda ne ölçüde gerçekleştiğini en uygun seçeneği X işareti ile işaretleyerek belirtiniz.

	Tamamen Gerçekleşti	Oldukça çok Gerçekleşti	Biraz Gerçekleşti	Hiç Gerçekleşmedi
1. Öğrencinin gelişimi ve öğretim programı ile ilgili olarak düzenlenen veli toplantılarına velilerin katılması	☐	☐	☐	☐
2. Okul kaynaklarının öğrencilere yararlı olmasını sağlamak için düzenlenen çalışmalarda velilerin görev yapmaları	☐	☐	☐	☐
3. Okuldaki eğitimle ilgili konularda (yazılı, sözlü vb. yollarla) velilerin bilgilendirilmesi	☐	☐	☐	☐
4. Velilerin okula yönelik ilgi ve bilgilerinden okulun yararlanması	☐	☐	☐	☐
5. Velilerin okulda neler olup bittiğini ve çocuklarının gelişimlerini sorması	☐	☐	☐	☐
6. Velilerin okula (maddi ve manevi) destekte bulunması	☐	☐	☐	☐
6. Velilerin eğitimle ilgili sorun ve isteklerini ilgiyle ve rahatlıkla dile getirmesi	☐	☐	☐	☐
8. Okul sorunlarını çözmeye velilerin yönetime yardımcı olması	☐	☐	☐	☐
9. Velilerin çocuklarının eğitimi ile ilgili alınacak kararlara katılması	☐	☐	☐	☐
10. Okulda veli, öğretmen ve yöneticiler arasındaki işbirliğini geliştirmek için çeşitli etkinlikler (yemek ve çay partileri, kermes vb.) düzenlenmesi	☐	☐	☐	☐
11. Okulda düzenlenen etkinliklere (yemek, çay ve veda partileri, kermes vb.) velilerin katılması	☐	☐	☐	☐
12. Okulda Okul Aile Birliği ve Okul Koruma Derneği toplantılarının düzenlenmesi	☐	☐	☐	☐
13. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler konusunda üniversite öğretim elemanlarından yararlanma	☐	☐	☐	☐
14. Üniversite öğretim elemanlarından yararlanarak okulda öğretmen, yönetici ve öteki çalışanlara yönelik kurs, seminer, konferans, alan çalışması gibi etkinlikler düzenlenmesi	☐	☐	☐	☐
15. Eğitim Fakültesinin yeni öğretim yaklaşımlarından, deneyimlerinden ve olanaklarından yararlanma	☐	☐	☐	☐
16. Eğitim Fakültesiyle ortak bilgi bankaları ve laboratuvarları oluşturma	☐	☐	☐	☐
17. Eğitim Fakültesinden öğretmenlerin hizmetiçi eğitiminde yararlanması	☐	☐	☐	☐
18. Okul-üniversite işbirliği çerçevesinde araştırma ve geliştirme çalışmaları yapma	☐	☐	☐	☐
19. Okul bina ve tesislerinin çevrenin gereksinimleri için kullanılması	☐	☐	☐	☐
20. Okulla ilgili olarak çevrede yanlış anlama ve olumsuz görüş oluşmasını engellemeye dönük önlemler alınması	☐	☐	☐	☐

	Tamamen Gerçekleşti	Oldukça çok Gerçekleşti	Biraz Gerçekleşti	Hiç Gerçekleşmedi
21. Okula kaynak sağlamak amacıyla çeşitli etkinlikler (kermes, eğlence, konser, gösteri vb.) düzenleme	☐	☐	☐	☐
22. Okulun gereksinmelerini karşılamada çeşitli kamu kuruluşlarının katkısını sağlama	☐	☐	☐	☐
23. Etkili bir okul-çevre işbirliğini sağlamak için kültürel etkinlikler düzenleme	☐	☐	☐	☐
24. Çevredeki okulların deneyimlerinden yararlanma, onlarla bilgi alışverişinde bulunma	☐	☐	☐	☐

EK 2
“MÜFREDAT LABORATUAR OKULLARINDA OKUL-VELİ, OKUL-ÜNİVERSİTE VE
OKUL-ÇEVRE İŞBİRLİĞİ ARAŞTIRMA ANKETİ”

Sayın İşbirliğini Geliştirme Ekibi Üyesi,

Türk Milli Eğitim Sisteminde *Müfredat Laboratuar Okullarında* bir yenilik olarak uygulanıp daha sonra tüm okullara yaygınlaştırılmaya çalışılan *okul gelişim modeli* kapsamında okul-üniversite, okul-veli ve okul-çevre arasında işbirliğinin ne ölçüde gerçekleştiğini ortaya koymak amacıyla bir araştırma planlanmıştır. Elinizdeki anket bu araştırma için gerekli olan bilgileri toplamak üzere hazırlanmıştır.

Araştırma anketi üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgilerle, ikinci bölüm 2000-2001 öğretim yılında Müfredat Laboratuar Okullarında etkili ve yeterli bir okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinin gerçekleşmesinde karşılaşılan sorunlarla ilgili maddeleri kapsamaktadır. Üçüncü bölüm ise, etkili bir işbirliği için yapılabilecek öneri seçeneklerini kapsamaktadır.

Anketle toplanan bilgiler, Anadolu Üniversitesinde yapılan bir tez çalışmasında kullanılacaktır. Verilen yanıtlar toplu değerlendirileceğinden ankete adınızı yazmayınız. Araştırma tamamlandığında sizlerin de bilginize sunulmak üzere araştırmanın özeti okulunuza gönderilecektir.

Lütfen her bölümdeki soruları o bölümün başındaki açıklamalara göre yanıtlayınız. Yanıtlarınızı eksiksiz ve içtenlikle belirtmeniz bu araştırmanın sonuçlarını önemli ölçüde etkileyecektir. İlgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarım.

Adres :

Atatürk Anadolu Teknik Meslek ve
Endüstri Meslek lisesi
Eskişehir

Zeki YILDIRIM

Felsefe Grubu Öğretmeni

KİŞİSEL BİLGİLER

Aşağıda sizinle ilgili kişisel bilgileri belirlemeye dönük sorular bulunmaktadır. Sorulardaki size uygun olan/ilgili olduğunuz seçenekleri X işareti ile işaretleyerek belirtiniz.

1- Şu anda çalıştığınız / ilgili olduğunuz okulun türü :

- İlköğretim Okulu Genel Lise Anadolu Lisesi
 Anadolu Öğretmen Lisesi Başka (*Lütfen yazınız*)

2- İşbirliğini Geliştirme Ekibindeki konumunuz :

- Okul Müdürü Okul Müdür Yardımcısı
 Okul-Koruma Derneği Temsilcisi Öğretmen Temsilcisi
 Okul-Aile Birliği Temsilcisi Veli Temsilcisi
 Eğitim Fakültesi Öğretim Elemanı

3-Cinsiyetiniz :

- Kadın Erkek

4-İşbirliğini Geliştirme Ekibindeki görev süreniz :

- 1-2 yıl 3-4 yıl 5-6 yıl 7-8 yıl
 9-10yıl

5-Okul-aile, okul-üniversite, okul-çevre ilişkileri konusunda nasıl bilgi edindiniz?

- MEB' in düzenlediği hizmetiçi eğitim kursuna katıldım.
 Çeşitli konferanslara katıldım.
 Müfredat Laboratuvar Okulu tanıtım kitapçıklarından yararlandım.
 Okulun özel eğitim kuruluşları ile işbirliği çerçevesinde okulda verilen anne-baba okulu programına katıldım.
 Hiçbir eğitim almadım.
 Başka (*Lütfen yazınız*).....

SORUNLAR

Görev yaptığınız/ilgili olduğunuz Müfredat Laboratuvar Okulunda yeterli bir okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinin gerçekleşmesini engelleyen sorunlarla ne ölçüde karşılaşıldığını uygun seçeneği X işareti ile işaretleyerek belirtiniz.

	Tamamen Katılıyorum	Oldukça çok Katılıyorum	Biraz Katılıyorum	Hiç Katılıyorum
1. İş birliğini geliştirme ekibinin toplantılarına ekibin tüm üyeleri her zaman katılmamaktadır.	☐	☐	☐	☐
2. MLO da gerekli çalışmaların nasıl yapılacağı konusunda MLO klavuz kitapları yetersizdir.	☐	☐	☐	☐
3. Veliler Okul-Aile Birliği ve Okul -Koruma Derneğinin toplantılarına ve etkinliklerine karşı ilgisizler.	☐	☐	☐	☐
4. Okul-Aile Birliği ve Okul-Koruma Derneği, velilerin istek, beklenti ve eleştirilerine yeterince önem vermemektedir.	☐	☐	☐	☐
5. Velilerin eğitim ve ekonomik düzeylerinin düşük olması eğitim sürecine katılmalarını olumsuz olarak etkilemektedir.	☐	☐	☐	☐
6. Veliler okulla aile arasında iletişiminin doyurucu olarak gerçekleşmesinde isteksizdirler.	☐	☐	☐	☐
7. Veli toplantılarında veli öğretmen görüşmeleri amacına ulaşmamaktadır.	☐	☐	☐	☐
8. Okulun velilerden sürekli maddi beklenti içinde olması, velilerin okula olan ilgilerini azaltmaktadır.	☐	☐	☐	☐
9. Okul yönetimi, okulla ilgili gelişmeler konusunda velileri yeterince bilgilendirememektedir.	☐	☐	☐	☐
10. Okul yönetimi, velileri ilgilendiren konularda onların kararlara katılmalarını istememektedir.	☐	☐	☐	☐
11. Veliler, çocuklarıyla ilgili olumsuz bilgiler almaktan hoşlanmadıkları için okula gelmekten kaçınmaktadırlar.	☐	☐	☐	☐
12. Bürokrasinin hantallığı yüzünden her tür çalışma kağıt üzerinde kalmaktadır.	☐	☐	☐	☐
13. Öğretmenlerin ek olarak yaptıkları çalışmalar için ek ücret almamaları onların çalışmalarını etkilemektedir.	☐	☐	☐	☐
14. Çevredeki kuruluşlar okulla kendileri arasında anlamlı bir ilişki kurmakta güçlük çekmektedirler.	☐	☐	☐	☐
15. Okulların bir yarış içinde olmaları işbirliğini engellemektedir.	☐	☐	☐	☐
16. Üniversiteler, okulun konferans, seminer gibi isteklerine ilgisiz kalmaktadır.	☐	☐	☐	☐
17. Okul çalışanları, çevredeki kişi ve kurumların okula karşı olumsuz düşüncelerini ortadan kaldırmak için yeterli çaba göstermemektedirler.	☐	☐	☐	☐
18. Okul-Aile birliği ve Okul koruma Derneği çalışmaları, işbirliğini artırmak için çevre kuruluşlarını yeterince ziyaret etmemektedirler.	☐	☐	☐	☐

ÖNERİLER

Görev yaptığımız /ilgili olduğunuz Müfredat Laboratuar Okulunda yeterli bir okul-veli, okul-üniversite ve okul-çevre işbirliğinin gerçekleşebilmesini sağlayacak aşağıdaki önerilere **ne ölçüde** katıldığınızı uygun seçeneği X işareti ile işaretleyerek belirtiniz.

	Tamamen Katılıyorum	Oldukça çok Katılıyorum	Biraz Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
19. Okul çevresini oluşturan kişi ve kurumları bilgilendirmek amacıyla okul içinde MLO Bilgilendirme Grubu oluşturulmalıdır.	☐	☐	☐	☐
20. Okul çalışanlarına MLO çalışmalarının nasıl yapılacağı konusunda hizmetiçi eğitim verilmelidir.	☐	☐	☐	☐
21. Öğretmenlere okulda ders dışında ek olarak yaptıkları çalışmalar için ek ücret ödenmelidir.	☐	☐	☐	☐
21. Veli, öğretmen ve okul yöneticileri arasında okul-aile işbirliğini geliştirmeye dönük çalışmalar yapılmalıdır.	☐	☐	☐	☐
22.Okulla ve öğrencilerle ilgili konularda velilerin de kararlara katılımı sağlanmalıdır.	☐	☐	☐	☐
23. Okulu ekonomik yönden güçlendirmek amacıyla düzenli aralıklarla çeşitli sosyal etkinlikler yapılmalıdır.	☐	☐	☐	☐
24. Çevreyi MLO'ların etkinlikleri konusunda bilgilendirmek amacıyla yerel gazete ve televizyonlarda yayınlar yapılmalıdır.	☐	☐	☐	☐
25. MLO'larda çevreden gelen istemler doğrultusunda çevreye yönelik eğitim çalışmaları gerçekleştirilmelidir.	☐	☐	☐	☐
26.MLO'lar aralarında işbirliği yaparak ortak etkinlikler düzenlemelidir.	☐	☐	☐	☐

EK DÜŞÜNCELER

Okul-veli, okul-üniversite ve okul- çevre işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili olarak yukarıdakilerin dışında başka görüş ve önerileriniz varsa, lütfen buraya yazınız.

.....

.....

.....

.....

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
Milli Eğitim M¼d¼rl¼Đ¼

SAYI : B.08.4.MEM.4.26.00.02.000/
KONU : Anket uygulaması

20.05.02*014734

VALİLİK MAKAMINA

İlimiz Anadolu Üniversitesinden alınan 15/05/2002 g¼n ve 392-2020 sayılı yazıda; Eğitim Bilimleri Anabilimdalı Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek lisans öğrencisi Zeki YILDIRIM'ın "M¼fredat Labaratuvar Okullarında Okul-Veli, Okul-Üniversite, Okul-Çevre İşbirliği" konulu yüksek lisans tezi için ekli listedeki ilköğretim ve ortaöğretim okullarında yöneticilere anket uygulaması için izin istenilmektedir.

Adı geçen öğrencinin ekli listede isimleri belirtilen okul yöneticilerine anket uygulaması, anket sonucundan müdürl¼ğ¼m¼ze bilgi verilmek kaydıyla uygun gör¼lmektedir.

Makamlarınızca da uygun gör¼ld¼Đ¼ takdirde olurlarınıza arz ederim.

Mithat ÖZDEMİR
Milli Eğitim Müdür¼

OLUR
17/05/2002

M. Yaşar ÖZG¼L
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
Milli EĞitim M¼d¼rl¼Đ¼

SAYI : B.08.4.MEM.4.26.00.02.000/
KONU : Anket uygulaması

20.05.02 *014734

VALİLİK MAKAMINA

İlimiz Anadolu Üniversitesinden alınan 15/05/2002 gün ve 392-2020 sayılı yazıda; Eğitim Bilimleri Anabilimdalı Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek lisans öğrencisi Zeki YILDIRIM'ın "Müfredat Labaratuvar Okullarında Okul-Veli, Okul-Üniversite, Okul-Çevre İşbirliği" konulu yüksek lisans tezi için ekli listedeki ilköğretim ve ortaöğretim okullarında yöneticilere anket uygulaması için izin istenilmektedir.

Adı geçen öğrencinin ekli listede isimleri belirtilen okul yöneticilerine anket uygulaması, anket sonucundan müdürlüğümüze bilgi verilmek kaydıyla uygun görülmektedir. Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Mithat ÖZDEMİR
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
15/05/2002

M. Yaşar ÖZGÜL
Vali a.
Vali Yardımcısı

KAYNAKÇA

- Ağaoğlu, Esmahan. "Toplam Kalite Yönetimi- Okul ve Sınıf Yönetimi İle İlişkisi-", **Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. 7, 1-2: 33-40, 1997.
- Akkoyunlu, Buket. "Eğitimde Teknolojik Gelişmeler", **Çağdaş Eğitimde Yeni Teknolojiler**. Editör: Bekir Özer. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, 1998.
- Baloğlu, Zekai. **Türkiye'de Eğitim**. İstanbul: Yeni Yüzyıl Kitaplığı, 1995.
- _____. **Türkiye'de Eğitim**. Ankara: TÜSIAD, 1990.
- Başaran, İbrahim Ethem. **Türkiye Eğitim Sistemi**. Ankara: 1996.
- _____. **Temel Eğitim ve Yönetimi**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1982.
- Bilen, Mürivet. **Plandan Uygulamaya Öğretim**. Ankara: Anı Yayıncılık, 1999.
- Bilgen, Nihat. **Çağdaş ve Demokratik Eğitim**. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, 1983.
- Bulut Ömer, Mehmet E. Öztürk, Emin Çivi ve Ramazan Gökbnar. "Eğitim Yönetiminin Çağdaşlaştırılması: Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi Uygulaması ve Yararları", **2. Toplam Kalite Yönetimi Makale Yarışması-Ödül Kazanan Makaleler (1997 Yılı)**. İstanbul: TÜSIAD, 1998, ss.65-79.
- Cleary, Barbara ve David P. Langford. **Eğitimde Kalite Yönetimi**. Çeviren: Meltem Süngür. İstanbul: KalDer, 1999.

Cafaoglu, Zuhale. "Toplam Kalite Liderliği ve Eğitim Örgütleri", **Anahtar Dergisi**. 4: 163-168, 1997.

Cemaloğlu, Necati. "Eğitimde Yeniliklerin Uygulanmasını Etkileyen Faktörlerin Analizi (MLO Örneği)", Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 1999.

Cleary, Barbara ve David P. Langford. **Eğitimde Kalite Yönetimi**. Çeviren: Meltem Süngür. İstanbul: KalDer, 1999.

Çelik, Vehbi. **Eğitimimize Bakışlar**. İstanbul : Kültür Koleji, 1996.

Demirel, Özcan. **Eğitim Terimleri Sözlüğü**. Ankara : Usem Yayınları, 2001.

_____. **Plandan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı**. Ankara: Pegem Yayıncılık, 1999.

_____. **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Kardeş Kitap ve Yayınevi, 1998.

Doğan, Elife. "Ankara Merkez İlçelerindeki İlköğretim Okullarında Okul-Aile İletişiminin Engelleri", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.

Eroğlu, Erhan. "Eğitimde Algılanan Hizmet Kalitesi", **Kurgu Dergisi**. 17: 199-209, 2000.

_____. "Çağdaş Bir Yönetim Aracı: Eğitim Sektöründe Toplam Kalite Yönetiminin Etkileri", **Kurgu Dergisi**. 15: 380-392, 1998.

Ertürk, Selahattin. **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Yelkentepe Yayınları, 1993.

- Eroymak, Eskici Yeşim. “İlköğretim Okullarında Velilerin Okul Yönetimine Katılmaları”,
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü, 1997.
- Fer, Seval. “OECD Eğitim Göstergeleri,” **Kuramdan Uygulamaya Eğitim Yönetimi
Dergisi**. 21: 108, 2000.
- Fidan, Nurettin. **Eğitim Psikolojisi Okulda Öğrenme ve Öğretme**. Ankara: Alkım
Yayınevi, 1997.
- Fidan, Nurettin ve Münire Erden. **Eğitime Giriş**. Ankara: Alkım Yayıncılık, 1990.
- “Kantin, Açık Alan ve Salonların Milli Eğitim Vakfınca İşletilmesi ile İlgili Maliye
Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı Arasında İmzalanan Protokol”, 2001.
- Karasar, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: 3 A Araştırma Eğitim
Danışmanlık Ltd, 1995.
- Kaya, Yahya Kemal. **İnsan Yetiştirme Düzenimize Yeni Bir Bakış- Eğitimde Model
Arayışı**. Ankara: Bilim Yayınları, 1989.
- Kazak, Ender. “Okul-Aile İşbirliği ve Sorunları (Adapazarı Örneği)”, Yayımlanmamış
Yüksek Lisans Tezi. Adapazarı: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
1998.
- Koçak, Yasemin. “Okul-Aile İletişiminin Engelleri”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim
Fakültesi Dergisi**, 6: 129-133, 1991.
- Küçükahmet, Leyla. **Eğitim Programları ve Öğretim, Öğretim İlke ve Yöntemleri**.
Ankara: Gazi Kitapevi, 1997.

Jenkins, Lee. **Deming İlkelerini Uygulayarak Sınıfta Öğrenmenin İyileştirilmesi.**
Çeviren: Gönül Yenersoy. İstanbul : KalDer, 1998.

MEB. **2001 Yılında Milli Eğitim.** Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, 1999a.

MEB. **2000 Yılında Milli Eğitim.** Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, 1999b.

MEB. EARGED. **MLO Modeli.** Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, 1999c.

MEB. EARGED. **MLO Uygulama Klavuzu.** Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, 1997d.

MEB. EARGED. **Okul Gelişim Modeli.** Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, 2000e.

MEB. **Cumhuriyetimizin 50. Yılında Milli Eğitim.** İstanbul: 1973f.

MEB. **Tebliğler Dergisi.** 2506: 989-997, Kasım 1999g.

Öğeli B. Zümrüt ve Zafer Dursunkaya. "Eğitimde Kalite Yönetimine Bir Örnek Abet 2000", **Kal-der Forum.** 1, 2: 35-45, 2001.

Özden, Yüksel. **Eğitimde Dönüşüm-Eğitimde Yeni Değerler.** İkinci Baskı. Ankara: Pegem Yayıncılık, 1999.

Özevren, Mina. **Toplam Kalite Yönetimi- Temel Kavramlar ve Uygulamalar.** Birinci Basım. Ankara: Alfa/Aktüel Kitapevleri, 1997.

Özkalp, Enver. **Sosyolojiye Giriş.** Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 1993.

Öztürk, Hürşeyit. “MLO Projesinin İşleyişinin Değerlendirilmesi-Türkiye Örneği”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1986.

Şişman, Mehmet. “Orta Dereceli Okullarda Okul-Aile Birliğinin Çalışmalarının Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1986.

Taymaz, Haydar. **İlköğretim ve Orta Öğretim Okul Müdürleri İçin Okul Yönetimi**. Ankara: Pegem Yayıncılık, 2000.

_____. **Uygulamalı Okul Yönetimi**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi, 1987.

Tozkoparan, Güler. “Sıfır Hatalı İnsanı Yaratmak İçin Eğitimde Toplam Kalite”, **Verimlilik Dergisi**. 3: 117-130, 1997.

Türk Standartları Enstitüsü. **Standardizasyon ve Kalite**. İstanbul: 1997.

Varış, Fatma. **Eğitim Bilimine Giriş**. Dördüncü Baskı. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, 1998.

_____. **Eğitimde Program Geliştirme Teori ve Teknikler**. Ankara: Alkım Kitapçılık ve Yayıncılık, 1996.

Yılmaz, Hasan. “Eğitim Sistemimizin Toplumsal Dokusu: Okul-Çevre İlişkileri Açısından Eğitim Sürecine Toplumsal Katılım”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.